Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki vuonna 2016

Aino Hiekkavuo
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 5/2017

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) varhaiskasvatusta, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitetut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki vuonna 2016

Kuusikko-työryhmä
Aikuissosiaalityö
Aino Hiekkavuo
5.9.2017

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Aino Hiekkavuo

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2017, Helsinki

Tekijä(t)

Kuusikko-työryhmän aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen asiantuntijatyöryhmä, kirjoittanut Aino Hiekkavuo

Nimike

Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki vuonna 2016

Julkaisija (toimiala tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	9/2017	50 s. + 29 s. liitteitä

Sarjanimike	Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	5/2017

ISSN-numero	Kieli
1457-5078	Suomi

Tiivistelmä

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa oli 109 614 toimeentulotukea saanutta kotitaloutta, joissa oli 165 034 henkilöä. Tukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden lukumäärä kasvoi edellisvuodesta pääkaupunkiseudulla, mutta kääntyi laskuun Turussa ja Oulussa. Tampereella tukea saaneiden kotitalouksien määrä säilyi lähes ennallaan ja henkilöiden määrä väheni hieman. Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 90,7 prosenttia sai perustoimeentulotukea, 42,5 prosenttia täydentävää toimeentulotukea ja 10,2 prosenttia ehkäisevää toimeentulotukea.

Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista noin kolme neljästä oli yksin asuvia ja noin viidennes lapsiperheitä. Toimeentulotukea saaneeseen kotitalouteen kuului suurempi osa lapsiväestöstä kuin 18 vuotta täyttäneistä. Toimeentulotuki on lähtökohtaisesti tarkoitettu avuksi tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin, mutta kuutoskaupungeissa yhä suurempi osuus tuensaajista tarvitsee pitkäaikaista tukea. 10–12 kuukautta tukea saaneiden osuus oli keskimäärin 35,6 prosenttia. Osuus oli korkein Helsingissä ja Vantaalla. Uusia tuensaajia oli 32,1 prosenttia toimeentulotukea saaneista kotitalouksista eli suunnilleen saman verran kuin edellisvuonna.

Toimeentulotuen kokonaiskustannukset vuonna 2016 laskivat edellisvuodesta Oulussa 4,6 prosenttia, Helsingissä ja Espoossa kummassakin 2,5 prosenttia, Turussa 1,2 prosenttia ja Tampereella prosentin. Vantaalla kustannukset nousivat prosentin. Kustannukset tukea saanutta kotitaloutta kohden olivat keskimäärin 3 186 euroa ja tuesta osalliseksi tullutta henkilöä kohden 2 116 euroa. Toimeentulotuen kustannukset ovat pääkaupunkiseudun kunnissa muuta Kuusikkoa korkeammat. Selittäviä tekijöitä ovat pitkäaikaista tukea saavien suurempi osuus, tulottomien lukumäärä sekä korkeammat asumiskustannukset.

Heikko taloustilanne on lisännyt paitsi työttömien määrää, myös työttömyyden kestoa ja samalla toimeentulotukea tarvitsevien lukumäärä on kasvanut. Vaikka työttömien määrä kääntyi laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa vuonna 2016, oli työttömyysaste edelleen selvästi korkeampi kuin vuosien 2008–2009 taantumassa. Kuutoskaupunkien toimeentulotuen saajista 56,7 prosenttia oli työttömiä.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyivät kunnilta Kelalle vuoden 2017 alussa, mikä on muuttanut etuuskäsittelyn ja aikuissosiaalityön organisointia kunnissa. Etuuskäsittelijöiden vakanssien määrä on kaikissa kunnissa vähentynyt Kela-siirtoa edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna. Koska täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki ovat muutoksen jälkeenkin kuntien vastuulla, kuuluu etuuskäsittely edelleen aikuissosiaalityön tehtäviin.

Asiasanat

aikuissosiaalityö, kuntavertailu, kustannukset, Kuusikko, toimeentulotuki, työllistämispalvelut

Tiedustelut	Jakelu
Työryhmän jäsenet, liite 10	www.kuusikkokunnat.fi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 1
1.1 Toimeentulotuen siirtyminen Kelalle 2
2 TOIMEENTULOTUEN ASIAKKAAT JA KUSTANNUKSET 5
2.1 Toimeentulotuen taso vuonna 2016 5
2.2 Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt 5
2.3 Toimeentulotukiasiakkaiden taustatietoja 8
2.3.1 Kotitalouksien perhetyypit 8
2.3.2 Toimeentulotuen saajien ikä 9
2.3.3 Kotitalouksille maksetut tukikuukaudet vuoden aikana 9
2.3.4 Uusien toimeentulotuen saajien lukumäärä 11
2.3.5 Toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta 11
2.3.6 Toimeentulotukea saaneiden tulolähteet 13
2.4 Toimeentulotuen kustannukset vuosina 2010 – 2016 14
2.4.1 Kustannukset toimeentulotukea saanutta kotitaloutta ja henkilöä kohden 14
2.4.2 Toimeentulotuen kokonaiskustannukset 16
2.4.3 Toimeentulotuen kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä 17
2.4.4 Toimeentulotuen kustannukset asukasta kohden 18
2.4.5 Toimeentulotuen kustannusten jakautuminen perustoimeentulotukeen sekä täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen 18
3 TOIMEENTULOTUKIPÄÄTÖKSET JA MUUTOKSENHAUT 20
4 AIKUISSOSIAALITYÖ 22
4.1 Aikuissosiaalityön organisointi 22
4.2 Aikuissosiaalityön työntekijäresurssit 32
5 TYÖTTÖMYYS TOIMEENTULOTUEN TARPEESEEN VAIKUTTAVANA TEKIJÄNÄ 36
5.1 Työttömyysaste ja työttömät työnhakijat 36
5.2 Pitkäaikaistyöttömyys 37
5.2.1 Vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneet 39
5.3 Nuorisotyöttömyys 40
5.4 50 vuotta täyttäneet työttömät 42
5.5 Työttömyysturvan estävät lausunnot 43
5.6 Kuntouttava työtoiminta 43
5.6.1 Aktivointisuunnitelmat 44
5.6.2 Asiakkaat ja toimintapäivät 44

5.6.3 Kustannukset 45
5.7 Työllistämispalvelujen kokonaiskustannukset 45
6 YHTEENVETO 48
LÄHTEET 50
LIITTEET 51
Liite 1A Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2016 lukien 51
Liite 1B Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2017 lukien 52
Liite 2 Toimeentulotuen määritelmät 2016 ja tilastojen laatu 53
Liite 3A Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2016 58
Liite 3B Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia 60
Liite 3C Toimeentulotuen deflatoidut kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia 63
Liite 3D Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat 64
Liite 4A Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien perhetyypit vuosina 2012 – 2016 66
Liite 4B Lapsien määrä toimeentulotukiperheissä vuosina 2012 – 2016 67
Liite 5 Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet vuosina 2016 ja 2015 68
Liite 6A Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet iän mukaan vuonna 2016 69
Liite 6B Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet perhetyypin mukaan vuonna 2016 70
Liite 7/1 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Kaikki työttömät työnhakijat ja pitkäaikaistyöttömät 71
Liite 7/2 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Nuoret ja työvoima 72
Liite 7/3 Kuutoskaupunkien työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Yli 50-vuotiaat ja ulkomaan kansalaiset 73
Liite 7/4 Kuutoskaupunkien työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Rakennetyöttömyys 74
Liite 8 Väestörakennetietoja 1.1.2012 – 1.1.2017 75
Liite 9 Asiakaspalaute vuonna 2016 76
Liite 10 Aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen asiantuntijatyöryhmä vuonna 2017 77

TAULUKOT

Taulukko 1. Vuoden 2016 aikana toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden määrä sekä muutos edellisestä vuodesta (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 6
Taulukko 2. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt eri tuen lajien mukaan vuonna 2016 7
Taulukko 3. Toimeentulotukea saaneiden perhekoko ja tuesta osalliset lapset verrattuna 18 vuotta täyttäneiden tuensaajien väestöosuuteen vuonna 2016 8
Taulukko 4. Vuodessa 10-12 kuukautta toimeentulotukea saaneiden osuus kaikista tukea saaneista kotitalouksista ikäryhmittäin ja perhetyypeittäin vuonna 2016[1] 10
Taulukko 5. Uusien toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä ja osuus kaikista tukea saaneista vuosina 2015 ja 2016 11
Taulukko 6. Uusien alle 25-vuotiaiden toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä ja osuus vastaavan ikäisistä tukea saaneista vuosina 2015 ja 2016 11
Taulukko 7. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta. Kaikki tukea saaneet 12
Taulukko 8. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta. Alle 25-vuotiaat tukea saaneet 12
Taulukko 9. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden tulolähteet kotitaloutta kohti ja tulolähteiden lukumäärä. Kaikki tukea saaneet 13
Taulukko 10. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden tulolähteet kotitaloutta kohti ja tulolähteiden lukumäärä. Alle 25-vuotiaat tukea saaneet 14
Taulukko 11. Toimeentulotuki kotitaloutta ja henkilöä kohden vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 14
Taulukko 12. Myönnetyn toimeentulotuen kustannukset vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta 16
Taulukko 13. Keskimääräiset neliövuokrat kuutoskaupungeissa vuonna 2016 17
Taulukko 14. Toimeentulotuen kustannusten jakautuminen eri lajeihin sekä asiakkailta takaisin peritty toimeentulotuki vuonna 2016 (sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat) 19
Taulukko 15. Toimeentulotukipäätökset kotitaloutta kohden vuosina 2016 ja 2015 20
Taulukko 16. Vuoden 2016 aikana saapuneet hakemukset ja pyydetyt lisäselvitykset 21
Taulukko 17. Toimeentulotukipäätösten ja jaostossa käsiteltyjen muutoksenhakujen määrät vuonna 2016 21
Taulukko 18. Aikuissosiaalityön vakanssit 30.4.2017 32
Taulukko 19. Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja 31.12.2016 37
Taulukko 20. Henkilöt, joille on vuoden 2016 aikana tehty aktivointisuunnitelma 44
Taulukko 21. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta 45
Taulukko 22. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset vuonna 2016 sekä muutos edellisestä vuodesta. Luvut ovat suuntaa-antavia. 45
Taulukko 23. Työllistämispalveluiden kokonaiskustannukset (kunnalliset toimintamenot) vuonna 2016 sekä muutos edellisestä vuodesta 46

KUVIOT

Kuvio 1. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä vuosina 2010 – 2016, 2010 = 100 (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 6
Kuvio 2. Toimeentulotuesta osalliseksi tulleiden henkilöiden osuus kunnan väestöstä vuosina 2010–2016 (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 7
Kuvio 3. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet perhetyypeittäin vuonna 2016[1] 8
Kuvio 4. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet päähenkilön iän mukaan vuonna 2016[1] 9
Kuvio 5. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet tuen keston mukaan vuonna 2016[1] 9
Kuvio 6. Vuodessa 10–12 kuukautta toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien osuus kaikista vuoden aikana tukea saaneista kotitalouksista vuosina 2008 – 2016 10
Kuvio 7. Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta kotitaloutta kohden vuosina 2010–2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) . 15
Kuvio 8. Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta henkilöä kohden vuosina 2010 – 2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 15
Kuvio 9. Toimeentulotuen kustannukset vuosina 2010 – 2016, 2010 = 100 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 16
Kuvio 10. Toimeentulotuen kustannukset kunnan asukasta kohden vuosina 2010 - 2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) 18
Kuvio 11. Toimeentulotukipäätökset tekijän mukaan vuonna 2016 20
Kuvio 12. Aikuissosiaalityö Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla vuonna 2017 ... 23
Kuvio 13. Aikuissosiaalityö Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla vuonna 2017 24
Kuvio 14. Aikuissosiaalityö Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla vuoden 2016 lopussa 26
Kuvio 15. Aikuissosiaalityö Turun kaupungin hyvinvointitoimialalla vuonna 2017 27
Kuvio 16. Aikuissosiaalityö Tampereen kaupungin hyvinvoinnin palvelualueella vuonna 2017 29
Kuvio 17. Aikuissosiaalityö Oulun kaupungin hyvinvointipalvelujen organisaatiossa vuonna 2017 31
Kuvio 18. Työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta kuutoskaupungeissa vuosien 2008 – 2016 lopussa (15 - 74-vuotiaat) 36
Kuvio 19. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä vuosien 2008 – 2016 lopussa 38
Kuvio 20. Rakennetyöttömien lukumäärä vuosien 2008 – 2016 lopussa 38
Kuvio 21. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa 39
Kuvio 22. Rakennetyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa 39
Kuvio 23. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat vuosina 2010 – 2016 40
Kuvio 24. Alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä vuosien 2012 – 2016 lopussa 41
Kuvio 25. Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa 41
Kuvio 26. 50 vuotta täyttäneiden työttömien lukumäärä vuosien 2008 – 2016 lopussa 42
Kuvio 27. 50 vuotta täyttäneiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa 42
Kuvio 28. Työttömyysturvan estävät lausunnot iän mukaan vuonna 2016 43
Kuvio 29. Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki vuosina 2010 – 2016 47
Kuvio 30. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden vuosina 2014 – 2016 47

1 JOHDANTO

Toimeentulotuki on ollut alusta lähtien mukana Kuusikko-työssä. Työ alkoi kolmen pääkaupunkiseudun kaupungin kesken jo vuonna 1994, jolloin tehtiin ensimmäinen toimeentulotuen asiakasmäärien ja kustannusten vertailu vuoden 1993 tietojen pohjalta. Ensimmäinen viiden kaupungin toimeentulotukiraportti tehtiin vuoden 1995 tiedoista, kun Turku ja Tampere tulivat työskentelyyn mukaan. Varsinaiseen Kuusikkoon päästiin vuonna 2005, kun Oulukin osallistui toimeentulotukivertailuihin. Toimeentulotuen raportti on syntynyt kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityön asiantuntijatyöryhmän yhteistyönä. Työryhmän jäsenet on lueteltu liitteessä 10.

Tässä raportissa toimeentulotuen asiakkuuksien ja kustannusten ajallinen tarkastelujakso on vuodesta 2012 vuoteen 2016. Vertailun kohteena ovat ensisijaisesti toimeentulotuen asiakasmäärän ja –rakenteen sekä myönnetyn toimeentulotuen määrän muutokset. Tilastot osoittavat, minkä suuntaisia ja kuinka suuria muutoksia kuutoskaupungeissa on tapahtunut. Vertailujen perusteella ei kuitenkaan voida tehdä kovin syvällisiä johtopäätöksiä siitä, miksi yhdessä kunnassa tapahtuu enemmän muutoksia kuin toisessa.

Raportissa toimeentulotuen asiakasmäärien ja kustannusten vertailut on tehty ilman valtion laissa määritellyn ajan (½–3 v.) täysimääräisesti korvaamien pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien toimeentulotukea, jotta luvut kuvaisivat kuntien toimeentulotuen kustannuksia. Määräajan jälkeen kunnat vastaavat ko. henkilöiden mahdollisesta toimeentulotuesta ja nämä menot sisältyvät kunnan tilastolukuihin. Liitetaulukon 3D luvut kuitenkin sisältävät myös valtion korvaamat toimeentulotukikustannukset ja asiakasmäärät. Kuutoskaupunkien toisistaan poikkeavat tilastointikäytännöt heikentävät vertailtavuutta, sillä osassa kuntia asiakaskunnan rakennetta kuvaavat vuositilastot sisältävät pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat ja toisissa kunnissa eivät. Siten kuutoskaupunkien toimeentulotuen asiakaskunnan ikää, perhetyyppiä ja toimeentulotuen kestoa kuvaavat tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.

Kustannustiedot on koottu kuntien tilinpäätöstiedoista. Kustannusten muutosten vertailu on tehty vuoden 2016 rahan arvoon korotetuilla luvuilla. Toimeentulotukiraportissa kustannusten deflatoinnissa käytetään muista Kuusikko-vertailuista poiketen kuluttajahintaindeksiä, koska se kuvaa toimeentulotuen kustannustekijöitä paremmin kuin julkisten menojen indeksi. Toimeentulotuen raportti poikkeaa muista Kuusikko-työryhmän raporteista myös siinä, että väestöä tarkastellaan vuoden alun lukumäärän mukaan eli tässä vuoden 2016 tiedoista kootussa raportissa tietoja suhteutetaan vuodenvaihteen 2015/2016 väestömäärään – muissa Kuusikko-raporteissa tietoja suhteutetaan vuodenvaihteen 2016/2017 väestömäärään.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyivät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alusta alkaen, minkä seurauksena kuntien aikuissosiaalityön ja etuuskäsittelyn organisoinnissa on tapahtunut suuria muutoksia. Raportissa tarkastellaan lyhyesti Kela-siirtoa ja sen vaikutuksia kuutoskaupunkien toimeentulotukityöhön. Lisäksi luvussa 4 kuvataan aikuissosiaalityön rakennetta kunnissa Kela-siirron jälkeisessä tilanteessa. Luvussa 5 käsitellään kuutoskaupunkien työttömyystilannetta. Työllistämispalveluista mukana on kuntouttava työtoiminta. Kuutoskaupunkien työllistämispalveluja on kuvattu tarkemmin syksyllä 2016 ilmestyneessä raportissa (Ahlgren-Leinvuo 2016).

1.1 Toimeentulotuen siirtyminen Kelalle

Vuoden 2017 alusta alkaen kiireellisen ja ei-kiireellisen perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyivät kunnilta Kelan tehtäväksi. Samalla osa kuntien aiemmin täydentävänä toimeentulotukena myöntämästä tuesta siirtyi perustoimeentulotuen puolelle. Jatkossa muun muassa välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot kuten takuuvuokra ja vuokraennakko maksetaan perustoimeentulotukena. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ja maksatus kuuluvat edelleen kunnille (HE 358/2014, 68–69).

Toimeentulotukea on vuoden 2017 alusta alkaen haettu pääsääntöisesti Kelalta. Samalla hakemuksella voidaan hakea sekä perustoimeentulotukea että täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Kela siirtää hakemuksen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta kuntaan. Jos toimeentulotuen tarve koskee ainoastaan täydentävää tai ehkäisevää tukea, sitä haetaan suoraan kunnasta siinä tapauksessa, että perustoimeentulotuki on jo käsitelty Kelassa (HE 358/2014, 38–39).

Tässä luvussa kunnat kuvaavat, miten niille Kela-siirron jälkeen jäänyt etuuskäsittely on hoidettu ja miten toimeentulotukeen liittyvä asiakasohjaus ja neuvonta on järjestetty. Kela-siirto on lisäksi vaikuttanut kuntien aikuissosiaalityön organisointiin ja resursointiin. Luvussa 4 kuvataan tarkemmin aikuissosiaalityön organisointia ja henkilöstöä kuutoskaupungeissa Kela-siirron jälkeisessä tilanteessa.

Helsinki

Helsingin sosiaali- ja terveysviraston etuuskäsittelyn ja toimistopalvelujen henkilöstömäärä 1.1.2017 alkaen on seuraava: 7 etuuskäsittelijää toimeentulotuen asiakkaille tarkoitetussa puhelinneuvonnassa, 9 etuuskäsitelijää viranomaisten puhelinneuvonnassa ja hakemusten vastaanotto- ja lajittelutyössä sekä 25 etuuskäsittelijää täydentävän toimeentulotuen päätöksenteossa. Etuuskäsittelijöiden esimiehinä on 3 johtavaa sosiaalityöntekijää. Toimeentulotuen maksatus- ja välitystilipalveluissa työskentelee 50 toimistosihteeriä ja 3 toimistoesimiestä toimistosihteereiden esimiehinä.

Etuuskäsittelijöiden tehtävänä päätöksenteossa on täydentävän toimeentulotuen päätöksenteko tilanteissa, joissa asiakkaan hakemus kohdistuu ns. normitettuun menoon (esim. lapsen harratusmeno) tai asiakkaan elämäntilanteeseen (esim. ensiasunto, lapsen syntymä, läheisen kuolema). Etuuskäsittelijä voi tehdä täydentävän toimeentulotuen päätöksen myös asiakaskohtaiseen erityiseen menoon silloin, kun tämä asia on kirjattu asiakkaan tilannearvioon tai suunnitelmaan.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemiseen liittyvä puhelinneuvonta palvelee ma-pe klo 9–12 sekä suomen että ruotsin kielellä. Puhelinneuvonnasta vastaavat etuuskäsittelijät. Asiakas saa ohjeita myös perustoimeentulotuen hakemiseen Kelasta. Aikuisten ja nuorten sosiaalityössä on tiimikohtaiset ajanvaraus- ja yhteydenottopuhelinpalvelut ma-pe klo 9–11 ja 12–14. Sosiaaliohjaajat antavat sosiaalineuvontaa kuudessa aikuissosiaalityön palvelupisteessä. Palveluaika on 2–3 tuntia/päivä. Asiakas saa tästä palvelusta ohjausta ja neuvontaa sosiaalipalveluista ja niihin hakeutumisesta. Asiakas, joka ei ole palvelujen piirissä, saa nopeasti ajan suppeaan palvelutarpeen arvioon.

Espoo

Kunnassa on etuuskäsittelijöitä tekemässä täydentävän toimeentulotuen päätöksiä vuonna 2017 yhteensä yhdeksän. He ovat osa moniammatillisia tiimejä aikuissosiaalityössä ja maahanmuuttajapalveluissa. He voivat päättää täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä sosiaalialan ammattilaisen tekemän taloudellisen suunnitelman mukaisesti tai myöntää täydentävää toimeentulotukea heille määritellyn päätösvallan puitteissa. Aikuissosiaalityön, maahanmuuttajapalveluiden ja jälkihuollon sosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat voivat tehdä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä. Lisäksi toimeentulotuen vireillepanossa ja maksatuksessa on toimistosihteereitä ja etuuskäsittelijöitä.

Aikuissosiaalityössä on takaisinsoittojärjestelmä, joka on joka arkipäivä auki määrättynä ajankohtana. Kaikille palvelunumeroon soittaneille soittaa sosiaalialan ammattilainen takaisin saman päivän aikana. Aikuissosiaalityössä ja maahanmuuttajapalveluissa on päivittäin auki palveluneuvonta, jonne asiakas voi hakeutua ilman ajanvarausta. Palveluneuvonnassa antavat neuvontaa sosiaalialan ammattilaiset. Lisäksi maahanmuuttajapalveluissa on neljänä päivänä viikossa sosiaalityöntekijöille ja sosiaaliohjaajille asiakaspuhelinajat. Espoossa myös kaupungin yhteispalvelupisteet neuvovat toimeentulotuen hakemiseen liittyvissä asioissa.

Vantaa

Vantaan perhepalveluissa on vuoden 2017 alussa perustettu täydentävän toimeentulotuen yksikkö, jonne keskitetään kaikki täydentävän toimeentulotuen hakemusten käsittely. Tämän lisäksi ennaltaehkäisevää toimeentulotukea voidaan periaatteessa edelleen myöntää kaikissa toiminnoissa, mikäli perusteet sille ovat olemassa.

Aikuisten ja perheiden sosiaalineuvonnan toimipisteessä palvellaan asiakkaita ilman ajanvarausta. Vantaan kaupungilla on joka arkipäivä palveleva toimeentulotuen neuvontapuhelinnumero, josta voi kysyä täydentävästä ja ennaltaehkäisevästä toimeentulosta sekä hakemuksensa tilanteesta. Lisäksi kaikissa sosiaalityön asiakaskontakteissa on velvollisuus neuvoa asiakkaita kaikissa toimeentuloon liittyvissä asioissa.

Turku

Keskitetty Asiakasneuvonta ja –etuuskäsittely –yksikkö jatkaa toimintaansa supistettuna yksikkönä ja kuntaan jäänyt etuuskäsittely hoidetaan yksikössä edelleen kuten ennen Kelasiirtoakin.

Asiakasneuvonta ja -etuuskäsittely -yksikkö jatkoi 1.1.2017 toimintaansa supistettuna yksikkönä, jossa työskentelee 8 etuuskäsittelijää, 2 sosiaaliohjaajaa, 1 tilapäinen sosiaalityöntekijä ja toimistosihteeri sekä heidän esimiehenään johtava sosiaalityöntekijä. Yksikössä hoidetaan keskitetysti täydentävä toimeentulotuki sekä uusien asiakkaiden ehkäisevä toimeentulotuki. Mikäli asiakkaalla on sosiaalityöntekijä, myöntää sosiaalityöntekijä oman asiakkaansa ehkäisevän toimeentulotuen. Aluetoimistojen sosiaalityöntekijät voivat myös ohjeistaa etuuskäsittelyä omien asiakkaidensa täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä. Yksikössä hoidetaan hakemusten vireillepano sekä ajanvaraukset sosiaalityöntekijöille. Asiakkaita palvellaan matalan kynnyksen periaatteella kaikkina arkipäivinä sekä puhelimessa, ajanvarauksilla että info-pisteessä. Yksikössä kehitetään ja pilotoidaan jalkautuvaa palvelu- ja sosiaaliohjausta.

Tampere

Tampereella aikuissosiaalityö jakautuu alkuvaiheen palveluihin ja omatyöntekijäpalveluihin. Alkuvaiheen Palvelutarpeenarvio- ja asiakasohjauspisteessä hoidetaan uusien asiakkaiden ja niiden asiakkaiden, joilla ei ole vielä omatyöntekijää, etuuskäsittely. Jos asiakkaalla on omatyöntekijä, hoitaa omatyöntekijä etuuskäsittelyn. Käytännössä hakemuksia käsittelevät yleensä palveluneuvojat, mutta myös sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat. Palveluneuvojat käsittelevät suurimman osan täydentävästä toimeentulotuesta ja valmistelevat myös jonkin verran ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä. Lopullisen ehkäisevän toimeentulotuen päätöksen tekee kuitenkin sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja.

Palvelutarpeenarvio- ja asiakasohjauspisteessä on 6 palveluneuvojaa ja Maahanmuuttajien alkuvaiheen palveluissa 2. Omatyöntekijäpalveluissa eli alle 30-vuotiaiden tiimissä, 30-täyttäneiden tiimissä ja lapsiperheiden aikuissosiaalityön tiimissä on yhteensä 9 palveluneuvojaa. Toimistotyöntekijät, joita on 4, laittavat kirjalliset ja sähköiset hakemukset vireille ja siirtävät eTotusta tulleet hakemukset ja ilmoitukset eteenpäin.

Palvelutarpeenarvio- ja asiakasohjauspisteeseen kuulu myös Sosiaalipalvelujen neuvonta, jossa palvellaan asiakkaita ilman ajanvarausta arkisin klo 9–14 ja puhelimitse klo 9–14. Neuvonnasta voi kysyä myös täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä oman hakemuksen käsittelytilanteesta. Toimeentulotuesta voi kysyä myös kaikista niistä palveluista, joissa käsitellään toimeentulotukihakemuksia.

Oulu

Oulussa toimi 2003 – 2016 keskitetty etuusyksikkö, joka käsitteli ja päätti valtaosasta perustoimeentulotuen ja täydentävän tuen hakemuksista kaupungin toimeentulotuen soveltamisohjeiden mukaisesti. Etuusyksikössä työskenteli noin 45 etuuskäsittelijää ja 10 sosiaaliohjaajaa yhden lähiesimiehen ja palvelupäällikön alaisuudessa vakituisissa ja määräaikaisissa virkasuhteissa. Keskitetty etuusyksikkö vakiinnutti toimeentulotukityöosaamisen ja menettelytavat sekä vakautti myös toimeentulotukimenokehitystä Oulussa. Etuusyksikkö lakkautettiin 31.12.2016 ja vakituiselle henkilöstölle on etsitty koulutusta ja osaamista vastaavaa työtä muista Oulun kaupungin hallintokunnista, muutama siirtyi Kelalle.

Nyt täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hoitaa sama sosiaalihuollon ammattilainen, joka vastaa asiakkaan sosiaalityön/sosiaaliohjauksen palvelusta. Kiireellinen ehkäisevä toimeentulotuki hoidetaan keskitetysti sosiaalipäivystyksessä virka-ajan ulkopuolella (klo 16–08). Oulun kaupungissa on asiakasohjaus- ja neuvontayksikkö 1.1.2017 alkaen, joka hoitaa hakemusten vireillepanon (eTotu, sähköinen ja kirjallinen hakemus/ilmoitus) asiaa hoitavalle viranhaltijalle sekä viranomaisten yhteydenotot. Sosiaalipalveluiden yleinen puhelinpalvelu alkoi 1.1.2017 asiakkaille ja yleinen matalan kynnyksen neuvonta/ohjaus aloitetaan syksyllä 2017. Sosiaalihuollon ammatillista ohjausta/neuvontaa annetaan toimintayksiköissä.

Oulussa on tehty tiivistä kehittämisyhteistyötä mm. säännöllisin kehittämiskokouksin Kelan Pohjois-Suomen vakuutuspiirin kanssa toimeentulotuen ja sosiaalityön rajapintoihin ja palveluohjauksen menettelytapoihin ja prosesseihin liittyen 2014 vuodesta lähtien. Yhteistoiminta jatkuu mm. yhteisellä hankkeella, jossa kaupunki ja Kela palkkaavat yhteisen kehittäjäsosiaalityöntekijän 1.8–31.12.2017 selvittämään ja prosessoimaan toimeentulotuen ja sosiaalityön rajapintoihin liittyviä pulmakohtia.

2 TOIMEENTULOTUEN ASIAKKAAT JA KUSTANNUKSET

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön tai perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuki jakautuu perus-, täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen.

Perustoimeentulotuella on tarkoitus kattaa pääosin jatkuvaluonteiset välttämättömät elinkustannukset ja kohtuulliset asumiseen, sähköön, terveydenhuoltoon yms. menoihin liittyvät kustannukset.

Täydentävän toimeentulotuen avulla voidaan ottaa huomioon hakijan erityiset tarpeet ja olosuhteet. Varsinkin eri syistä pitkään toimeentulotuen varassa elävillä on yleensä tarpeellisia elinkustannuksia, joihin toimeentulotuen perusosa on riittämätön. Myös asunnottomien kriisimajoituksesta aiheutuvat kulut sisältyvät täydentävään toimeentulotukeen. Tästä aiheutuvat kustannukset koskevat erityisesti suuria kaupunkeja.

Ehkäisevän toimeentulotuen tavoitteena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Kunta määrittelee ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet. Sitä voidaan myöntää muun muassa tuensaajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, akuuteista kriisitilanteista selviytymiseen tai taloudellisen tilanteen heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen. Kunta myöntää kiireellisen ehkäisevän toimeentulotuen virka-ajan ulkopuolella.

Valtio korvaa perustoimeentulotuesta aiheutuneista kustannuksista puolet. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunnat rahoittavat itse.

2.1 Toimeentulotuen taso vuonna 2016

Toimeentulotuen perusosa säilyi vuonna 2016 samalla tasolla kuin vuonna 2015, vaikka kansaneläkeindeksi laski 0,4 prosenttia. Näin ollen esimerkiksi yksinasuvan henkilön tuen määrä kuukautta kohden oli 485,50 euroa. Tarkemmat tiedot toimeentulotuen määristä löytyvät liitteestä 1A. (Liitteessä 1B ovat vertailun vuoksi vuoden 2017 perusosien määrät.)

2.2 Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt[1]

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa oli 109 614 toimeentulotukea saanutta kotitaloutta, joissa oli yhteensä 165 034 henkilöä. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden lukumäärä kasvoi vuoden 2016 aikana pääkaupunkiseudulla, mutta kääntyi laskuun Turussa ja Oulussa. Tampereella tukea saaneiden kotitalouksien määrä säilyi lähes ennallaan ja henkilöiden määrä väheni hieman. Pääkaupunkiseudun kunnissakin lukumäärien kasvu hidastui muutamasta edeltävästä vuodesta.

[1] Ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia. Näiden ryhmien toimeentulotuen valtio korvaa eri säännösten pohjalta.

Vuoteen 2010 verrattuna toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä on lisääntynyt selvästi kaikissa kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Turkua. Eniten lukumäärä on kasvanut Espoossa ja Vantaalla, joissa kasvu oli suurinta myös vuonna 2016. (Kuvio 1; Liite 3B/1)

Taulukko 1. Vuoden 2016 aikana toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden määrä sekä muutos edellisestä vuodesta (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

	Kotitalouksia yhteensä	*Muutos (%) vuodesta 2015*	Henkilöitä yhteensä	*Muutos (%) vuodesta 2015*
Helsinki	46 728	*0,5*	67 771	*0,8*
Espoo	13 888	*3,9*	22 906	*2,6*
Vantaa	14 396	*1,2*	23 376	*0,2*
Turku	9 307	*-1,5*	14 153	*-2,8*
Tampere	16 561	*0,1*	23 560	*-0,8*
Oulu	8 734	*-2,2*	13 268	*-2,6*
Kuusikko	109 614	*0,5*	165 034	*0,1*

Kuvio 1. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä vuosina 2010 – 2016, 2010 = 100 (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

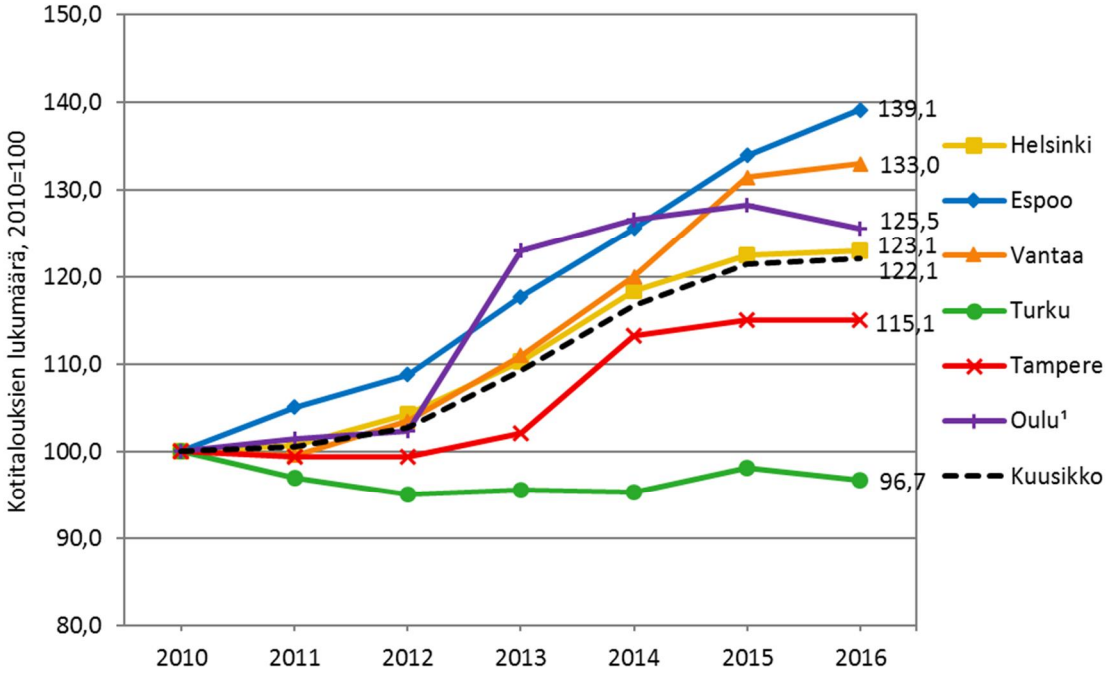

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Oulu, Haukipudas, Kiiminki, Oulunsalo ja Yli-Ii).

Vuonna 2016 kuutoskaupunkien asukkaista 9,6 prosenttia sai toimeentulotukea vähintään kerran vuodessa. Kuntien välillä väestöosuus vaihteli Oulun 6,7 prosentista Vantaan 10,9 prosenttiin. Väestöosuudet ovat kuutoskaupungeissa pääosin kasvaneet tällä vuosikymmenellä lukuun ottamatta Turkua ja Oulua, mutta vuonna 2016 osuus kasvoi enää hieman Espoossa. Helsingissä toimeentulotukea saavien osuus väestöstä säilyi edellisvuoteen verrattuna ennallaan ja muissa kuutoskaupungeissa pieneni hieman. (Liite 3B/1)

Kuvio 2. Toimeentulotuesta osalliseksi tulleiden henkilöiden osuus kunnan väestöstä vuosina 2010–2016 (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

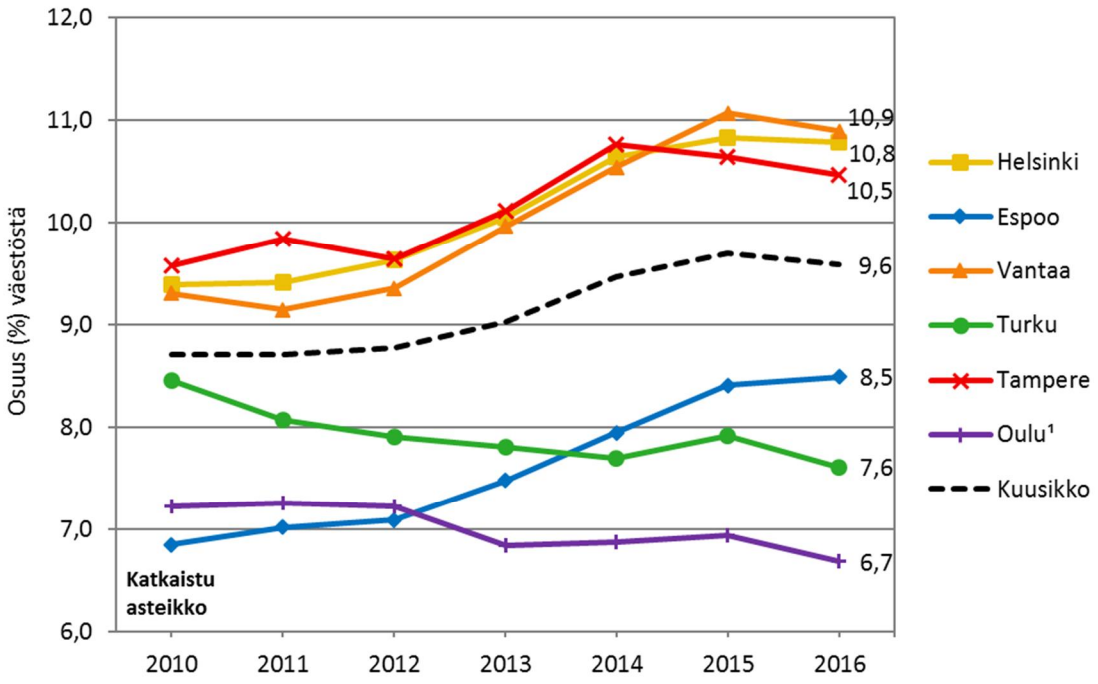

¹ Oulun väestö 31.12.2012/1.1.2013 kuntaliitoksen jälkeisellä aluejaolla.

Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 90,7 prosenttia sai perustoimeentulotukea ja 42,5 prosenttia täydentävää toimeentulotukea. Ehkäisevää toimeentulotukea sai 10,2 prosenttia kotitalouksista. Turussa täydentävän toimeentulotuen osuus oli muita kaupunkeja alhaisempi ja ehkäisevän tuen osuus korkeampi. Taulukkoon 2 on koottu toimeentulotuen lajien jakautuminen tukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden mukaan kunnittain. Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyivät kunnilta Kelalle vuoden 2017 alusta alkaen, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ja maksatus säilyvät edelleen kuntien tehtävänä.

Taulukko 2. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt eri tuen lajien mukaan vuonna 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku[2]	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kotitaloudet (lkm)[1]	51 895	13 888	15 037	9 307	17 136	8 734	115 997
josta perustoimeentulotukea saaneet (%)	*84,7*	*94,7*	*98,7*	*93,5*	*94,7*	*96,1*	*90,7*
josta täydentävää toimeentulotukea saaneet (%)	*42,8*	*47,0*	*46,4*	*28,5*	*38,7*	*48,6*	*42,5*
josta ehkäisevää toimeentulotukea saaneet (%)	*12,6*	*6,5*	*6,3*	*15,0*	*10,1*	*4,0*	*10,2*
Henkilöt (lkm)[1]	75 293	22 906	24 580	14 153	24 714	13 268	174 914
josta perustoimeentulotukea saaneet (%)	*85,0*	*95,7*	*95,3*	*.*	*93,4*	*94,0*	*.*
josta täydentävää toimeentulotukea saaneet (%)	*47,5*	*53,7*	*54,0*	*.*	*44,4*	*53,7*	*.*
josta ehkäisevää toimeentulotukea saaneet (%)	*15,9*	*7,0*	*7,5*	*.*	*11,4*	*6,9*	*.*

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.
[2] Turusta ei saada tuen jakautumista eri lajeihin henkilöiden mukaan.

2.3 Toimeentulotukiasiakkaiden taustatietoja[2]

2.3.1 Kotitalouksien perhetyypit

Vuonna 2016 toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 74,4 prosenttia oli yksin asuvia. Yksin asuvien osuus vaihteli Espoon 68,6 prosentista Helsingin 77,0 prosenttiin. Enemmistö yksin asuvista oli miehiä. Lapsiperheitä oli tuensaajista noin viidennes. (Kuvio 3 ja Liite 4A)

Kuvio 3. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet perhetyypeittäin vuonna 2016[1]

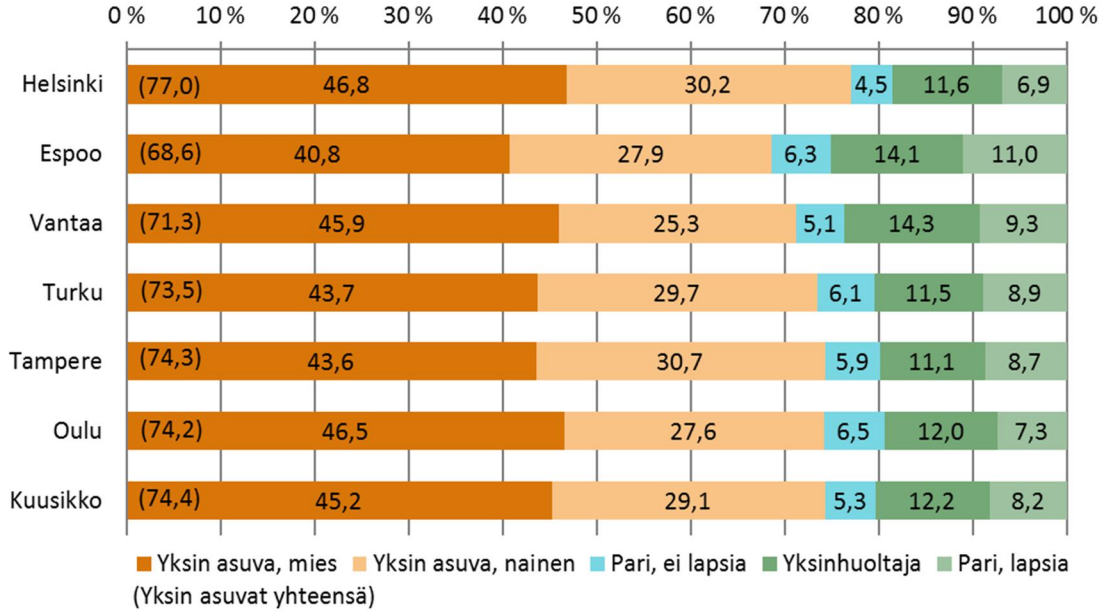

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

Vuonna 2016 kuutoskaupunkien lapsiväestöstä 13,8 prosenttia (13,7 prosenttia vuonna 2015) asui toimeentulotukea saaneessa kotitaloudessa, mikä oli yli 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin 18 vuotta täyttäneiden toimeentulotuen saajien väestöosuus. Tuesta osallisten lasten osuus vaihteli kunnittain enemmän kuin aikuisten osuus. Helsingissä toimeentulotuesta osallisia lapsia oli lähes kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin Oulussa.

Taulukko 3. Toimeentulotukea saaneiden perhekoko ja tuesta osalliset lapset verrattuna 18 vuotta täyttäneiden tuensaajien väestöosuuteen vuonna 2016

	Tuensaajien perhekoko keskimäärin	Tuesta osallisten lasten määrä[1]	Alle 18-vuotias väestö	*Tuesta osalliset lapset, % alle 18-v. väestöstä*	18 vuotta täyttänyt väestö	*18 v. täyttäneet tuensaajat, % 18 v. täyttäneestä väestöstä*
Helsinki	1,45	18 125	103 530	*17,5*	524 678	*10,9*
Espoo	1,65	6 707	61 857	*10,8*	207 945	*8,5*
Vantaa	1,62	6 838	45 804	*14,9*	168 801	*10,5*
Turku	1,52	3 609	28 663	*12,6*	157 245	*7,2*
Tampere	1,42	5 652	36 465	*15,5*	188 653	*10,1*
Oulu	1,52	3 524	44 876	*7,9*	153 649	*6,7*
Kuusikko	1,50	44 455	321 195	*13,8*	1 400 971	*9,5*

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

[2] Osalla kunnista tiedoissa ovat mukana kaikki toimeentulotukea saaneet, osalla luvut ovat ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia. Taulukoiden ja kuvioiden alaviitteessä on mainittu, mitä luvut sisältävät kunkin kunnan osalta.

2.3.2 Toimeentulotuen saajien ikä

Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista noin joka neljännessä päähenkilö oli alle 25–vuotias, noin joka toisessa 25–49-vuotias ja noin joka neljännessä 50 vuotta täyttänyt. Kuntien välillä eniten eroja oli alle 25-vuotiaiden tuensaajien osuudessa, joka vaihteli Helsingin 21,9 prosentista Oulun 30,0 prosenttiin.

Kuvio 4. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet päähenkilön iän mukaan vuonna 2016[1]

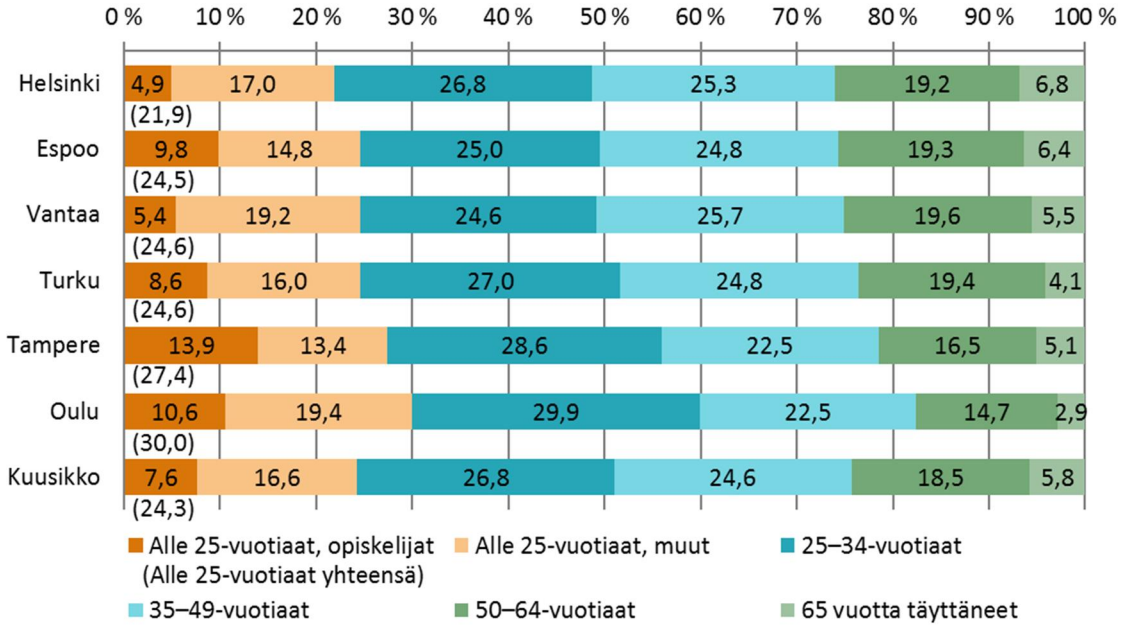

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

2.3.3 Kotitalouksille maksetut tukikuukaudet vuoden aikana

Toimeentulotuki on luonteeltaan viimesijainen tuki ja lähtökohtaisesti tarkoitettu avuksi tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Kuutoskaupunkien toimeentulotukea saaneista kotitalouksista noin joka kolmas sai vuoden 2016 aikana toimeentulotukea korkeintaan kolmen kuukauden ajan. Pääkaupunkiseudulla lyhytaikaista tukea saavia oli vähemmän kuin muissa kaupungeissa. Oulussa osuus oli korkein, hieman yli puolet (51,1 %).

Kuvio 5. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet tuen keston mukaan vuonna 2016[1]

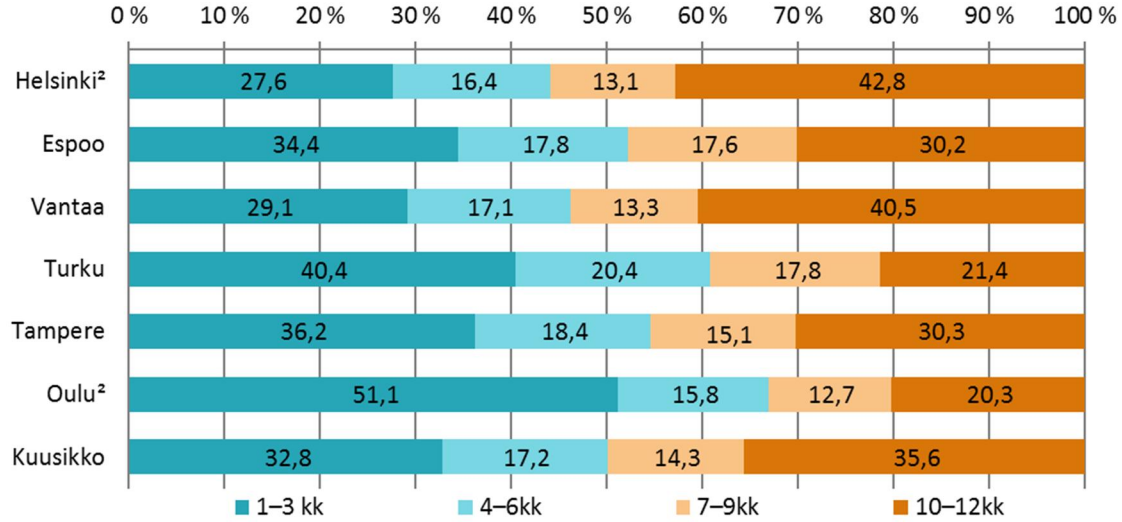

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.
[2] Helsingissä ja Oulussa lasketaan kuukauden aikana voimassaolevien päätösten perusteella, muissa kunnissa kuukauden maksutapahtumien perusteella.

Vuonna 2016 kuutoskaupunkien toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 35,6 prosenttia sai toimeentulotukea 10–12 kuukauden ajan. Osuus oli 4,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2008. Pitkäaikaista tukea saaneiden osuus oli suurin Helsingissä (42,8 %) ja Vantaalla (40,5 %). Oulussa ja Turussa näin pitkään tukea sai vain noin joka viides tukea saanut kotitalous. Pitkäaikaista tukea saaneiden osuus oli suurin 35–64-vuotiaiden ikäryhmissä. Perhetyypeistä lapsiperheet saivat pitkäaikaista tukea hieman useammin kuin muut tukea saaneet kotitaloudet.

Kuvio 6. Vuodessa 10–12 kuukautta toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien osuus kaikista vuoden aikana tukea saaneista kotitalouksista vuosina 2008 – 2016

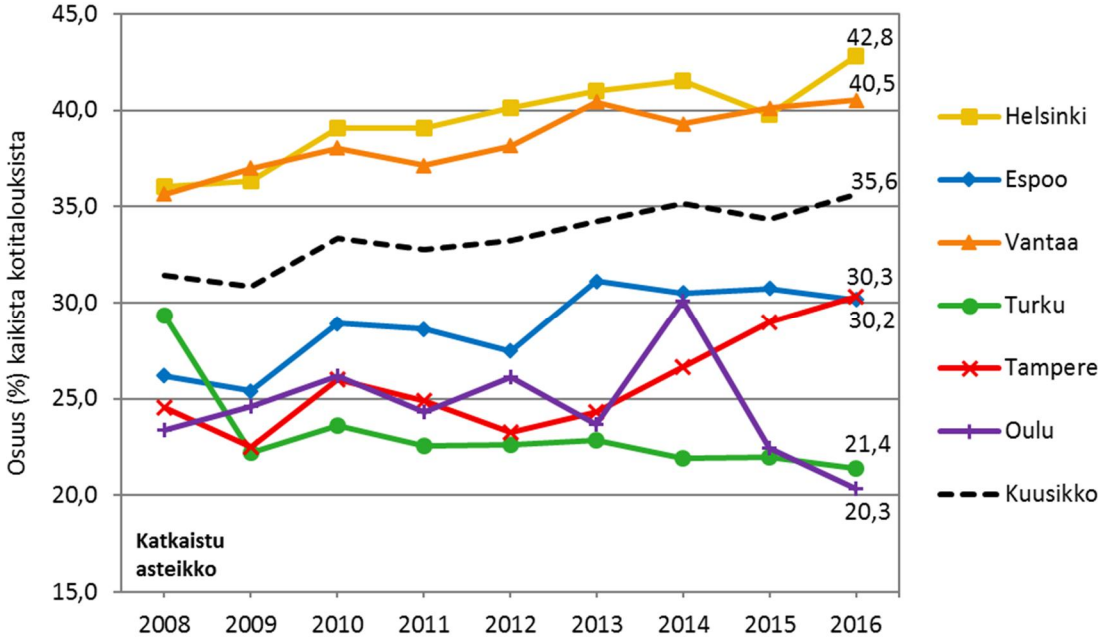

Taulukko 4. Vuodessa 10–12 kuukautta toimeentulotukea saaneiden osuus kaikista tukea saaneista kotitalouksista ikäryhmittäin ja perhetyypeittäin vuonna 2016[1]

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
10-12 kk tukea saaneet kotitaloudet (lkm)[1]							
2016	22 211	4 164	6 069	1 982	5 193	1 914	41 533
2015	20 928	4 109	5 866	2 074	4 918	2 105	40 000
2014	19 964	3 826	5 582	2 011	4 413	2 757	38 553
Ikäryhmittäin vuonna 2016 (%)	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Alle 25-vuotiaat	*16,0*	*14,3*	*18,3*	*16,8*	*23,4*	*22,3*	*17,4*
Alle 25-vuotiaat opiskelijat	*3,8*	*4,9*	*4,8*	*4,3*	*11,7*	*4,3*	*5,1*
Alle 25-vuotiaan muut	*12,2*	*9,5*	*13,5*	*12,5*	*11,7*	*17,9*	*12,3*
25–34-vuotiaat	*23,9*	*21,4*	*24,0*	*19,6*	*27,2*	*26,6*	*24,0*
35–49-vuotiaat	*29,3*	*29,2*	*31,1*	*33,6*	*26,9*	*28,7*	*29,4*
50–64-vuotiaat	*25,1*	*29,6*	*24,0*	*29,0*	*21,8*	*22,3*	*25,0*
65 vuotta täyttäneet	*5,7*	*5,4*	*2,6*	*1,1*	*0,7*	*0,2*	*4,1*
Perhetyypeittäin vuonna 2016 (%)	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Yksin asuva	*76,4*	*66,8*	*67,6*	*69,6*	*77,2*	*76,3*	*73,9*
Yksin asuva mies	*48,4*	*40,9*	*46,4*	*43,6*	*49,8*	*53,2*	*47,5*
Yksin asuva nainen	*28,0*	*25,9*	*21,3*	*26,0*	*27,3*	*23,1*	*26,4*
Aikuinen ja lapsia	*13,1*	*14,7*	*15,8*	*12,2*	*11,1*	*9,8*	*13,2*
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	*3,3*	*5,6*	*4,8*	*4,8*	*3,8*	*4,2*	*3,9*
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	*7,2*	*12,9*	*11,7*	*13,4*	*8,0*	*9,6*	*8,9*

[1] Helsingin, Vantaan ja Tampereen luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

2.3.4 Uusien toimeentulotuen saajien lukumäärä

Kuutoskaupunkien toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 32,1 prosenttia oli vuonna 2016 uusia tuensaajia eli sellaisia, jotka eivät saaneet toimeentulotukea tilastointivuotta edeltävän vuoden aikana. Oulussa osuus oli muita kaupunkeja korkeampi. Edellisvuoteen verrattuna uusien tuensaajien määrä lisääntyi Espoossa, Tampereella ja Oulussa, säilyi lähes ennallaan Vantaalla ja väheni Helsingissä ja Turussa. Alle 25-vuotiasta uusia toimeentulotuen saajia oli 41,2 prosenttia. Heidänkin osuutensa oli korkein Oulussa.

Osuusvertailu kaikkiin vuoden aikana toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrään ei ole täysin oikea, sillä kaikkien tuensaajien määrä on kuntien tilastosta, jonka luku poikkeaa jonkin verran THL:n tilastoista. Kunnat ovat itse poimineet vuoden 2016 uusien tuensaajien määrät, joten luvut saattavat poiketa THL:n tilastoon lopullisesti tulevista luvuista.

Taulukko 5. Uusien toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä ja osuus kaikista tukea saaneista vuosina 2015 ja 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa[1]	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2015	13 846	4 346	4 577	3 333	5 470	3 625	35 197
2016	13 509	4 631	4 571	3 188	5 577	3 683	35 159
Muutos 2015 – 2016 (lkm)	-337	285	-6	-145	107	58	-38
Muutos 2015 – 2016 (%)	*-2,4*	*6,6*	*-0,1*	*-4,4*	*2,0*	*1,6*	*-0,1*
Uusien osuus kaikista tukea saaneista vuonna 2015 (%)	*29,8*	*32,5*	*32,2*	*35,3*	*33,1*	*40,6*	*32,3*
Uusien osuus kaikista tukea saaneista vuonna 2016 (%)	*28,9*	*33,3*	*31,8*	*34,3*	*33,7*	*42,2*	*32,1*

[1] Vantaan luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

Taulukko 6. Uusien alle 25-vuotiaiden toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä ja osuus vastaavan ikäisistä tukea saaneista vuosina 2015 ja 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa[1]	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2015	4 149	1 403	1 526	1 115	2 224	1 546	11 963
2016	4 038	1 535	1 528	1 027	1 985	1 508	11 621
Muutos 2015 – 2016 (lkm)	-111	132	2	-88	-239	-38	-342
Muutos 2015 – 2016 (%)	*-2,7*	*9,4*	*0,1*	*-7,9*	*-10,7*	*-2,5*	*-2,9*
Uusien osuus alle 25-v. tukea saaneista vuonna 2015 (%)	*35,0*	*42,2*	*41,9*	*46,3*	*48,8*	*53,3*	*41,7*
Uusien osuus alle 25-v. tukea saaneista vuonna 2016 (%)	*35,5*	*45,3*	*41,5*	*45,1*	*42,3*	*53,4*	*41,2*

[1] Vantaan luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

2.3.5 Toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta

Pääasiallista toimintaa koskevat tiedot eivät ole täysin luotettavia. Yksi ongelma on pääasiallista toimintaa koskevan tiedon puuttuminen. Asiakas- ja päätösmäärien jatkaessa kasvuaan tausta- ja muutostietojen tallentamista ei välttämättä ehditä tehdä. Vaikutusta on myös sillä, onko kyseinen tietokenttä määritelty tietojärjestelmässä pakollisesti täytettäväksi. Tässä suhteessa kuutoskaupunkien tietojärjestelmissä on eroja. Tuensaajien pääasiallinen toiminta on kuitenkin niin oleellinen taustatieto, että tämä tieto on otettu Kuusikko-raportointiin mukaan vertailtavuutta heikentävistä luotettavuusongelmista huolimatta (Borg 2011, 8).

Kuutoskaupunkien toimeentulotuen saajista ylivoimaisesti suurin ryhmä pääasiallisen toiminnan suhteen olivat vuonna 2016 työttömät 56,7 prosentin osuudella. Helsingissä (52,9 %) ja Espoossa (53,3 %) työttömien osuudet olivat keskimääräistä pienempiä. Työssä käyvien osuus oli keskimäärin vain 5,2 prosenttia, mutta Vantaalla 10,9 prosenttia. Opiskelijoiden osuus oli suurin Tampereella (16,0 %). Eläkkeellä olevia oli suhteellisesti eniten Espoossa (13,6 %).

Myös nuorten alle 25-vuotiaiden kohdalla työttömät olivat suurin ryhmä 43,4 prosentin osuudella. Nuorten joukossa korostuu opiskelijoiden osuus: Alle 25-vuotiaista tuensaajista yli kolmannes oli päätoimisia opiskelijoita. Espoossa ja Vantaalla tuensaajissa oli jopa enemmän opiskelijoita kuin työttömiä.

Taulukko 7. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta. Kaikki tukea saaneet

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Työssä	*4,7*	*6,5*	*10,9*	*3,4*	*3,0*	*3,2*	*5,2*
Työtön, lomautettu	*52,9*	*53,3*	*61,6*	*59,2*	*63,7*	*66,4*	*56,7*
Opiskelija	*11,6*	*13,6*	*12,5*	*14,4*	*16,0*	*14,0*	*12,9*
Äitiys-, isyys- tai vanhempainlomalla	*1,7*	*1,8*	*1,5*	*1,4*	*1,1*	*1,8*	*1,6*
Pitkäaikaisesti sairas	*1,7*	*1,4*	*2,5*	*2,9*	*2,7*	*3,4*	*2,1*
Eläkkeellä	*6,7*	*13,6*	*6,8*	*6,8*	*5,8*	*4,7*	*10,7*
Muu[1]	*20,7*	*9,8*	*4,2*	*11,9*	*7,7*	*6,4*	*10,9*
Yhteensä (%)	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Yhteensä (N)	30 737	7 216	6 760	4 228	8 279	4 065	61 285
Ei tietoa (N)	611	96	2 223	18	360	47	3 355

[1] Muu toiminta pitää sisällään varusmiehet ja siviilipalvelusta suorittavat, työkyvyttömät, hoitavapaalla olevat (kotihoidon tuki), omaa taloutta hoitavat (omaishoidon tuki) sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat, joita ei taulukossa erikseen ole mainittu.

Taulukko 8. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden pääasiallinen toiminta. Alle 25-vuotiaat tukea saaneet

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Työssä	*3,0*	*3,8*	*3,8*	*3,0*	*2,7*	*2,4*	*3,1*
Työtön, lomautettu	*41,4*	*37,4*	*42,9*	*44,6*	*47,7*	*53,1*	*43,4*
Opiskelija	*35,3*	*42,8*	*44,0*	*31,8*	*34,9*	*28,5*	*36,0*
Äitiys-, isyys- tai vanhempainlomalla	*2,6*	*3,0*	*2,4*	*3,4*	*1,6*	*3,3*	*2,6*
Pitkäaikaisesti sairas	*1,3*	*0,8*	*1,0*	*3,4*	*2,0*	*2,2*	*1,6*
Eläkkeellä	*0,2*	*1,4*	*0,5*	*0,9*	*0,6*	*0,4*	*0,9*
Muu[1]	*16,2*	*10,7*	*5,4*	*13,0*	*10,5*	*10,1*	*12,5*
Yhteensä (%)	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Yhteensä (N)	5 891	1 510	1 049	915	2 176	1 148	12 689
Ei tietoa (N)	155	29	954	3	77	20	1 238

[1] Muu toiminta pitää sisällään varusmiehet ja siviilipalvelusta suorittavat, työkyvyttömät, hoitavapaalla olevat (kotihoidon tuki), omaa taloutta hoitavat (omaishoidon tuki) sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat, joita ei taulukossa erikseen ole mainittu.

2.3.6 Toimeentulotukea saaneiden tulolähteet

Tulolähdetilaston luotettavuuden suhteen on samanlaisia varauksia kuin pääasiallisen toiminnan osalta. Tulolähdetilaston ongelmana on, että siitä ei näe, mikä on ollut toimeentulotuen hakijan tärkein tulolähde. Tilastoon on kirjattu kaikki tuensaajan tulolähteet ottamatta huomioon esimerkiksi tulon suuruutta. Tilastosta ei voi päätellä, kuinka monella asiakkaalla tulona on korkeintaan asumistuki tai lapsilisä. Myös tietojen keräystapa kunnassa vaikuttaa tilastolukuihin. Yleisin tapa kunnissa on, että työntekijä täyttää tietojärjestelmän tilastokenttään tiedon tulolähteestä, jolloin siihen tulevat kirjatuiksi tärkeimmät, mutta eivät välttämättä kaikki tulolähteet (Borg 2011, 9–10).

Riski joutua toimeentulotuen tarpeeseen kohdistuu nimenomaan vähimmäisetuuksien varassa eläviin. Ansiosidonnaisia etuuksia saavilla ja päätoimisessa työsuhteessa olevilla on huomattavasti vähemmän toimeentulotuen tarvetta. Vuoden 2016 marraskuussa 69,6 prosenttia toimeentulotukea saaneista sai asumistukea ja 39,6 prosenttia työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa. Pääkaupunkiseudulla työmarkkinatukea tai peruspäiväärahaa sai harvempi kuin muissa kaupungeissa. Ansiosidonnaista päivärahaa sai 2,0 prosenttia. Eläkkeensaajien osalta pääkaupunkiseudun kunnat, erityisesti Helsinki ja Espoo, erosivat muusta Kuusikosta korkeammilla osuuksilla. Tulottomia kotitalouksista oli 13,5 prosenttia. Tulottomien osuus vaihteli Turun 6,5 prosentista Vantaan 21,7 prosenttiin.

Taulukko 9. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden tulolähteet kotitaloutta kohti ja tulolähteiden lukumäärä. Kaikki tukea saaneet

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	Tulolähdettä saaneiden kotitalouksien osuus (%)						
Ansio-/yrittäjätulot	*6,0*	*8,1*	*9,4*	*4,8*	*4,2*	*3,8*	*6,2*
Työmarkkinatuki/peruspäiväraha	*33,6*	*35,8*	*42,6*	*49,8*	*49,9*	*52,6*	*39,6*
Ansiosidonnainen päiväraha	*1,7*	*1,9*	*2,6*	*2,4*	*2,1*	*3,1*	*2,0*
Opinto-/koulutustuki	*6,8*	*9,8*	*10,0*	*8,1*	*9,2*	*8,2*	*8,0*
Sairauspäiväraha	*1,6*	*2,0*	*2,5*	*2,8*	*2,9*	*3,8*	*2,2*
Äitiys-, isyys- ja vanhempainraha	*1,5*	*2,9*	*3,2*	*2,2*	*1,5*	*2,3*	*2,0*
Lasten kotihoidon tuki	*2,8*	*4,9*	*5,9*	*5,2*	*2,8*	*3,6*	*3,7*
Lapsilisät/elatusapu/-tuki	*14,2*	*32,6*	*22,9*	*30,9*	*21,4*	*23,9*	*20,2*
Eläke	*14,2*	*14,4*	*10,3*	*7,3*	*6,1*	*5,3*	*11,6*
Asumistuki	*65,9*	*71,9*	*69,6*	*79,2*	*71,5*	*80,4*	*69,6*
Muu[1]	*14,7*	*4,3*	*31,3*	*4,5*	*4,7*	*2,8*	*13,1*
Tuloton	*14,5*	*10,2*	*21,7*	*6,5*	*8,5*	*11,4*	*13,5*
Tulolähteitä yhteensä (N)	55 614	14 534	20 864	8 651	15 950	8 277	123 890
Kotitalouksia yhteensä (N)	31 348	7 312	8 992	4 246	8 640	4 112	64 650
Tulolähteitä/kotitalous	*1,8*	*2,0*	*2,3*	*2,0*	*1,8*	*2,0*	*1,9*

[1] Muu tulolähde pitää sisällään omaishoidon tuen, sotilasavustukset sekä muut tulot, joita ei ole taulukossa erikseen mainittu.

Nuorten osalta tulolähdetilasto poikkeaa koko asiakaskunnasta siten, että työttömyysturvan ja eläkkeiden osuus on huomattavasti pienempi ja vastaavasti opintotuen osuus on suurempi. Myös tulottomien osuus on koko asiakaskuntaa suurempi. Alle 25-vuotiaista tuensaajista lähes neljännes oli tulottomia vuoden 2016 marraskuussa.

Taulukko 10. Marraskuussa 2016 toimeentulotukea saaneiden tulolähteet kotitaloutta kohti ja tulolähteiden lukumäärä. Alle 25-vuotiaat tukea saaneet

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	Tulolähdettä saaneiden kotitalouksien osuus (%)						
Ansio-/yrittäjätulot	*4,7*	*5,8*	*6,6*	*4,7*	*3,9*	*3,2*	*4,8*
Työmarkkinatuki /peruspäiväraha	*13,0*	*11,6*	*13,2*	*19,1*	*23,7*	*27,5*	*16,2*
Ansiosidonnainen päiväraha	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,9*	*0,4*	*0,4*	*0,3*
Opinto-/koulutustuki	*23,8*	*31,7*	*28,7*	*23,5*	*25,0*	*20,5*	*25,3*
Sairauspäiväraha	*1,2*	*1,4*	*1,3*	*2,8*	*2,4*	*2,2*	*1,6*
Äitiys-, isyys- ja vanhempainraha	*2,4*	*4,0*	*2,6*	*3,5*	*1,8*	*4,4*	*2,8*
Lasten kotihoidon tuki	*3,0*	*4,2*	*4,5*	*4,9*	*3,4*	*4,0*	*3,6*
Lapsilisät/elatusapu/-tuki	*7,2*	*16,1*	*8,4*	*19,3*	*10,5*	*17,1*	*10,5*
Eläke	*1,9*	*2,0*	*2,6*	*1,4*	*1,2*	*1,0*	*1,8*
Asumistuki	*39,7*	*39,7*	*43,2*	*59,4*	*55,6*	*64,2*	*46,2*
Muu[1]	*12,1*	*3,7*	*20,5*	*5,1*	*5,4*	*3,3*	*10,0*
Tuloton	*28,4*	*24,5*	*31,3*	*13,9*	*15,1*	*22,2*	*24,7*
Tulolähteitä yhteensä (N)	8 326	2 229	3 143	1 455	3 344	1 986	20 483
Kotitalouksia yhteensä (N)	6 046	1 539	1 927	918	2 254	1 168	13 852
Tulolähteitä/kotitalous	*1,4*	*1,4*	*1,6*	*1,6*	*1,5*	*1,7*	*1,5*

[1] Muu tulolähde pitää sisällään omaishoidon tuen, sotilasavustukset sekä muut tulot, joita ei ole taulukossa erikseen mainittu.

2.4 Toimeentulotuen kustannukset vuosina 2010 – 2016

Kustannusvertailut on tehty ilman pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien toimeentulotukimenoja, jotka valtio korvaa kunnille täysimääräisesti (liitetaulukossa 3D pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat ovat mukana). Myöskään takaisin perittyä toimeentulotukea ei ole vähennetty luvuista. Asiakkailta takaisin perityn toimeentulotuen määrä vaihteli kuutoskaupungeissa 2,4 ja 6,4 prosentin välillä toimeentulotuen kokonaiskustannuksista (Liite 3A/1).

2.4.1 Kustannukset toimeentulotukea saanutta kotitaloutta ja henkilöä kohden

Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta kotitaloutta kohden olivat keskimäärin 3 186 euroa ja tuesta osalliseksi tullutta henkilöä kohden 2 116 euroa vuonna 2016. Deflatoidut kustannukset kotitaloutta kohden vähenivät edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa, joskin Turussa (-0,1 %) ja Vantaalla (-0,5 %) vain hieman. Kustannukset henkilöä kohden vähenivät Turkua ja Vantaata lukuun ottamatta.

Taulukko 11. Toimeentulotuki kotitaloutta ja henkilöä kohden vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

	Tuki/kotitalous euroa/vuosi	*Muutos (%) vuodesta 2015, defl.*	Tuki/henkilö euroa/vuosi	*Muutos (%) vuodesta 2015, defl.*
Helsinki	3 453	*-3,3*	2 381	*-3,7*
Espoo	3 597	*-6,5*	2 181	*-5,3*
Vantaa	3 798	*-0,5*	2 339	*0,5*
Turku	2 293	*-0,1*	1 508	*1,3*
Tampere	2 571	*-1,5*	1 807	*-0,6*
Oulu	2 206	*-2,8*	1 452	*-2,4*
Kuusikko	3 186	*-2,7*	2 116	*-2,3*

Kuvioissa 7 ja 8 on kuvattu toimeentulotuen deflatoitujen vuosikustannusten kehitystä kotitaloutta ja henkilöä kohden vuosina 2010 – 2016. Pääkaupunkiseudulla sekä kotitaloutta että henkilöä kohden lasketut kustannukset ovat huomattavasti muita kaupunkeja korkeammat. Selittäviä tekijöitä ovat pitkäaikaista tukea saavien kasvava osuus tuensaajista, tulottomien lukumäärä sekä korkeammat asumiskustannukset. Tuet sekä kotitaloutta että henkilöä kohden ovat laskeneet vuodesta 2013 Helsingissä, Espoossa ja Oulussa. Vantaalla ja Turussa kustannusten lasku pysähtyi vuonna 2016. Tampereella tuet olivat tämän vuosikymmenen alimmalla tasolla vuonna 2011 eikä kustannuksissa ole viime vuosina tapahtunut suuria muutoksia.

Kuvio 7. Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta kotitaloutta kohden vuosina 2010 – 2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

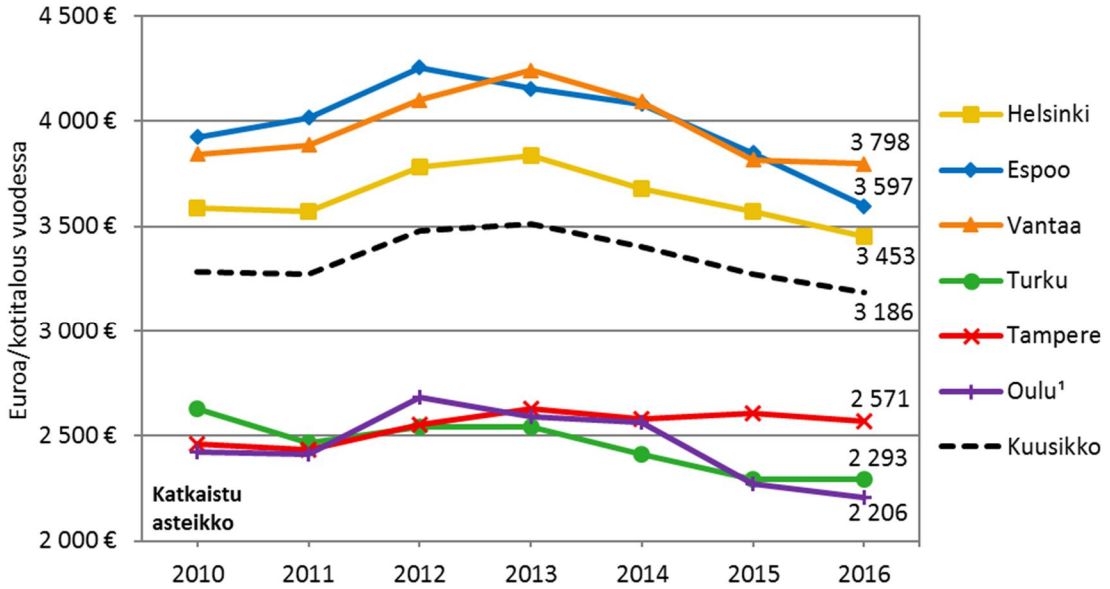

¹ Oulussa kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen.

Kuvio 8. Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta henkilöä kohden vuosina 2010 – 2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

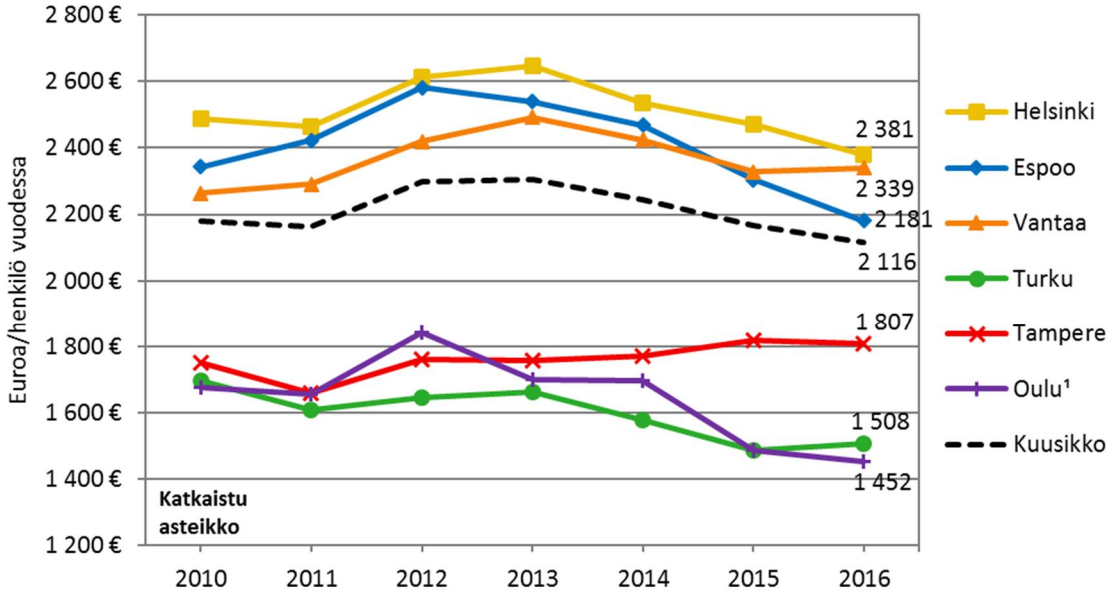

¹ Oulussa kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen.

2.4.2 Toimeentulotuen kokonaiskustannukset

Toimeentulotuen kokonaiskustannukset laskivat vuonna 2016 edellisvuoteen verrattuna kaikissa kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Vantaata, jossa ne nousivat prosentin. Kustannukset vähenivät Oulussa 4,6 prosenttia, Helsingissä ja Espoossa kummassakin 2,5 prosenttia, Turussa 1,2 prosenttia ja Tampereella prosentin.

Toimeentulotuen deflatoidut kokonaiskustannukset kasvoivat kuutoskaupungeissa pääosin vuodesta 2010 vuoteen 2015 lukuun ottamatta Turkua, mutta vuonna 2016 ne kasvoivat enää hieman Vantaalla. Oulun kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen, eivätkä ne siten ole vertailukelpoisia vuosien 2015 – 2016 kustannusten kanssa. (Liite 3C)

Taulukko 12. Myönnetyn toimeentulotuen kustannukset vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta

	Kustannukset Euroa	*Muutos (%) vuodesta 2015*	*Muutos (%) vuodesta 2015, defl.*
Helsinki	161 365 987	*-2,5*	*-2,9*
Espoo	49 955 368	*-2,5*	*-2,9*
Vantaa	54 682 402	*1,0*	*0,6*
Turku	21 342 398	*-1,2*	*-1,5*
Tampere	42 579 870	*-1,0*	*-1,4*
Oulu	19 263 704	*-4,6*	*-4,9*
Kuusikko	349 189 729	*-1,8*	*-2,2*

Kuvio 9. Toimeentulotuen kustannukset vuosina 2010 – 2016, 2010 = 100 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

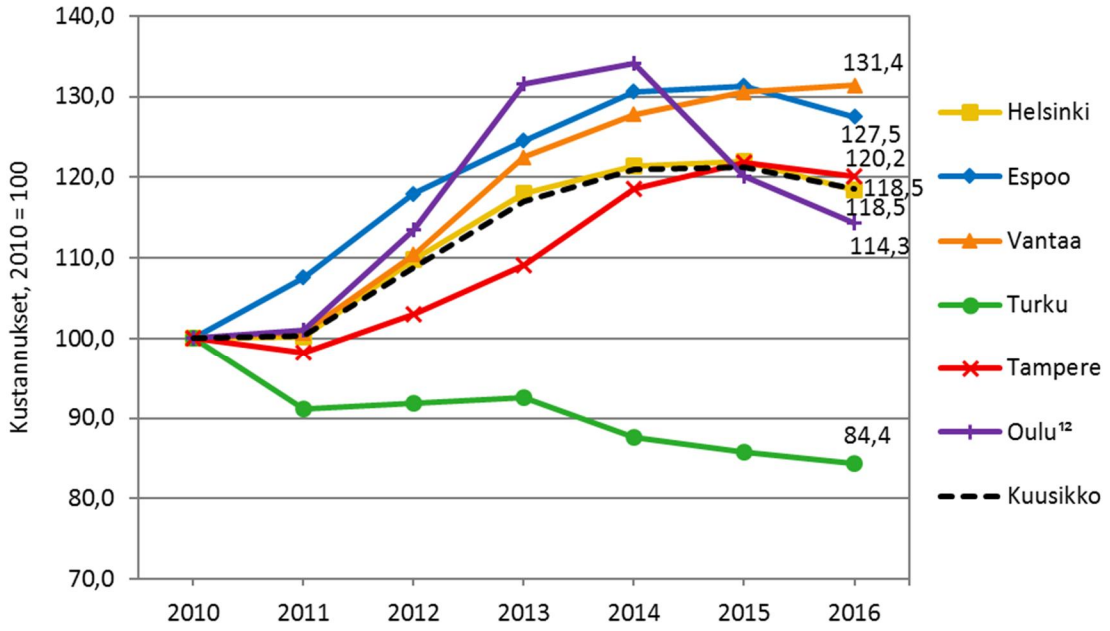

[1] Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Oulu, Haukipudas, Kiiminki, Oulunsalo ja Yli-Ii).
[2] Oulussa kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen.

2.4.3 Toimeentulotuen kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä

Ensisijaisten etuuksien puuttuminen vaikuttaa merkittävästi toimeentulotuen kustannuksiin. Toimeentulotukimenoihin vaikuttaa myös pitkäaikaisasiakkaiden määrä, sillä heidän kohdallaan tarve täydentävälle toimeentulotuelle usein kasvaa. Pitkään jatkuneen taloudellisen taantuman seurauksena työttömien lukumäärä on kasvanut, ja työttömistä yhä useamman kohdalla työttömyys on jatkunut yli vuoden. Pitkäaikaistyöttömyys lisää tarvetta pitkäaikaiselle toimeentulotuelle.

Kunnan väestörakenteeseen liittyvät piirteet vaikuttavat toimeentulotuen hakijoiden ja saajien lukumäärään ja sitä kautta myös kustannuksiin. Kuusi suurinta kaupunkia eroavat esimerkiksi sen suhteen, kuinka suuri osuus kunnan väestöstä on 65 vuotta täyttäneitä: Osuus vaihteli vuoden 2017 alussa Espoon 14,2 prosentista Turun 20,3 prosenttiin. Myös ulkomaalaistaustaisen[3] väestön osalta on eroja: Heidän osuutensa on selvästi suurin pääkaupunkiseudulla. Esimerkiksi työttömyysriski vaihtelee eri väestöryhmien välillä. (Liite 8)

Kustannuskehitystä ohjaa myös valtion harjoittama politiikka. Esimerkiksi asumistukeen ja työttömyysturvaan tehtiin vuoden 2014 alussa yleiskorotukset, jotka vaikuttivat jonkin verran kotitaloutta ja henkilöä kohden laskettuihin kustannuksiin.

Toimeentulotuessa korvataan yhä enemmän asumismenoja (Kauppinen 2013, 37), mikä selittää pääkaupunkiseudun muita kuutoskaupunkeja korkeampia toimeentulotuen kustannuksia: Sekä arava- että vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen neliövuokrat ovat pääkaupunkiseudulla muita kaupunkeja korkeammat. Arava-asuntojen neliövuokrat ovat Vantaalla ja Espoossa hieman korkeampia kuin Helsingissä. Vuonna 2016 arava-asuntojen vuokrat olivat Vantaalla 21,5 prosenttia korkeammat kuin Oulussa, missä neliövuokrat olivat alhaisimmat. Vapaarahoitteisten asuntojen vuokratasossa Helsinki erottuu kaikista muista kunnista. Helsingissä keskimääräinen neliövuokra oli jopa 58,8 prosenttia korkeampi kuin Oulussa (Taulukko 13).

Vuokrien suuruus nostaa pääkaupunkiseudulla toimeentulotukikustannuksia. Ensisijainen tukijärjestelmä pienituloisille asumismenoihin on Kelan maksama asumistuki, mutta valtioneuvoston määrittelemät asumistuen hyväksyttävät menorajat alittavat usein erityisesti suurten kaupunkien vuokratason. Toimeentulotukea voidaan myöntää kohtuulliseen asumistuen ja todellisen vuokran väliseen erotukseen.

Taulukko 13. Keskimääräiset neliövuokrat kuutoskaupungeissa vuonna 2016

	Aravat		Vapaarahoitteiset	
	€/m2/kk	*Muutos (%) vuodesta 2015*	€/m2/kk	*Muutos (%) vuodesta 2015*
Helsinki	12,38	*1,89*	18,98	*3,32*
Espoo	12,59	*2,19*	16,03	*3,96*
Vantaa	12,99	*1,41*	15,44	*3,21*
Turku	11,30	*1,07*	12,96	*2,21*
Tampere	12,05	*1,43*	13,94	*2,35*
Oulu	10,69	*0,28*	11,95	*1,79*
Keskiarvo	12,00	*1,41*	14,88	*2,89*

Lähde: Tilastokeskus, Keskimääräiset kuukausivuokrat alueittain

[3] Henkilö, jonka molemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla, sekä ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä (Lähde: Tilastokeskus).

2.4.4 Toimeentulotuen kustannukset asukasta kohden

Toimeentulotuen vuosikustannukset kunnan asukasta kohden olivat vuonna 2016 noin 203 euroa, mutta kuntien välillä oli selvää hajontaa. Oulussa kustannukset olivat hieman alle ja Turussa hieman yli 100 euroa, mutta Helsingissä ja Vantaalla ne nousivat yli 250 euroon. Deflatoidut asukaskohtaiset kustannukset laskivat kaikissa kaupungeissa hieman edellisvuodesta. (Liite 3C)

Kuvio 10. Toimeentulotuen kustannukset kunnan asukasta kohden vuosina 2010 – 2016 (vuoden 2016 arvossa, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

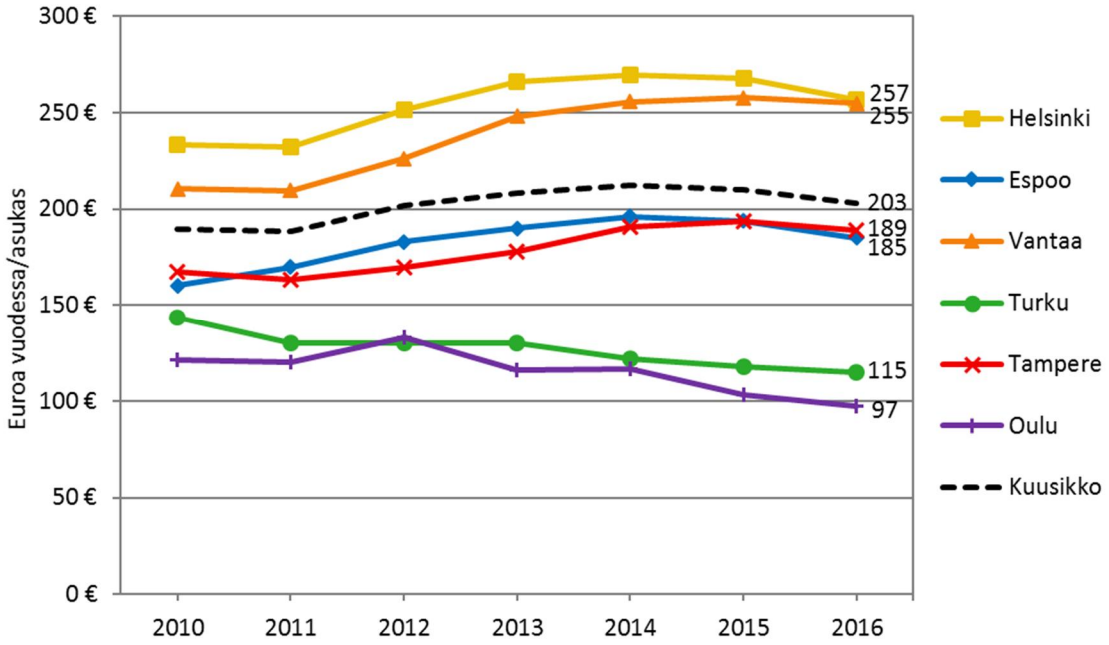

2.4.5 Toimeentulotuen kustannusten jakautuminen perustoimeentulotukeen sekä täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen

Taulukossa 14 on eritelty toimeentulotuen kokonaiskustannukset (sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat) lajeittain. Kuutoskaupunkien toimeentulotuen kustannuksista keskimäärin 82,7 prosenttia syntyi vuonna 2016 perustoimeentulotuen kustannuksista. Perustoimeentulotuen osuus kustannuksista oli suurin Tampereella (86,6 %) ja pienin Oulussa (80,3 %).

Toimeentulotuen kustannuksista keskimäärin 7,3 prosenttia oli täydentävää toimeentulotukea. Osuus vaihteli Turun 4,1 prosentista Vantaan 10,7 prosenttiin. Täydentävää toimeentulotukea tulee myöntää silloin, kun hakijalla tai perheellä on erityismenoja ja pelkän perustoimeentulotuen myöntäminen ei riitä turvaamaan asiakkaan toimeentuloa toimeentulotukilaissa tarkoitetulla tavalla. Mitä pidempään asiakkuus jatkuu, sitä yleisemmin täydentävää toimeentulotukea myönnetään (STM 2013, 114).

Ehkäisevän toimeentulotuen osuus kustannuksista oli keskimäärin 2,3 prosenttia. Osuus vaihteli Oulun 1,1 prosentista Turun 3,2 prosenttiin. Oulussa osuus on aiempina vuosina ollut selvästi korkeampi, koska ehkäisevän toimeentulotuen kustannuksiin sisältyi ennen lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksettu taloudellinen tuki. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu

toimeentulotukilain 1 §:n 1 momentin tarkoittamaan toimeentulotukeen eli ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös tilanteissa, joissa henkilöllä tai perheellä ei toimeentulotukilaskelman perusteella ole oikeutta varsinaiseen (perus- ja täydentävä toimeentulotuki) toimeentulotukeen. Kaupungeilla on jonkin verran erilaisia käytäntöjä siinä, mihin tarkoituksiin myönnetään täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea (STM 2013, 125).

Hallituksen esityksessä toimeentulotukilain muutoksiksi vuonna 2000 määriteltiin ehkäisevän toimeentulotuen tavoitetasoksi 3,3 prosenttia varsinaisen toimeentulotuen (perustoimeentulotuki ja täydentävä toimeentulotuki yhteensä) määrästä (HE 134/2000). Vuonna 2016 kuutoskaupungeista ainoastaan Turku ylsi tavoitetasolle 3,6 prosentin osuudella. Helsingissä osuus oli 3,2 prosenttia.

Taulukko 14. Toimeentulotuen kustannusten jakautuminen eri lajeihin sekä asiakkailta takaisin peritty toimeentulotuki vuonna 2016 (sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä (€)	177 020 418	53 889 325	57 323 644	23 119 113	46 722 710	20 795 526	378 870 737
Perustoimeentulotuki	144 273 279	44 664 515	47 487 838	19 585 195	40 442 932	16 708 244	313 162 003
Täydentävä toimeentulotuki	11 604 927	4 238 470	6 107 009	944 339	2 760 231	2 027 248	27 682 224
Ehkäisevä toimeentulotuki	4 928 823	885 415	1 080 080	745 024	975 157	225 591	8 840 090
Muu toimeentulotuki[1]	16 213 389	4 100 925	2 648 717	1 844 555	2 544 390	1 834 443	29 186 419
Kustannukset yhteensä (%)	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Perustoimeentulotuki	*81,5*	*82,9*	*82,8*	*84,7*	*86,6*	*80,3*	*82,7*
Täydentävä toimeentulotuki	*6,6*	*7,9*	*10,7*	*4,1*	*5,9*	*9,7*	*7,3*
Ehkäisevä toimeentulotuki	*2,8*	*1,6*	*1,9*	*3,2*	*2,1*	*1,1*	*2,3*
Muu toimeentulotuki[1]	*9,2*	*7,6*	*4,6*	*8,0*	*5,4*	*8,8*	*7,7*
Ehkäisevän toimeentulotuen osuus varsinaisesta toimeentulotuesta (%)[2]	*3,2*	*1,8*	*2,0*	*3,6*	*2,3*	*1,2*	*2,6*
Asiakkailta takaisinperitty toimeentulotuki (€)	7 204 725	2 248 699	1 391 751	1 259 035	2 839 722	850 210	15 794 142
Osuus kokonaiskustannuksista (%)	*4,1*	*4,2*	*2,4*	*5,4*	*6,4*	*4,1*	*4,2*

[1] Muu toimeentulotuki sisältää kuntouttavan työtoiminnan, kotoutumistuen sekä pakolaisille, turvapaikanhakijoille ja paluumuuttajille maksetun valtion korvauksen alaisen perus-, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen.

[2] Varsinainen toimeentulotuki pitää sisällään perustoimeentulotuen ja täydentävän toimeentulotuen.

3 TOIMEENTULOTUKIPÄÄTÖKSET JA MUUTOKSENHAUT

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa tehtiin 749 552 toimeentulotukipäätöstä eli prosentin vähemmän kuin edellisvuonna. Kotitaloutta kohden tehtiin keskimäärin 6,4 päätöstä vuodessa. Päätösten määrä kotitaloutta kohden vaihteli Tampereen 5,6 päätöksestä Vantaan 7,7 päätökseen.

Taulukko 15. Toimeentulotukipäätökset kotitaloutta kohden vuosina 2016 ja 2015

	Päätöksiä yhteensä 2016	Kotitalouksia 2016	*Päätöksiä/kotitalous 2016*	*Päätöksiä/kotitalous 2015*
Helsinki	320 416	51 895	*6,2*	*6,4*
Espoo	85 338	14 588	*5,8*	*6,0*
Vantaa	116 316	15 037	*7,7*	*8,0*
Turku	68 672	9 749	*7,0*	*7,1*
Tampere	95 319	17 136	*5,6*	*5,2*
Oulu	63 491	9 132	*7,0*	*6,9*
Kuusikko	749 552	117 537	*6,4*	*6,5*

Toimeentulotuen tarve on ollut keskeinen syy tulla sosiaaliasemalle. Hakemusten käsittely ja päätöksenteko on kuutoskaupungeissa siirtynyt yhä enemmän sosiaalityöntekijöiltä etuuskäsittelijöille. Vuonna 2016 sosiaalityöntekijät ja johtavat sosiaalityöntekijät tekivät kuutoskaupungeissa 6,3–24,3 prosenttia ja etuuskäsittelijät 52,2–82,0 prosenttia toimeentulotukipäätöksistä.

Kuvio 11. Toimeentulotukipäätökset tekijän mukaan vuonna 2016

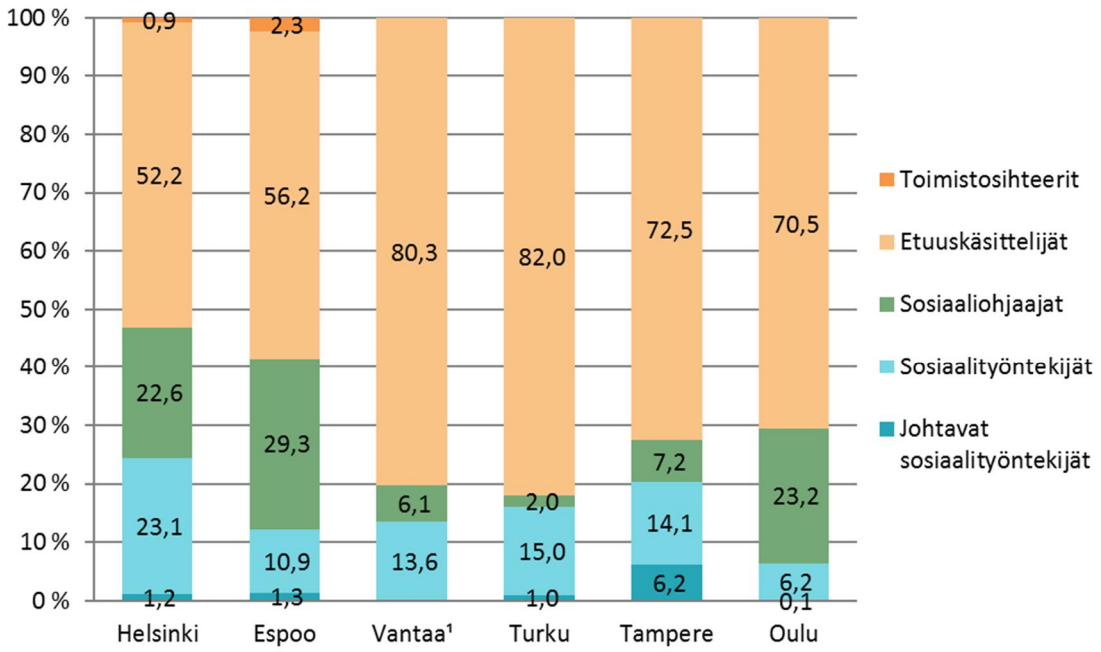

¹ Vantaalla johtavien sosiaalityöntekijöiden päätökset sisältyvät sosiaalityöntekijöiden tekemiin päätöksiin ja toimistosihteerien päätökset etuuskäsittelijöiden tekemiin päätöksiin.

Kaikissa kuutoskaupungeissa on käytössä sähköinen toimeentulotukihakemus. Sähköisenä saapuneiden hakemusten osuus kaikista hakemuksista vaihteli Helsingin 20,9 prosentista Oulun 36,9 prosenttiin. Kaupungit ovat ottaneet sähköisen hakemuskäsittelyn käyttöön eri aikoina. Oulussa sähköinen toimeentulotukihakemus otettiin käyttöön jo syksyllä 2013. Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Tampereella sähköinen asiointi alkoi vuonna 2014 ja Turussa vuoden 2015 marraskuussa.

Toimeentulotukipäätöksistä oli vuonna 2016 kielteisiä keskimäärin 17,5 prosenttia. Helsingissä kielteisten päätösten osuus oli pienin (13,6 %) ja Oulussa suurin (26,2 %). Kielteisten päätösten osuus kasvoi edellisvuodesta kaikissa kaupungeissa paitsi Espoossa.

Taulukko 16. Vuoden 2016 aikana saapuneet hakemukset ja pyydetyt lisäselvitykset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku[1]	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki vuoden aikana saapuneet toimeentulotukihakemukset	283 848	85 576	99 775	65 804	91 897	57 602	684 502
joista sähköisenä saapuneet hakemukset	59 219	31 352	23 812	17 132	33 017	21 273	185 805
Sähköisenä saapuneiden hakemusten osuus (%)	*20,9*	*36,6*	*23,9*	*26,0*	*35,9*	*36,9*	*27,1*
Sähköisenä saapuneiden hakemusten lukumäärän muutos vuodesta 2015 (%-yks.)[1]	*4,6*	*6,0*	*5,6*	*24,9*	*8,5*	*6,0*	*7,5*
Pyydetyt lisäselvitykset	32 554	16 250	..	10 435	17 678	5 742	82 659
Pyydettyjen lisäselvitysten osuus kaikista hakemuksista (%)	*11,5*	*19,0*	*0,0*	*15,9*	*19,2*	*10,0*	*12,1*

[1] Turussa sähköinen järjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2015 marraskuussa.

Taulukko 17. Toimeentulotukipäätösten ja jaostossa käsiteltyjen muutoksenhakujen määrät vuonna 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Toimeentulotukipäätökset yhteensä	320 416	85 338	116 316	68 672	95 319	63 491	749 552
Myönteiset päätökset	228 464	71 921	86 531	55 722	74 297	46 870	563 805
Osittain myönteiset[1]	48 248	..	6 462	..	..	..	..
Kielteiset päätökset	43 704	13 417	23 323	12 950	21 022	16 621	131 037
Kielteisten osuus (%)	*13,6*	*15,7*	*20,1*	*18,9*	*22,1*	*26,2*	*17,5*
Perintäpäätökset	26 069	9 617	..	4 768	..	2 697	..
Muutoksen haut							
Jaostossa käsitellyt muutoksen haut	748	182	468	465	296	125	2 284
Itseoikaisut[2]	..	76	..	..	176	219	..
Jaostossa muuttuneet päätökset	135	5	..	..	3	3	..
Jaostossa käsitellyt muutoksen haut/ Toimeentulotukipäätökset yhteensä (%)	*0,23*	*0,21*	*0,40*	*0,68*	*0,31*	*0,20*	*0,30*

[1]Merkitään, mikäli kunta tilastoi erikseen. Muutoin osittain myönteiset sisältyvät myönteisiin päätöksiin.

[2]Luku sisältää vain järjestelmiin kirjatut itseoikaisut. Suurin osa itseoikaisuista tulee suoraan viranhaltijoille eikä niitä tilastoida.

4 AIKUISSOSIAALITYÖ

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan sosiaalityö on sosiaalialan ammattilaisen toteuttamaa asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta.

Aikuissosiaalityö on aikuisille suunnattua sosiaalityötä. Aikuissosiaalityön asiakkaaksi ohjautuu muun muassa ilman koulutusta ja työpaikkaa olevia nuoria, taloudellisen tuen tarpeessa olevia, asunnottomia, vankilasta vapautuneita, ylivelkaantuneita, päihdeongelmaisia, mielenterveysongelmaisia ja lapsiperheitä, jotka eivät kuulu lastensuojelun palvelujen piiriin. Aikuissosiaalityöllä ei ole omaa erityistä lainsäädäntöään, mutta sitä ohjeistaa kuitenkin laaja kirjo erityislainsäädäntöä kuten esimerkiksi päihdehuollosta, kuntouttavasta työtoiminnasta tai toimeentulotuesta säädetyt erillislait (Ahlgren-Leinvuo 2015).

1.4.2015 voimaan astunut uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) siirsi sosiaalipalveluiden painopisteen erityispalveluista yleisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin. Laki toi sosiaalipalveluihin yhtenäisen asiakasprosessin palvelusta riippumatta, ja jatkossa kaikille asiakkaille tehdään asiakkuuden alussa palvelutarpeen arvio. Keskeisiä uuden sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ja tehtäväalueita ovat ohjaus ja neuvonta, rakenteellinen sosiaalityö, sosiaalinen kuntoutus ja lapsiperheiden kanssa tehtävä sosiaalityö (Ahlgren-Leinvuo 2015).

Uuden sosiaalihuoltolain lisäksi toinen merkittävä aikuissosiaalityötä koskettanut muutos on perustoimeentulotuen myöntämisen ja maksatuksen siirtyminen Kelalle vuoden 2017 alusta. Aikuissosiaalityö on ollut vahvasti sidoksissa toimeentulotukeen ja toimeentulotuen tarve on ollut keskeinen syy tulla sosiaaliasemalle. Toimeentulotukityöhön on kulunut aikuissosiaalityön resursseja, ja toimeentulotuen Kela-siirtoa onkin perusteltu myös sillä, että se mahdollistaa resurssien kohdentamisen ns. varsinaiseen aikuissosiaalityöhön (HE 358/2014).

Muusta raportista poiketen tässä luvussa ei käsitellä vuotta 2016 vaan kuvataan kuntien aikuissosiaalityötä vuonna 2017 eli perustoimeentulotuen Kela-siirron jälkeisessä tilanteessa.

4.1 Aikuissosiaalityön organisointi

Aikuissosiaalityö on organisoitu kunnissa eri tavoin. Tässä luvussa tarkastellaan, kuinka aikuissosiaalityön palvelut on järjestetty kuudessa suurimmassa kaupungissa. Raportissa esitetyt organisaatiot ovat vuoden 2016 lopusta tai alkuvuodelta 2017. Aikuissosiaalityön organisaatiorakenteen lisäksi kunnat kuvaavat myös ajankohtaisia aikuissosiaalityön kehittämiskohteita.

Helsinki

Aikuissosiaalityötä tehdään yksittäisten asiakkaiden, perheiden ja yhteisöjen parissa. Aikuissosiaalityön asiakkaaksi hakeudutaan ottamalla yhteyttä oman asuinalueen aikuissosiaalityön tiimiin. Myös Kela ja muut yhteistyökumppanit voivat ohjata apua tarvitsevia hen-

kilöitä aikuissosiaalityön asiakkaiksi. Asiakas voi hakea aikuissosiaalityön tiimistä apua esimerkiksi työhön, asumiseen, perhe-elämän sujuvuuteen, raha-asioiden hoitoon ja erilaisiin elämän kriisitilanteisiin liittyvissä ongelmissa. Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat pyrkivät tukemaan asiakasta hänen pärjäämisessään yhteisellä tavoitteellisella työskentelyllä, ohjaamisella ja harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotukea myöntämällä.

Aikuissosiaalityön tiimeissä asiakkaan elämäntilanne kartoitetaan ja sen pohjalta mietitään yhdessä asiakkaan kanssa palvelujen ja tuen tarve. Aikuissosiaalityön tiimeillä on yhteistyökumppanina myös muut aikuisille suunnatut sosiaalihuollon palvelut kuten asumisneuvonta, talous- ja velkaneuvonta, työkykyselvitys ja kuntouttavan työtoiminnan palvelut. Tiimejä ovat nuorten tiimit 16–17-vuotiaille erityistä tukea tarvitseville nuorille sekä 18–29-vuotiaille, aikuisten tiimit 30 vuotta täyttäneille sekä uutena palveluna sosiaalineuvonta, jossa työskentelee 12 sosiaaliohjaajaa.

Sosiaalineuvonta aloitti asiakaspalvelun 1.2.2017. Sosiaalineuvonnan palveluita on mm. palveluneuvonta kuudessa aikuissosiaalityön palvelupisteessä 2–3 tuntia/arkipäivä. Sosiaalineuvontaa on saatavilla myös kolmella terveysasemalla. Asiakas saa tietoa aikuissosiaalityön palveluista ja suppean palvelutarpeen arvion ja ohjauksen sosiaalityön palveluihin.

Mahdollisia palvelujen kehittämiskohteita keväällä ovat puhelinneuvonta, chat ja tietoturvallinen sähköposti asiakkaille.

Kuvio 12. Aikuissosiaalityö Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla vuonna 2017

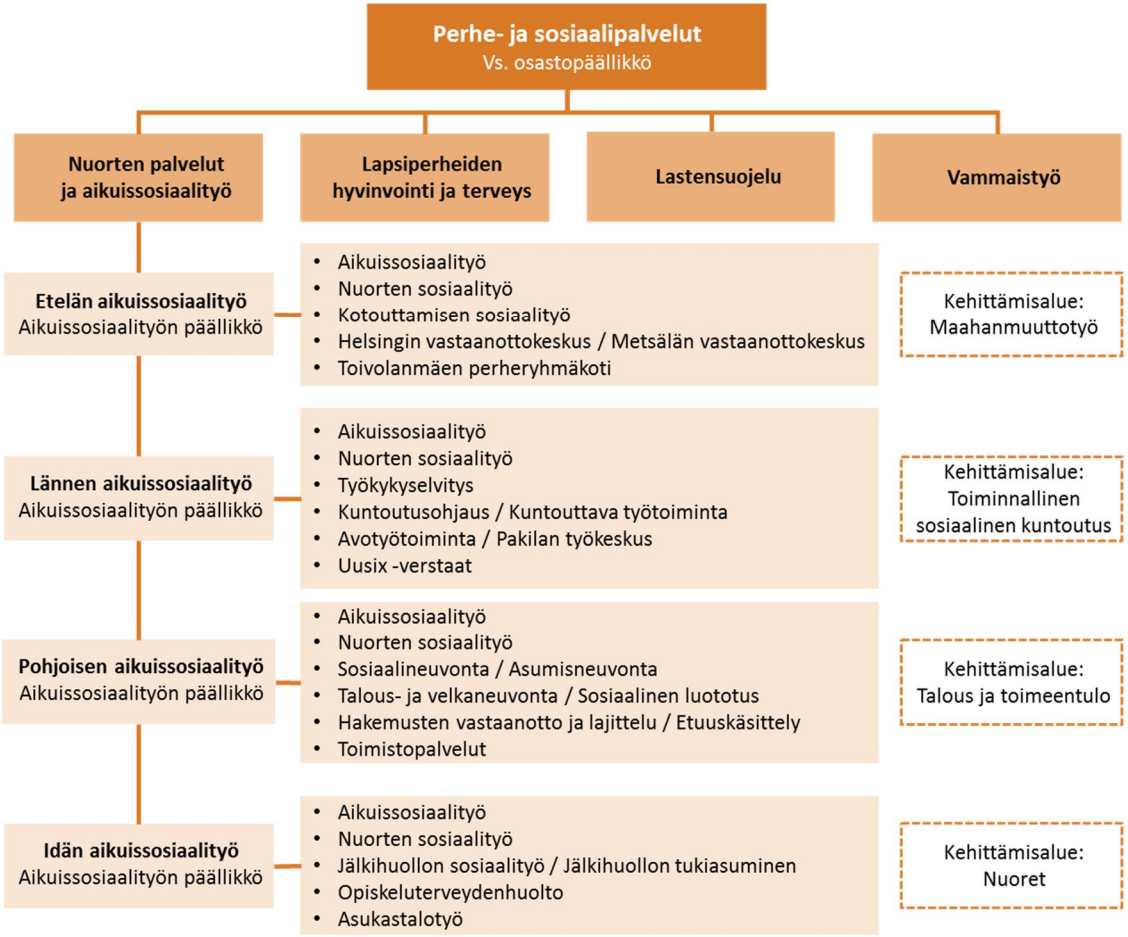

Espoo

Aikuissosiaalityö kuuluu Espoossa aikuisten sosiaalipalveluihin. Vuoden 2017 alussa Espoon kaksi alueellista sosiaalipalvelutoimistoa yhdistyivät yhdeksi Espoon aikuissosiaalityöksi. Aikuissosiaalityön toimipiste on tyypiltään monitila, jossa sosiaaliohjaajilla ja sosiaalityöntekijöillä ei ole omia nimettyjä työpisteitä. Asiakastapaamiset tapahtuvat toimipisteen 1. kerroksen asiakasvastaanottotiloissa. Työntekijät voivat sopia asiakastapaamisia myös lähemmäs asiakkaiden asuinalueita Espoon kaupungin muihin toimipisteisiin tai matalan kynnyksen tapaamispaikkoihin.

Aikuissosiaalityössä on kuusi tiimiä, joista kaksi työskentelee alle 30-vuotiaiden kanssa. Yli 29-vuotiaat asiakkaat jakautuvat neljän tiimin kesken asuinosoitteen perusteella: Matinkylä, Espoon keskus, Leppävaara ja Espoonlahti. Kaikissa sosiaalityön tiimeissä työskentelee sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia sekä 1–2 etuuskäsittelijää. Aikuissosiaalityön toimistotiimi vastaanottaa ja vie asiakastietojärjestelmään vireille toimeentulotukihakemukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset ja yhteydenotot ja huolehtii päätösten maksatuksesta. Sosiaalityön tiimit vastaavat suunnitelmallisesta asiakastyöstä, neuvonnasta ja ohjauksesta, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä sekä sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntämisestä. Myös sosiaalipäivystys kuuluu aikuissosiaalityön tehtäviin virka-aikana. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystyksestä vastaa Espoon sosiaali- ja kriisipäivystys.

Kuvio 13. Aikuissosiaalityö Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla vuonna 2017

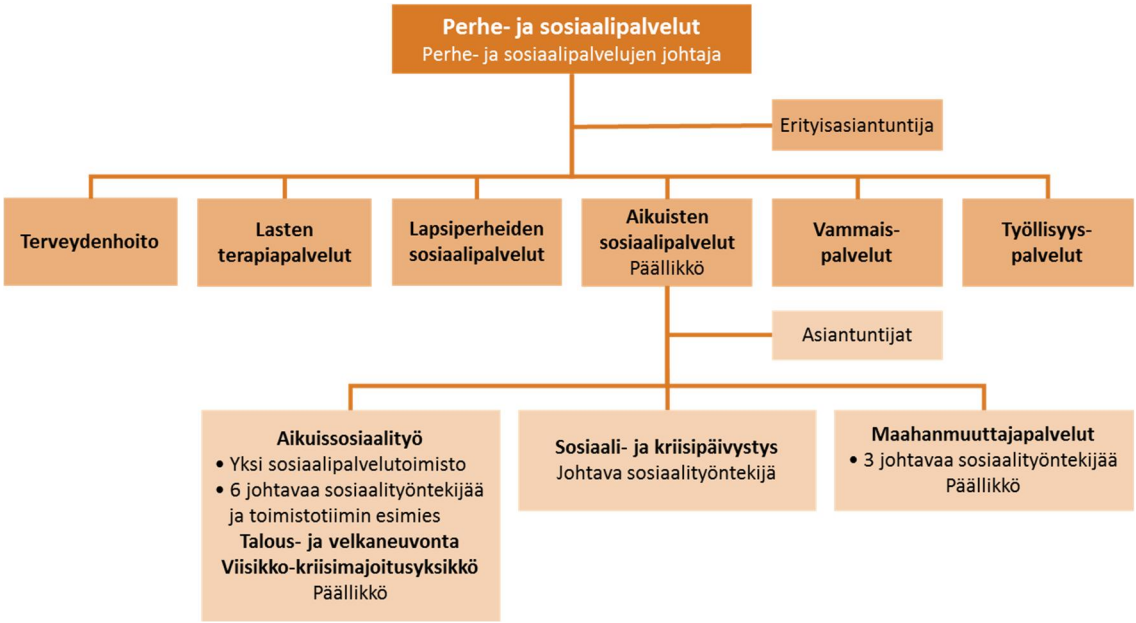

Aikuissosiaalityön toimipisteessä on iltapäivisin auki palveluneuvonta, johon voi hakeutua ilman ajanvarausta. Palveluneuvonnassa asiakas pääsee keskustelemaan kasvokkain sosiaalialan ammattilaisen kanssa. Aikuissosiaalityön puhelinneuvonta on auki joka arkiaamu klo 8–9. Takaisinsoittopalvelu takaa sen, että jokainen puhelinneuvonnan aukioloaikana saapunut puhelu vastaanotetaan. Asiakkaalle soitetaan takaisin saman päivän aikana. Puhelinneuvonnasta vastaavat sosiaaliohjaajat ja he välittävät tarvittaessa soittopyynnön asiakkaan omatyöntekijälle.

Lastensuojelun jälkihuollon piirissä olevien nuorten täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki käsitellään jälkihuollon sosiaalityössä sekä pakolaisten kotouttamisvaiheen täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki Maahanmuuttajapalveluissa. Myös pakolaisten vastaanotto, kotouttaminen sekä alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto kuuluvat Maahanmuuttajapalveluiden palveluihin. Maahanmuuttajapalvelut tarjoavat yksin maahan tulleille ja turvapaikan saaneille jälkihuoltoa vastaavaa palvelua nuoren täytettyä 18 vuotta.

Kehittäminen

Toimeentulotuen myöntämisessä on tarkoitus siirtyä syksyn 2017 aikana täysin sähköiseen prosessiin siten, että kaikki paperihakemuksetkin skannataan asiakastietojärjestelmään. Työntekijät poimivat hakemukset ja ilmoitukset asiakastietojärjestelmän työjonoista. Päätökset lähetetään asiakkaalle joko sähköisesti tai toimistotiimin toimesta postitse. Sähköinen työprosessi mahdollistaa sosiaalialan ammattilaisten jalkautumisen muihin Espoon toimipisteisiin. Sähköinen prosessi mahdollistaa myös etätyön tekemisen.

Aikuissosiaalityön nuorten tiimeissä on kokeiltu suorien virkanumeroiden antamista asiakkaille, mutta muiden tiimien asiakkaat on ohjattu soittamaan yleiseen neuvontanumeroon. Usein asiakkaat haluavat kuitenkin puhua oman työntekijänsä kanssa ja soittopyyntöjä on välitetty puhelinneuvonnasta eteenpäin. Syksyn 2017 aikana kaikille aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille tulee suora asiakasnumero, jossa on takaisinsoittopalvelu. Asiakas voi soittaa numeroon puhelinaikana ja työntekijä soittaa asiakkaalle takaisin hänelle sopivana ajankohtana, kuitenkin mahdollisimman pian. Puhelinpalvelun kehittämisellä pyritään vähentämään päällekkäistä työtä ja parantamaan asiakaspalvelua.

Asiakkaiden asioimismahdollisuuksia pyritään lisäämään ja nykyaikaistamaan. Syksyn 2017 aikana aikuissosiaalityössä kokeillaan videotapaamisia. Työntekijä käyttää videotapaamiseen kannettavaa tietokonettaan ja asiakas älypuhelintaan, tablettiaan tai tietokonettaan.

Kaiken kaikkiaan aikuissosiaalityössä pyritään lisäämään asiakaskontakteja ja siirtämään painopistettä neuvonnasta ja ohjauksesta suunnitelmalliseen sosiaalityöhön ja -ohjaukseen.

Espoo on testannut vuoden 2016 ja 2017 aikana THL:n kehittämää Avainmittaria asiakastyössä. Mittarilla on tarkoitus tuottaa tietoa sosiaalityön vaikuttavuudesta. Lisäksi Espoo on ollut muiden pääkaupunkiseudun kuntien ja Soccan kanssa tekemässä mittaria asiakkaan hyvinvoinnin mittaamiseen. Tämän hyvinvointimittarin kokeilemista ja kehittämistä jatketaan edelleen.

Vantaa

Alla olevassa organisaatiokaaviossa on kuvattu aikuissosiaalityön sijoittuminen perhepalveluihin vuoden 2016 lopussa. Sosiaalihuoltolain mukaisina painopisteinä perhepalveluissa ovat asiakkaan auttamiseen liittyvien prosessien kehittäminen siirtymällä erityispalveluista yleispalveluihin, palvelurakenteen uudistaminen, yhtenäinen palvelutarpeen arviointi sekä yhteistyö ja työparityöskentely myös yli yksikkörajojen.

Aikuissosiaalityössä ovat perhepalveluiden palvelutarpeen arvioinnin yksikkö, nuorten sosiaalityö, suunnitelmallisen sosiaalityö, asumispalvelut sekä täydentävän toimeentulotuen

yksikkö. Aikuissosiaalityön tulosyksikköä johtaa palvelupäällikkö. Yksikön yhteisissä toiminnoissa on sosiaalityön koordinaattori.

Aikuissosiaalityöhön Vantaalla sisältyy sosiaalinen luototus sekä riita- ja rikosasioiden sovittelu. Vantaan sovittelutoimiston toimialueeseen kuuluvat Askola, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Sipoo, Tuusula ja Vantaa.

Kuvio 14. Aikuissosiaalityö Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla vuoden 2016 lopussa

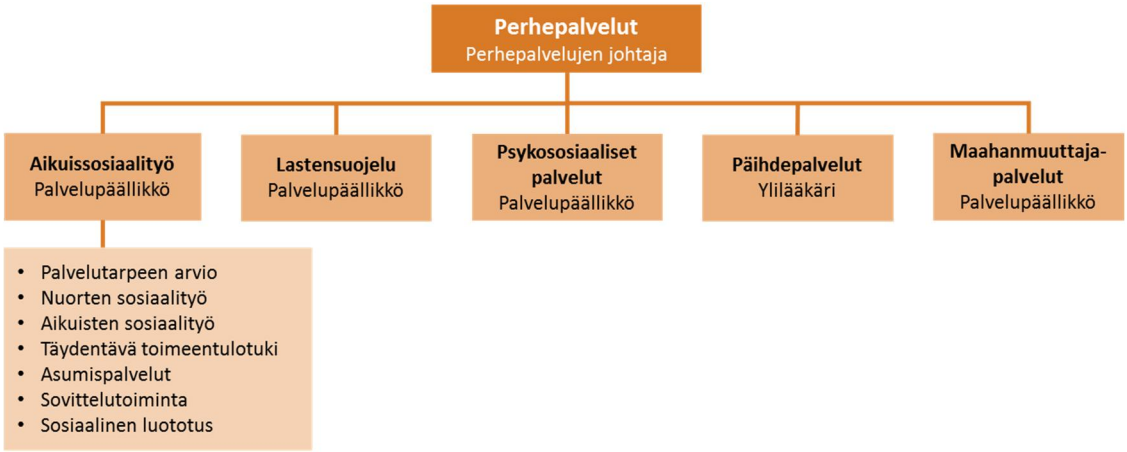

Aikuissosiaalityössä kehittämisen painopisteenä on uusille asiakkaille tarkoitetun palvelutarpeen arvioinnin yksikön perustaminen palvelemaan koko perhepalveluiden tulosaluetta. Palvelutarpeen arvioinnin yksikkö tarjoaa matalan kynnyksen aulaneuvontaa, puhelinneuvontaa sekä päivystystä sekä laatii asiakkaan tai asiakasperheen palvelutarpeen arvion. Jos sosiaalityön tarve jatkuu pidempään, asiakas siirtyy suunnitelmallisen sosiaalityön yksikköön, missä asiakastapaamisilla laaditaan palvelusuunnitelmia ja tarkistetaan palvelutarpeen arvioita. Vuoden 2017 aikana pyritään muodostamaan yhteinen palvelutarpeen arvioinnin yksikkö, missä käsitellään palvelutarpeen arviot sekä lapsille ja aikuisväestölle.

Toisena rakenteellisena muutoksena perustettiin aikuissosiaalityön tulosyksikköön täydentävän toimeentulotuen yksikkö vuoden 2017 alusta. Yksikkö käsittelee kaikki täydentävän toimeentulotuen hakemukset. Yksikköön siirtyi etuuskäsittelijöitä, joiden ammattinimike vaihtui toimistosihteeriksi, maksatuksen ja perinnän toimistosihteereitä sekä vahtimestarit. Yksikköön perustettiin kahden vuoden määräaikaisina virkoina vastaava ohjaaja ja kaksi sosiaaliohjaajaa. Yksikön esimiehenä on sosiaalityön esimies. Ennaltaehkäisevän toimeentulotuen käsittelee sosiaalialan koulutuksen saanut työntekijä siinä yksikössä, jonka asiakkuudessa asiakas on.

Rakenteellisten muutosten lisäksi aikuissosiaalityössä kehitetään prosesseja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön vahvistamiseksi, tehdään päätökset sosiaalityöstä ja perhetyöstä sekä omasta työntekijästä ja erityisen tuen tarpeesta.

Turku

Turussa on kuusi alueellista sosiaalitoimistoa sekä ulkomaalaistoimisto. Näissä toimivat johtava sosiaalityöntekijä, toimistosihteeri, lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä aikuis- ja lapsiperhesosiaalityöntekijät. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät hoitavat lastensuojelun lapset ja heidän perheensä sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset ja heidän perheensä. Aikuis- ja lapsiperhesosiaalityöntekijät hoitavat aikuiset sekä heidän perheissään mahdollisesti asuvat lapset.

Kuvio 15. Aikuissosiaalityö Turun kaupungin hyvinvointitoimialalla vuonna 2017

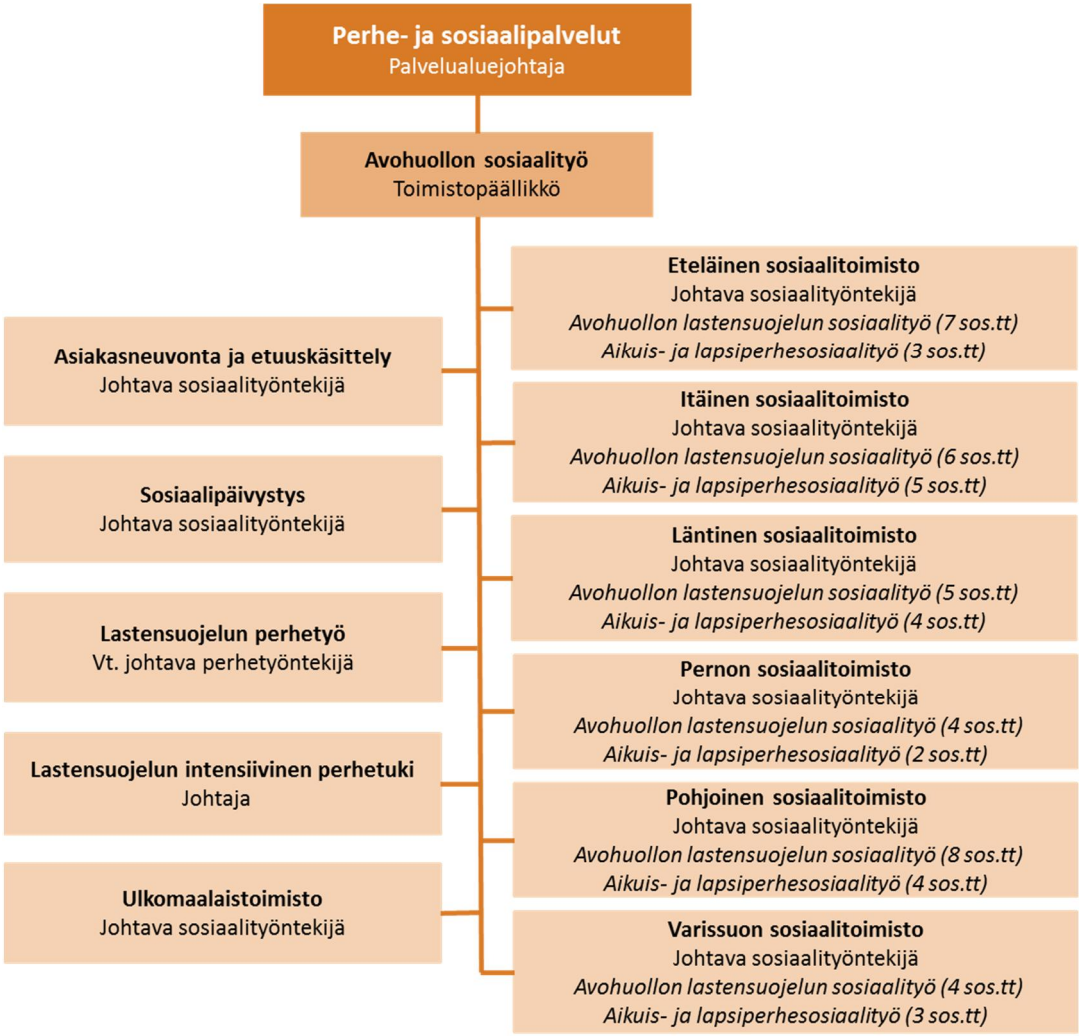

Aikuissosiaalityötä on kehitetty Turussa määrätietoisesti entistä asiakaslähtöisempään ja sosiaalihuoltolain mukaiseen suuntaan. Tavoitteena on, että työ vastaa kohderyhmien tuen tarpeisiin ja aikuissosiaalityössä on käytössä monipuolisia ja laadukkaita tukitoimia, toimintamalleja ja työmenetelmiä. Asiakastyötä on pystytty kohdentamaan ja huomioimaan erilaiset asiakkuudet ja yksilölliset tarpeet: työkäytäntöjä on muutettu siten, että sosiaalityöntekijöillä on mahdollisuus tehdä intensiivisempää työtä niiden asiakasryhmien kanssa, jotka ovat suunnitelmallisen sosiaalityön tuen tarpeessa. Kehittämistyön keskeisinä sisältöinä on ollut verkostomainen työote, ryhmämuotoinen sosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus.

Verkostomainen työote

Aikuissosiaalityötä tehdään laajojen yhteistyöverkostojen kanssa. Aikuis- ja lapsiperhesosiaalityö on yhdentynyt Turussa vuoden 2015 alussa ja uudistuksen myötä verkostomaisen työotteen tarve on laajentunut lasten- ja nuorten palvelujen suuntaan.

Aikuissosiaalityössä on perinteisesti tehty tiivistä yhteistyötä TE-palvelujen ja työllistymispalvelujen kanssa. Tätä yhteistyötä on edelleen laajennettu ja kehitetty: yhteistyön kohderyhmänä ovat nuoret työttömät sekä pitkäaikaistyöttömät (ns. kela-listalaiset). Työotteeseen kuuluu yhteiset työpari- ja verkostotapaamiset sosiaalityöntekijän ja Te-palvelujen vastuutyöntekijän sekä tarpeen mukaan urasuunnittelijan tai muiden viranomaistahojen kanssa sekä yhteisen, monialaisen työllistymissuunnitelman kirjaaminen. Asiakkaan tarvitsemat sosiaalihuollon palvelut ja/tai sosiaalinen kuntoutus pyritään joustavasti yhdistämään työllistämistä edistäviin palveluihin ja näin ollen huomioimaan asiakkaan toimintakyky ja erilaiset tuen tarpeet laajemmin.

Yhteistyötä perusterveydenhuollon kanssa on tiivistetty erityisesti mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palveluissa. Aikuissosiaalityössä on käytössä työpari- ja verkostotyön malli perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdetiimin kanssa. Malli on lisännyt sosiaalityön mahdollisuuksia tehdä vaikuttavaa päihdetyötä terveydenhuollon toimijoiden rinnalla, tehostanut asiakaskohtaista tiedonkulkua ja sujuvoittanut sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisasiakkaiden palvelupolkuja.

Ryhmämuotoinen sosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus

Turussa on kehitetty ryhmämuotoista sosiaalityötä erilaisille kohderyhmille ja ryhmämuotoinen työ on vakiintumassa osaksi normaalitoimintaa. Toiminnan kehittämisestä ovat vastanneet käytännön työtä tekevät sosiaalityöntekijät ja kehittäminen on tapahtunut läheisessä yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Ryhmätoimintaa on näin ollen pystytty käynnistämään joustavasti ja asiakkaiden tarpeisiin vastaten. Ryhmämuotoisen sosiaalityön hyödyt ovat laajat. Asiakkaille ryhmä tarjoaa mahdollisuuden kannustavaan vertaistukeen, tiiviiseen työskentelyyn, huomion suuntaamiseen omiin voimavaroihin ja monipuolisiin tukitoimiin (mm. toiminalliset ja visuaaliset menetelmät, tutustumiskäynnit järjestöihin tai palveluihin).

Organisaation näkökulmasta ryhmätoiminta on kustannustehokas malli tukea sosiaalityön asiakkaita ja se mahdollistaa monipuolisen, laadukkaan ja vaikuttavan palvelun antamisen. Ryhmämuotoisessa sosiaalityössä voidaan tehdä asioita, mitkä eivät ole mahdollisia yksilöohjauksessa. Tiivis työskentely ja vertaistuki antavat paremmat edellytykset tukea asiakkaita muutoksessa. Ryhmätoimintaa on suunnattu mm. pitkäaikaistyöttömille ja nuorille työelämän ulkopuolella oleville, päihdeasiakkaille, sosiaalityön pitkäaikaisille asiakkaille, sekä yksinhuoltajaäidille (äiti-lapsi-ryhmät). Ryhmiä on toteutettu myös yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Turussa on ollut tarjolla sosiaalista kuntoutusta asiakkaille syksystä 2015 alkaen. Toimintaa on kehitetty kaupungin omarahoitteisen Kelkka-hankkeen kautta. Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalliin kuuluu ryhmätoiminta ja yksilöllinen palveluohjaus. Toiminnassa keskeistä on asiakkaan oman sosiaalityöntekijän ja Kelkka-hankkeen sosiaaliohjaajan yhteistyö, palvelujen nivelvaiheiden huomioiminen ja yksilöohjauksen tarjoaminen ryhmätoiminnan rinnalla. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita on tuettu omien muutostavoitteiden

tunnistamiseen ja asettamiseen, toimintakyvyn vahvistumiseen sekä erilaisten hyvinvointia ja osallisuutta tukevien keinojen käyttöönottoon. Asiakkaille on rakennettu toiminnan aikana tarpeisiin vastaava ja yksilöllinen palvelukokonaisuus ja tarjottu tiivistä tukea palvelujen saamiseksi.

Tampere

Aikuissosiaalityön palvelut organisoitiin vuoden 2017 alusta uudelleen osana Työllisyys- ja sosiaalipalveluiden tehostamisprojektia (TYST). Samalla uudistettiin myös suurin osa työkäytännöistä, tarkoituksena luoda yhdenmukaiset toimintamallit kaikille palveluille ja työntekijöille. Ajanvarauspohjat ja ajanvarauskäytännöt luotiin uusiksi, palveluille perustettiin uudet puhelinnumerot, asiakastyön kirjauskäytännöt uudistettiin ja työntekijöiden tilat/työpisteet sekä asiakasvastaanottohuoneet organisoitiin uudelleen.

Uudessa organisaatiomallissa aikuissosiaalityön palvelut jakautuvat kahteen kokonaisuuteen: alkuvaiheen ja kevyen tuen palveluihin sekä omatyöntekijäpalveluihin. Yhdessä nämä palvelut muodostavat Sarviksen sosiaaliaseman. Sarviksen sosiaaliasemalla keskeistä on yhdessä tekeminen, joka kulminoituu siihen, että asiakkaalle päin on olemassa aina vain yksi hänen asioistaan vastaava työntekijä yleisen ohjaus- ja neuvontapisteen lisäksi.

Kuvio 16. Aikuissosiaalityö Tampereen kaupungin hyvinvoinnin palvelualueella vuonna 2017

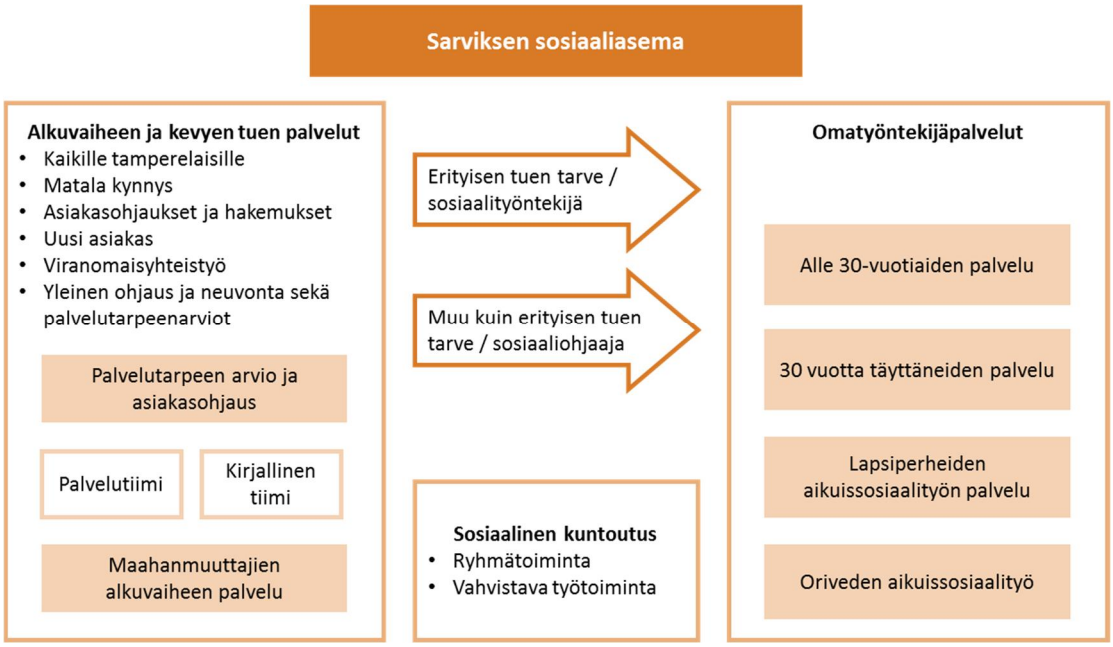

Alkuvaiheen ja kevyen tuen palvelussa asioivat sekä perheelliset että lapsettomat aikuiset. Kyseisessä palvelussa annetaan yleistä ohjausta ja neuvontaa, tehdään palvelutarpeenarvio uusille asiakkaille, hoidetaan kiireellinen tuki niille asiakkaille, joilla ei ole omatyöntekijää sekä palvellaan ne asiakkaat, joilla on hyvin lyhytaikaisen ohjauksen tai neuvonnan tarve. Kyseessä on matalan kynnyksen palvelu, johon on helppo tulla ja jossa selvitetään tuen tarve sekä ohjataan tarvittaessa eteenpäin. Tuen tarpeen kartoituksessa sekä asiakkaan edelleen ohjaamisessa korostuvat monipuolinen asiantuntijayhteistyö muiden palvelujen toimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa. Maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelut tarjoavat sekä matalan kynnyksen neuvontaa, että sosiaalityön tukea kuntaan muuttaneille pakolaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville.

Omatyöntekijäpalveluissa asioivat ne asiakkaat, joilla on pidempiaikainen tuen tarve, ja joille on palvelutarpeenarvioinnin jälkeen nimettävä omatyöntekijä. Sosiaalityöntekijällä asioivat ne asiakkaat, joilla on erityisen tuen tarve ja virassa olevilla sosiaaliohjaajilla ne asiakkaat, joilla ei ole erityisen tuen tarvetta. Nimensä mukaisesti omatyöntekijäpalvelu perustuu omatyöntekijään eli kaikilla omatyöntekijäpalveluiden asiakkailla on aina nimetty oma työntekijä, joka vastaa asiakkaan palveluiden kokonaisuudesta. Omatyöntekijä tekee työparityötä tiimin palveluneuvojan ja ohjaajan kanssa asiakkaan tarpeiden mukaisesti sekä hyödyntää laajasti asiakkaan kannalta hyödylliseksi arvioituja palveluverkostoja.

Kaikki palvelut perustuvat moniammatillinen tiimi - malliin. Saman johtavan alaisuudessa työskentelee sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia ja palveluneuvojia. Tiimimallilla halutaan tehostaa ja helpottaa yhteistyötä sekä ehkäistä eri ammattiryhmien välille muodostuvia rajoja.

Kehittäminen

Uudistuneen aikuissosiaalityön keskeisin tavoite on uuden organisaation alkuvaiheessa yhteisten työkäytäntöjen muodostaminen ja siirtäminen käytäntöön. Aiemmin erillisistä ja hyvin eri tavoin organisoiduista yksiköistä siirtyminen yhteen palveluun on prosessi, joka vaatii aikaa ja pitkäjänteistä työkäytäntöjen kehittämistä. Tähän liittyen uudistetaan myös sekä sisäistä että ulkoista viestintää. Tiedonkulkuun panostetaan siten, että yhteistyö on sujuvaa niin sisäisesti kuin suhteessa ulkoisiin kumppaneihin. Monialainen ja moniammatillinen organisaatiorajat ylittävä yhteistyö nähdään osana kaikkien palvelujen työtä.

Sarviksen sosiaaliasemalla tavoitellaan sitä, että koko työyhteisö osallistuu jatkossa sekä oman että koko sosiaaliaseman työn kehittämiseen. Työn kehittäminen yhdessä kollegojen kanssa mahdollistaa tiedon jakamisen sekä yhteisen ymmärryksen luomisen sosiaaliasemalla tehtävästä työstä ja sen tavoitteista. Tieto tehdyistä päätöksistä kulkee työntekijöille esimiehen kautta ja toisin päin: esimiehet tuovat käytännön työntekijöiden tuottamaa tietoa, ehdotuksia ja ideoita johdolle ja yhteiseen käsittelyyn. Työn ja palvelujen kehittämisessä ovat uudessa roolissa myös asiakkaat niin kokemusasiantuntijoina, asiakasraatilaisina ja yksittäisinä asiakkaina. Asiakaspalaute nähdään tärkeänä osana kehittämistyötä.

Valtakunnallisesti sosiaalialalla ajankohtaisia kehittämisteemoja, joita myös Tampereen kaupungin aikuissosiaalityössä seurataan ja joihin tarpeiden sekä mahdollisuuksien mukaan osallistutaan, ovat mm. perustoimeentulotuen KELA-siirto, SOTE-uudistus ja Tampereella myös valinnanvapauskokeiluun osallistuminen. SOTE-yhteistyötä kehitetään myös esimerkiksi osallistumalla Pirkanmaan sosiaalialan osaamiskeskuksen työrukkastyöskentelyyn sekä mm. Parempi arki -hankkeen toimintaan.

Digitalisaation osalta Tampereen kaupungin aikuissosiaalityöstä ollaan mukana mm. ODA-hankkeessa keskeisenä yhteistyökumppanina Tampereen kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden nuorten aikuisten yksikkö. Maahanmuuttaja-asiakkaiden Tampereelle asettumista tuetaan kunnan eri organisaatioiden ja peruspalvelujen kanssa tehtävällä laajaalaisella yhteistyöllä. Tehostettua kotoutumista - TEKO-hanke edistää sekä kunnassa asuvien, että sinne muuttavien kahdensuuntaista kotoutumista ja kolmannen sektorin osuuden vahvistamista.

Oulu

Oulun hyvinvointipalveluissa sosiaalipalveluiden järjestämisestä vastaa sosiaalijohtaja. Sosiaalipalveluita toteutetaan hänen alaisellaan Sosiaalinen hyvinvointi -vastuualueella ja lisäksi Ikäihmisten vastuualueella ja hyvinvointikeskuksissa. Aikuis- ja perhesosiaalityö toteutetaan hyvinvointikeskuksissa. Hyvinvointikeskuksissa aikuis-ja perhesosiaalityö on Lasten, nuorten ja perheiden palveluesimiehen alaisuudessa sosiaalipalvelut- toimintayksikkönä. Esimerkkinä Kontinkankaan sosiaalikeskuksen organisaatio.

Perustoimeentulotuen siirtyessä Kelalle 1.1.2017 Oulussa lakkautettiin etuusyksikkö ja täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä tekevät kaikkien sosiaalitoimen yksiköiden sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat omille asiakkailleen delegointisäännön mukaan. Täten päätöksenteko laajeni organisaatiossa käytännössä entistä useammille henkilöille.

Etuusyksikön tilalle perustettiin Sosiaalipalveluiden ohjaus- ja neuvontayksikkö. Yksikkö toimii Kelan ja kunnan välisen eTotu-viestinnän ”solmukohtana” ja välittää hakemukset ja palvelupyynnöt asianomaisille työntekijöille. Lisäksi he välittävät sähköiset toimeentulotukihakemukset ja muut viranomaispyynnöt niille, keiden hoidettavaksi asiat kuuluvat. Asiakasneuvonta on myös tärkeä osa yksikön työtä. Neuvonta toteutetaan tällä hetkellä (arki)päivittäisenä puhelinneuvontana, mutta jatkossa tarkoitus on kehittää myös sähköisiä palveluita ja face to face-neuvontaa yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa.

Kuvio 17. Aikuissosiaalityö Oulun kaupungin hyvinvointipalvelujen organisaatiossa vuonna 2017

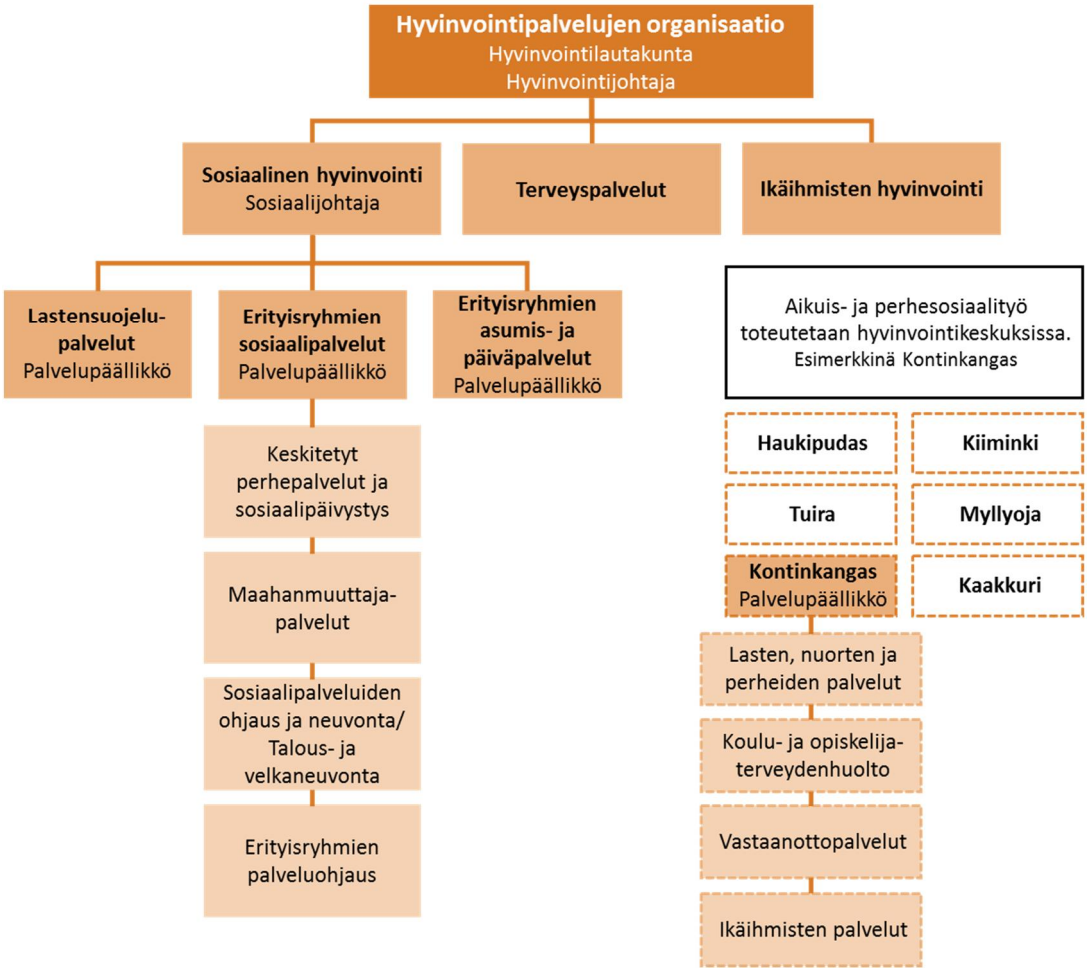

Aikuissosiaalityössä kehitetään kokonaisvaltaista työotetta ja yhteistyötä asiakkaiden/ perheen kannalta oleellisten toimijoiden kuten esim. työvoimaviranomaisten, terveydenhuollon, mielenterveys- ja päihdepalveluiden, järjestöjen ym. kanssa. Erityinen painopiste on paljon palveluita tarvitsevat. Sähköisten palveluiden kehittämisessä ollaan myöskin mukana, erityisesti asiakaspalvelun ja tavoitettavuuden parantamiseksi.

Etuusyksikössä oli vuonna 2016 keskimäärin 36 etuuskäsittelijää ja 11 sosiaaliohjaajaa. 2017 määräaikaisen henkilöstön työsuhteita ei jatkettu ja vakituinen henkilöstö (29) siirtyi muihin tehtäviin. Vakituisista ohjaajista neljä siirrettiin vahvistamaan hyvinvointikeskusten työtä. Etuuskäsittelijöistä osa jäi ohjaus- ja neuvontayksikköön, osa siirtyi muihin kaupungin yksiköihin. Hyvinvointikeskuksissa on aikuis- ja perhesosiaalityön tehtävissä ollut vuonna 2016 22 sosiaalityöntekijää ja vuonna 2017 24 sosiaalityöntekijää. Ohjaajia on vuonna 2016 ollut 30 ja vuonna 2017 33. Huomioitava on, että lastensuojelussa tehdään jälkihuollon nuorten sosiaalityö ja toimeentulotuki.

4.2 Aikuissosiaalityön työntekijäresurssit

Perustoimeentulotuen Kela-siirrolla on ollut merkittäviä vaikutuksia aikuissosiaalityön henkilöstöön, sillä toimeentulotukityöhön on kunnissa kulunut aikuissosiaalityön resursseja. Toimeentulotukityö on vähitellen siirtynyt yhä enemmän sosiaalityöntekijöiltä etuuskäsittelijöille. Suurimmat muutokset Kela-siirto onkin tuonut etuuskäsittelijöiden vakanssimääriin ja työnkuviin, mutta se koskettaa myös muita toimeentulotukityöhön osallistuneita työntekijöitä.

Aikuissosiaalityön henkilöstötietojen vertaileminen on haastavaa, sillä tehtävät on kuutoskaupungeissa organisoitu hyvin eri tavoin. Taulukkoon 18 on koottu tietoja aikuissosiaalityön vakansseista 30.4.2017. Etuuskäsittelijöiden määrä on vähentynyt selvästi Kela-siirtoa edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna. Vantaalla ja Tampereella jäljelle jääneiden etuuskäsittelijöiden toimenkuvaa on uudistettu ja he toimivat nyt Vantaalla nimikkeellä toimistosihteeri ja Tampereella nimikkeellä palveluneuvoja.

Taulukko 18. Aikuissosiaalityön vakanssit 30.4.2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa[2,3]	Turku	Tampere[1,3]	Oulu
Johtavat sosiaalityöntekijät (lkm)	17	6	5	8	5	5
joista virassa olevat (%)	*.*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
joista toimessa olevat (%)	*.*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Sosiaalityöntekijät (lkm)[1]	86	23	26	24,5	43	24
joista virassa olevat (%)	*96,5*	*100,0*	*100,0*	*83,7*	*100,0*	*0,0*
joista toimessa olevat (%)	*1,2*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Epäpätevien osuus (%)	*18,6*	*43,5*	*42,3*	*0,0*	*2,3*	*0,0*
Sosiaaliohjaajat (lkm)[2]	89	32	32	3	26	33
joista virassa olevat (%)	*91,0*	*100,0*	*93,8*	*66,7*	*57,7*	*0,0*
joista toimessa olevat (%)	*9,0*	*0,0*	*6,3*	*0,0*	*42,3*	*0,0*
Etuuskäsittelijät (lkm)[3]	42	16	9	9,5	20	3
joista virassa olevat (%)	*97,6*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
joista toimessa olevat (%)	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Maksatuksen toimistosihteerit (lkm)	50	5	10	0	0	3
Muut toimistosihteerit (lkm)	0	1	0	9	4	1
Kaikki vakanssit yhteensä (lkm)	284	83	82	54	98	69

[1] Tampereella vakansseihin on laskettu myös lapsiperheiden sosiaalityössä tehty aikuissosiaalityön osuus (6 sosiaalityöntekijän työpanos).

[2] Vantaalla sosiaaliohjaajien lukumäärä sisältää 6 erityissosiaaliohjaajaa.

[3] Vantaalla etuuskäsittelijän uusi nimike on toimistosihteeri ja Tampereella palveluneuvoja.

Kunnat kuvaavat seuraavassa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan tehtäviä aikuissosiaalityössä perustoimeentulotuen Kela-siirron jälkeisessä tilanteessa. Koska täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki ovat muutoksen jälkeenkin kuntien vastuulla, kuuluu etuuskäsittely edelleen aikuissosiaalityön tehtäviin.

Helsinki

Helsingissä sosiaalityöntekijän tehtävät aikuissosiaalityössä ovat:

- Yksilö- ja perhekohtainen asiakastyö
- Asiakkaan tilanteen yksilöllinen arviointi, palvelutarpeen määrittely ja suunnitelmallinen sosiaalityö ja seuranta.
- Työn erityinen painotus on sosiaalihuoltolain mukaisessa erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden sosiaalityössä.
- Yksilöhuollon päätöksenteko mukaan lukien täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset.

Sosiaaliohjaajan tehtäviin kuuluvat:

- Yksilö- ja perhekohtainen asiakastyö. Sosiaaliohjaus asiakkaan omassa elinympäristössä, arjessa tukeminen, neuvonta, ohjaus ja palveluihin pääsyn varmistaminen. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden suunnitelman toteuttaminen yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa. Palvelutarpeen arviointi muille kuin erityisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille. Yksilöhuollon päätöksenteko mukaan lukien täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset.
- Monitoimijainen työparityöskentely, ryhmätoiminta ja toiminnalliset menetelmät sekä niiden koordinointi asukas- ja asiakasyhteisöjen omissa toimintaympäristöissä
- Verkosto- ja yhteisötason työ. Tiimissä työn suunnittelu, kehittäminen ja arviointi. Sosiaaliturvatyön ja sosiaaliohjauksen asiantuntijana toimiminen. Yhteistyö alueiden verkostojen ja asukastalojen kanssa.

Espoo

Espoossa sosiaalityöntekijät eivät ole viime vuosina tehneet enää juurikaan perustoimeentulotuen päätöksiä. Sosiaalityöntekijät aikuissosiaalityössä voivat edelleen myöntää täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Iso osa sosiaalityöntekijöiden työstä on asiakkaiden kriisitilanteiden ja asumisen ongelmiin liittyvää selvittelyä sekä erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden ja heidän verkostonsa kanssa työskentelyä.

Sosiaaliohjaajat tekivät ennen perustoimeentulotuen Kela-siirtoa perustoimeentulotuen päätökset uusille asiakkaille. Edelleen sosiaaliohjaajat tekevät paljon täydentävän toimeentulotuen päätöksiä. Tarkoitus on, että asiakkaan oma työntekijä käsittelee täydentävän toimeentulotuen hakemuksen silloin, kun etuuskäsittelijä ei pysty sitä päätösvaltansa puutteissa ratkaisemaan. Sosiaaliohjaajat ovat Kela-siirron jälkeen neuvoneet asiakkaita perustoimeentulotukeen ja Kelassa asiointiin liittyvissä asioissa edelleen huomattavan paljon. He ovat myös olleet aktiivisesti Kelaan yhteydessä asiakkaan asioista. Sosiaaliohjaajat hoitavat aikuissosiaalityön takaisinsoittojärjestelmää sekä palveluneuvontaa. Palveluneuvonnassa saa neuvontaa ilman ajanvarausta joka arkipäivä klo 12–14. Sosiaaliohjaajat vetävät Espoossa myös ryhmiä sekä heillä on omia asiakkaita, joille he tekevät palvelutarpeen arvioinnit ja asiakassuunnitelmat. Osalle asiakkaista on alettu vuonna 2017 antamaan intensiivisempää ohjausta ja tukea. Intensiivisen ohjausjakson tarkoitus on nopeuttaa asiakkaiden kuntoutumista ja pääsemistä heille tarkoituksenmukaiseen mielekkääseen toimintaan.

Vantaa

Vantaalla sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan työnkuvien määrittelyt ovat vielä prosessissa Kela-siirron jälkeen.

Turku

Turussa sosiaalityöntekijän tehtävät ovat aikuissosiaalityössä:

- erityistä tukea tarvitsevien aikuisten sekä muiden aikuisten ja perheiden palvelutarpeen arviointi ja toteuttaminen
- päihdesosiaalityö
- ennakolliset lastensuojeluilmoitukset
- lapsiperheiden ennaltaehkäisevä sosiaalityö
- monialainen yhteistyö, verkostotapaamisten suunnittelu, toteutus ja johtaminen
- asiakkaiden ja viranomaisten ohjaus, neuvonta ja konsultointi
- viranhaltijapäätökset: ehkäisevä toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, päihdepäätökset

Sosiaaliohjaajien tehtävät Asiakasneuvonta ja etuuskäsittely –yksikössä:

- asiakkaiden ohjaus ja neuvonta
- viranhaltijapäätökset: täydentävä toimeentulotuki
- palvelu- ja sosiaaliohjauksen kehittäminen

Tampere

Tampereella sosiaalityöntekijän tehtäväalueet aikuissosiaalityössä ovat:

- Palvelutarpeenarviointi ja suunnitelmallinen, tavoitteellinen sekä vaikuttava yksilö- ja perhetyö.
- Päätöksenteko, dokumentointi sekä muu kirjallinen työ (palvelutarpeenarvioinnin ja asiakassuunnitelman dokumentointi, asumispalvelupäätökset, taloudellisen tuen päätökset, asumismaksun alennus- ja vapautuspäätökset, päihdepäätökset, kuntouttavan työtoiminnan sekä sosiaalisen kuntoutuksen päätökset, palvelupyynnöt, asuntolausunnot jne.
- Yhteisösosiaalityö.
- Verkostoyhteistyö.
- Asiantuntijatyö, rakenteellinen sosiaalityö ja vaikuttamistyö

Sosiaaliohjaajan tehtäväalueet ovat:

- Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen sosiaaliohjaus.
- Taloudellinen tuki ja asiakasmaksun alennus- ja vapautuspäätökset.
- Jalkautuminen asiakkaan mukaan ja kotikäynnit.
- Ohjaus ja neuvonta
- Verkostoyhteistyö.
- Työn kehittäminen, uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden ohjaus.

Virassa ja toimessa olevien sosiaaliohjaajien tehtäväalueet ovat samat lukuun ottamatta taloudellisen tuen myöntämistä, joka kuuluu vain virassa oleville sosiaaliohjaajille. Virassa olevat työntekijät ovat myös omatyöntekijöitä, jolloin he vastaavat asiakkaan kokonaistilanteesta. Toimessa olevat sosiaaliohjaajat taas kulkevat asiakkaan rinnalla jalkautuneena kaupungilla eri palveluissa tai tavaten asiakasta eri paikoissa. Tehtäväalueiden prosenttiosuudet myös vaihtelevat.

Oulu

Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tehtävänkuvat ovat parhaillaan tarkastelussa, eikä niistä vielä voida esittää työnkuvia, jotka vielä eri yksiköissä poikkeavat toisistaan.

5 TYÖTTÖMYYS TOIMEENTULOTUEN TARPEESEEN VAIKUTTAVANA TEKIJÄNÄ

Pitkään jatkuneen talouden taantuman myötä työttömyysaste eli työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on kasvanut kaikissa kuutoskaupungeissa. Myös pitkään työttömänä olleiden osuus työttömistä on kasvanut. Vaikka vuoden 2016 aikana työttömien määrä kääntyi laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa, on työttömyysaste edelleen selvästi korkeampi kuin vuosien 2008 – 2009 taantumassa. Työttömyyden pitkittyminen kasvattaa myös toimeentulotuen saajien lukumäärää. Työllisyyden edistäminen on haastavaa kunnille, joista monilla on talousvaikeuksia.

5.1 Työttömyysaste ja työttömät työnhakijat

Työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla perinteisesti alittanut valtakunnallisen tason ja muissa kuutoskaupungeissa ylittänyt sen. Vuoden 2016 lopussa pääkaupunkiseudun kuntien työttömyysaste vaihteli Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan Espoon 10,3 prosentista Helsingin 12,4 prosenttiin ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella Turun 16,8 prosentista Tampereen 18,3 prosenttiin. Koko maan työttömyysaste vuoden 2016 lopussa oli 13,6 prosenttia. Työttömyysaste nousi kuutoskaupungeissa vuosina 2011 – 2015, mutta kääntyi vuoden 2016 aikana laskuun ja oli sen lopussa kaikissa kaupungeissa jonkin verran alhaisempi kuin vuotta aikaisemmin.

Kuvio 18. Työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta kuutoskaupungeissa vuosien 2008 – 2016 lopussa (15 - 74-vuotiaat)

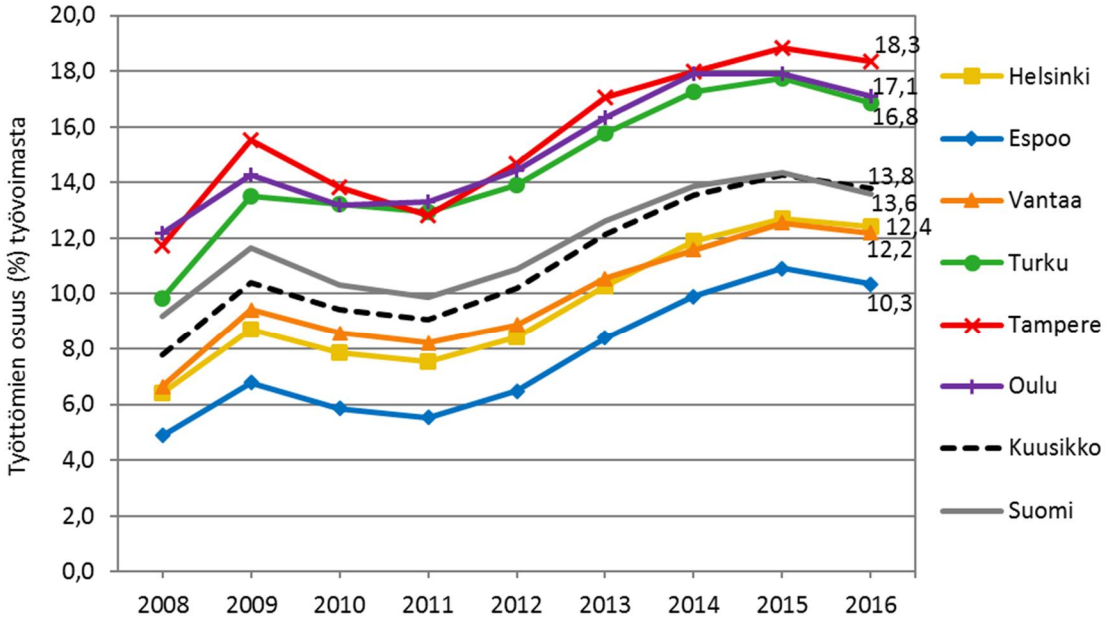

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Taulukossa 19 on koottu yhteen kuutoskaupunkien työttömyyden rakennetta kuvaavia tietoja sekä tarkasteltu työttömien työnhakijoiden lukumäärän muutosta suhteessa edellisvuoteen. Viiden vuoden kasvun jälkeen työttömien lukumäärä oli vuoden 2016 lopussa kaikissa kuutoskaupungeissa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien määrä laski vuoden 2016 aikana eniten Turussa (-4,4 %) ja vähiten Helsingissä (-1,0 %). Koko maassa työttömien määrä väheni kuutoskaupunkeja enemmän, 5,3 prosenttia.

Kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista 39,3 prosenttia oli vuoden 2016 lopussa pitkäaikaistyöttömiä eli työttömyys oli jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 6,2 prosenttia vuodesta 2015, mutta kasvu hidastui selvästi edeltävistä vuosista. Toinen työttömyyden pitkittymistä kuvaava luku on rakennetyöttömien määrä. Rakennetyöttömiin kuuluvat pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteiltä työttömäksi jääneet sekä toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet[4]. Rakennetyöttömiä oli 62,8 prosenttia kuutoskaupunkien työttömistä ja heidän määränsä lisääntyi 1,8 prosenttia edellisvuodesta.

Työttömistä työnhakijoista 50 vuotta täyttäneitä oli 31,4 prosenttia ja nuoria (alle 25-vuotiaita) 12,2 prosenttia. 50 vuotta täyttäneiden osuus työttömistä työnhakijoista oli pääkaupunkiseudulla hieman korkeampi kuin muissa kaupungeissa. Vastaavasti nuorten osuus oli korkeampi pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Ulkomaan kansalaisia oli kuutoskaupunkien työttömistä 15,8 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla heidän osuutensa oli selvästi muita kaupunkeja suurempi. Toisaalta ulkomaalaisten työttömyysaste oli muissa kaupungeissa (40,3–43,8 %) huomattavasti korkeampi kuin pääkaupunkiseudulla (25,0–28,9 %) (Liite 7/3).

Taulukko 19. Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja 31.12.2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Suomi
Työttömät työnhakijat yhteensä (lkm)	41 308	14 336	13 744	15 423	20 995	16 397	122 203	358 083
joista pitkäaikaistyöttömiä (%)	*43,2*	*41,3*	*35,5*	*36,2*	*41,0*	*31,8*	*39,3*	*34,1*
joista rakennetyöttömiä (%)	*64,3*	*62,8*	*60,5*	*64,7*	*64,2*	*57,6*	*62,8*	*60,1*
joista nuoria (alle 25-vuotiaat, %)	*8,5*	*9,7*	*10,6*	*13,4*	*15,7*	*19,2*	*12,2*	*13,4*
joista yli 50-vuotiaita (%)	*33,0*	*35,2*	*34,0*	*30,6*	*28,6*	*25,9*	*31,4*	*36,8*
joista ulkomaan kansalaisia (%)	*18,9*	*22,6*	*23,2*	*14,8*	*8,8*	*5,9*	*15,8*	*9,8*
Muutos edellisestä vuodesta								
Työttömät työnhakijat yhteensä (muutos, lkm)	-406	-568	-342	-711	-361	-546	-2 934	-19 843
Työttömät työnhakijat yhteensä (muutos, %)	*-1,0*	*-3,8*	*-2,4*	*-4,4*	*-1,7*	*-3,2*	*-2,3*	*-5,3*
Pitkäaikaistyöttömät (muutos, %)	*9,5*	*-1,7*	*-2,5*	*1,9*	*20,0*	*-0,8*	*6,2*	*3,2*
Rakennetyöttömät (muutos, %)	*5,8*	*0,6*	*-0,8*	*-1,4*	*2,3*	*-2,4*	*1,8*	*-0,6*
Alle 25-vuotiaat (muutos, %)	*-5,1*	*-4,2*	*-0,1*	*-3,2*	*-1,1*	*-1,5*	*-2,7*	*-8,1*
Yli 50-vuotiaat (muutos, %)	*1,0*	*-0,6*	*-3,4*	*-3,0*	*-4,8*	*-3,7*	*-1,7*	*-3,4*
Ulkomaan kansalaiset (muutos, %)	*-3,0*	*1,3*	*0,2*	*-2,1*	*-3,6*	*15,8*	*-0,9*	*-0,3*

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

5.2 Pitkäaikaistyöttömyys

Pitkäaikaistyöttömiksi lasketaan henkilöt, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttöminä työnhakijoina vähintään 12 kuukautta. Heitä oli kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista vuoden 2016 lopussa hieman yli 48 000 eli 39,3 prosenttia. Kunnittain osuus vaihteli Oulun 31,8 prosentista Helsingin 43,2 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi edellisvuodesta eniten Tampereella (20,0 %) ja Helsingissä (9,5 %). Myös Turussa määrä lisääntyi, mutta muissa kaupungeissa pitkäaikaistyöttömiä oli hieman edellisvuotta vähemmän.

[4] Rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät: Työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana vähintään 12 kuukautta työttöminä. Toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Henkilöt, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi. Toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä kasvoi edelleen kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Vantaata, jossa osuus säilyi ennallaan.

Rakennetyöttömiä oli vuoden 2016 lopussa lähes 76 800 eli 62,8 prosenttia kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista. Myös rakennetyöttömyyden kasvu hidastui selvästi edeltävistä vuosista ja rakennetyöttömien määrä lisääntyi vuoden 2016 aikana vain 1,8 prosenttia. Eniten rakennetyöttömien määrä nousi Helsingissä (5,8 %). Vantaalla, Turussa ja Oulussa heidän määränsä sen sijaan kääntyi laskuun vuoden 2016 aikana.

Seuraavissa kuvioissa tarkastellaan pitkäaikaistyöttömien ja rakennetyöttömien lukumäärää (Kuviot 19 ja 20) sekä osuutta työttömistä (Kuviot 21 ja 22) vuosina 2008 – 2016.

Kuvio 19. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä vuosien 2008 – 2016 lopussa

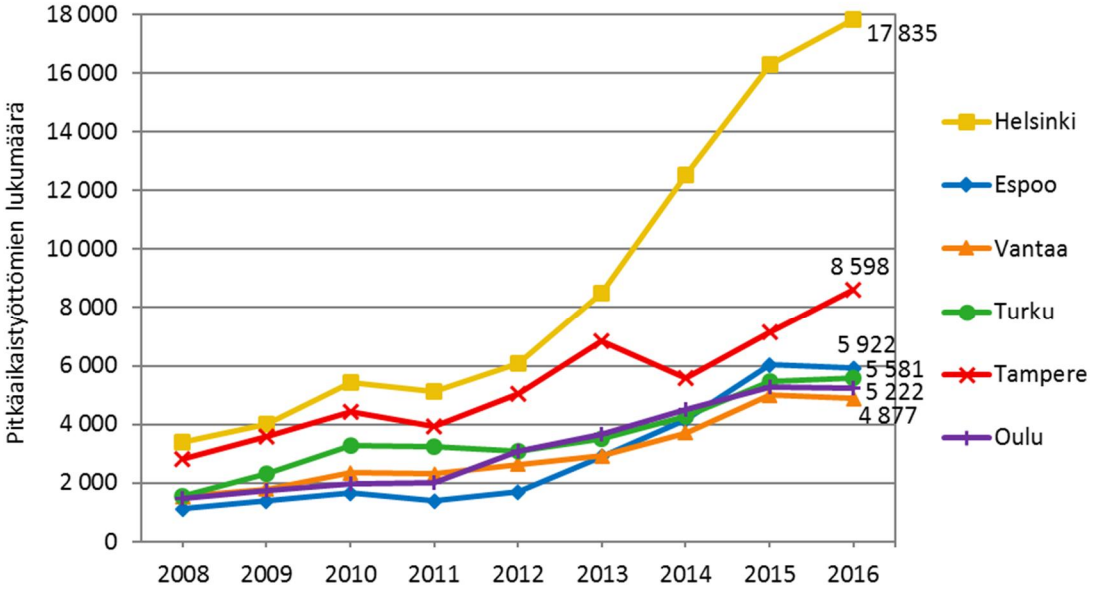

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 20. Rakennetyöttömien lukumäärä vuosien 2008 – 2016 lopussa

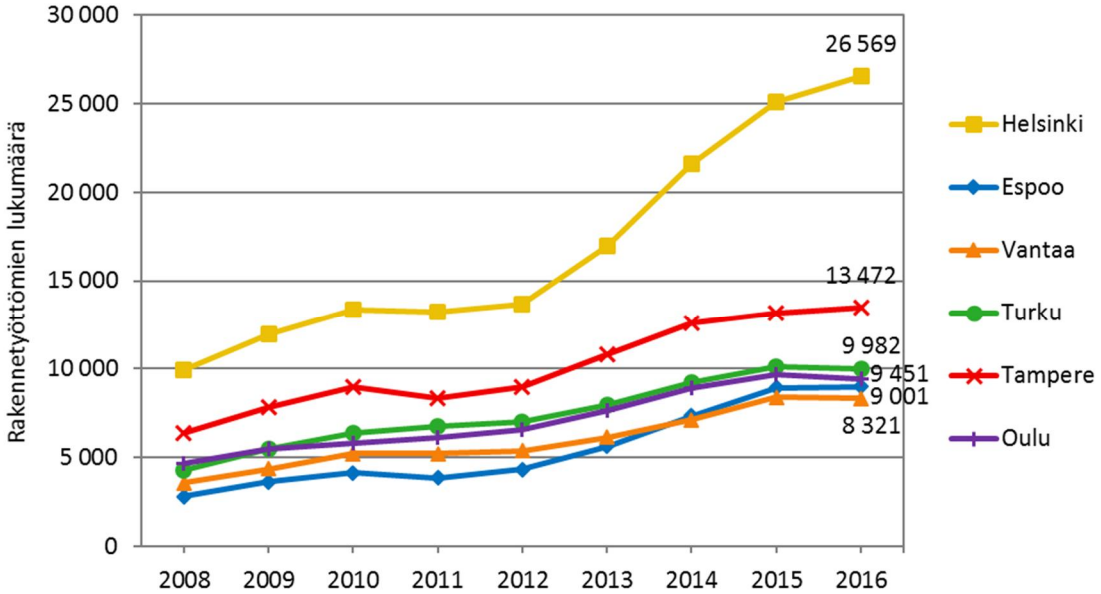

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 21. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa

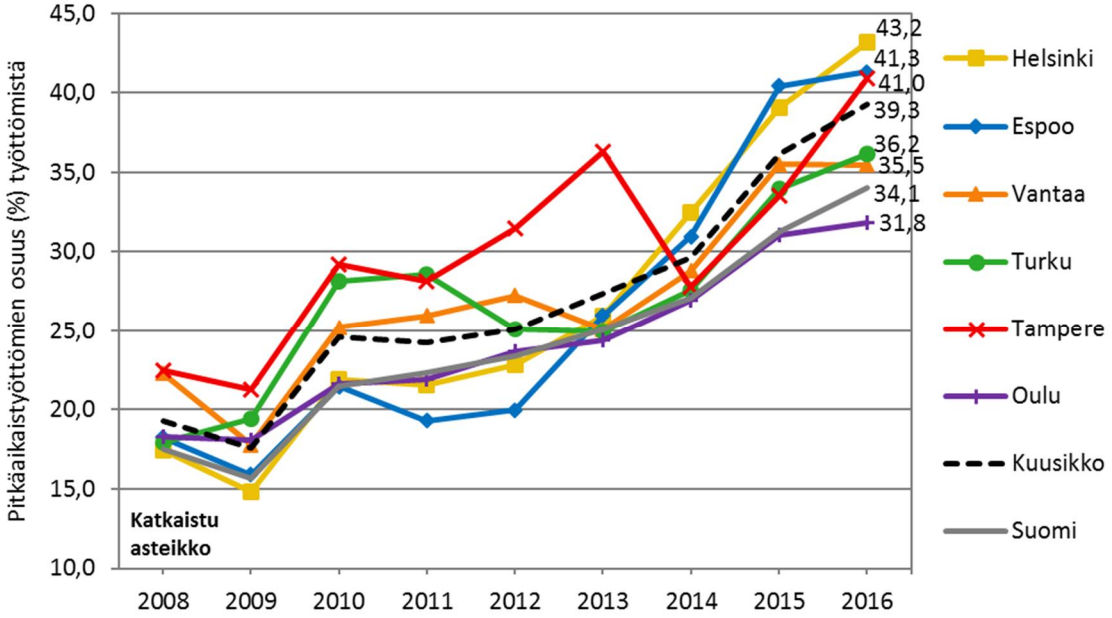

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 22. Rakennetyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa

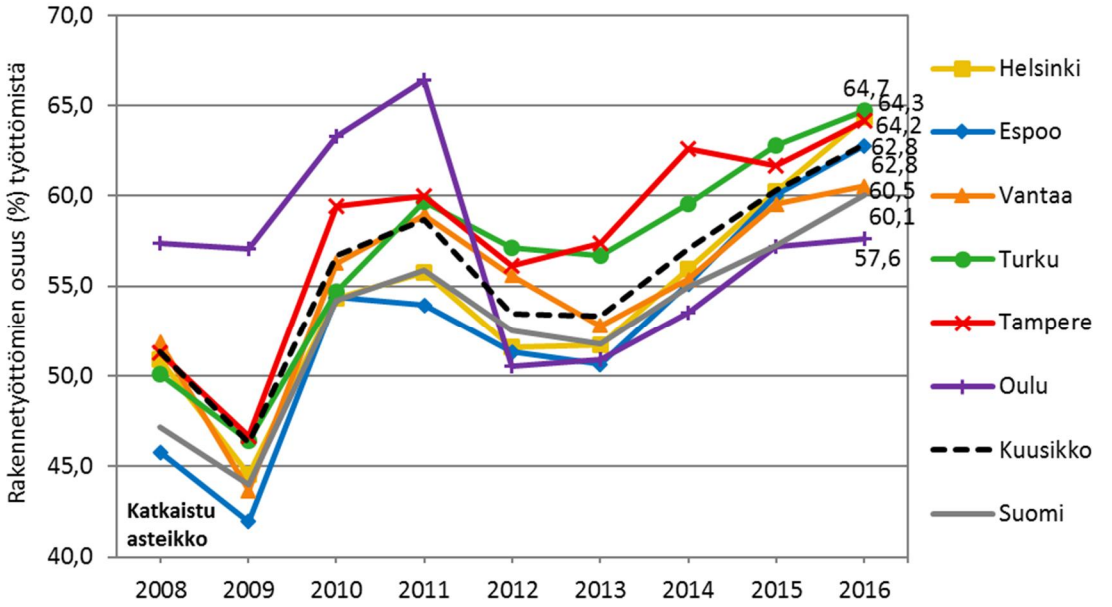

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

5.2.1 Vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneet

Pitkäaikaistyöttömistä seurataan erikseen yli 300 päivää työttömyyden vuoksi työmarkkinatukea saaneiden lukumäärää. Työmarkkinatuen rahoittavat valtio ja kunnat. Vuosina 2006 – 2014 kunnat rahoittivat 50 prosenttia työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuen saajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 päivää. Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu laajeni vähintään 300 päivää työttömyysajan tukea saaneisiin. 300–999 päivää tukea saaneiden osalta kunnan rahoittama osuus on 50 prosenttia ja vähintään

1 000 päivää tukea saaneiden osalta 70 prosenttia (Kela 2014; 1290/2002, 14 luku 3 a §). Kuntien tulee maksaa osuus niiden tukea saavien työmarkkinatuesta, jotka eivät ole osallistuneet aktivointitoimenpiteisiin (mm. omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta).

Kuviossa 23 on esitetty aikasarjana kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien lukumäärä. Tuensaajien määrä kasvoi voimakkaasti jo vuosina 2012 – 2014, mikä johtuu työttömyyden keston pidentymisestä. Lukumäärän kasvua vuosina 2014 – 2015 selittää lisäksi edellä mainittu kuntien vastuun kasvaminen työttömyyden hoidossa. Tuensaajien määrä lisääntyi edelleen vuodesta 2015 vuoteen 2016 kaikissa kunnissa: Espoossa 15,5 prosenttia, Vantaalla 11,7 prosenttia, Oulussa 10,8 prosenttia, Helsingissä 8,7 prosenttia, Tampereella 4,8 prosenttia ja Turussa 3,0 prosenttia.

Kuvio 23. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat vuosina 2010 – 2016

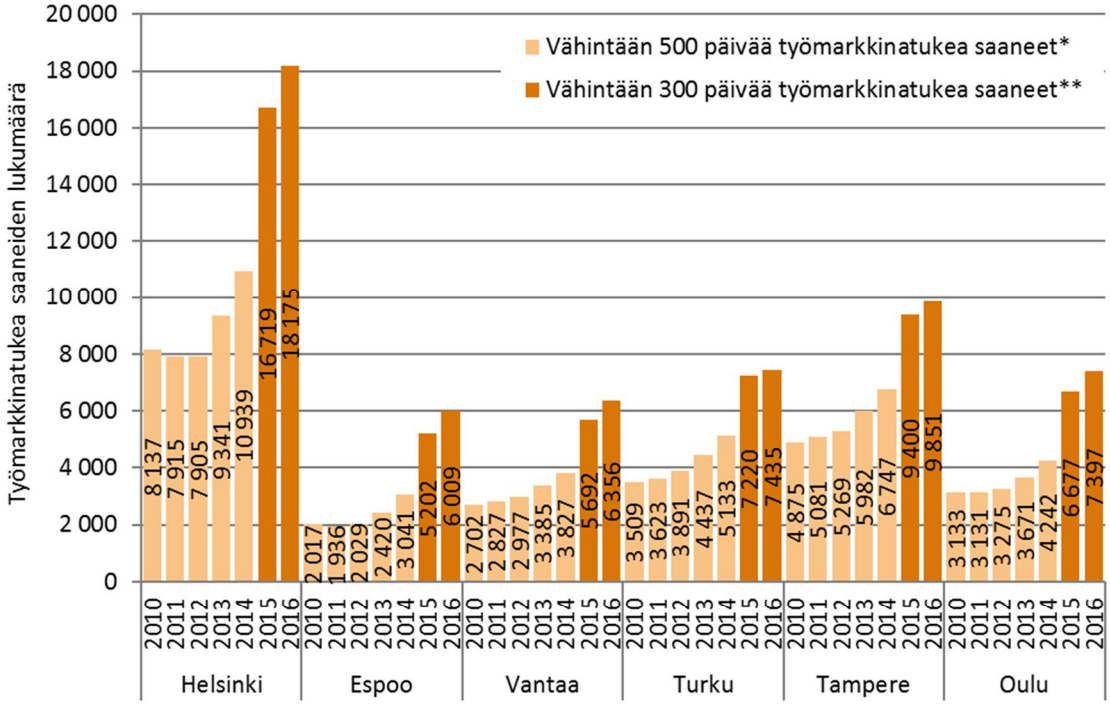

* Vuosina 2006–2014 kunnat rahoittivat 50 % työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuen saajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 päivää.
** Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu laajeni vähintään 300 päivää työttömyysajan tukea saaneisiin. 300–999 päivää tukea saaneiden osalta kunnan rahoittama osuus on 50 % ja vähintään 1 000 päivää tukea saaneiden osalta 70 %.

Lähde: KELA. Tilasto Suomen työttömyysturvasta 2017

5.3 Nuorisotyöttömyys

Kuudessa suurimmassa kaupungissa oli vuoden 2016 lopussa lähes 14 900 alle 25-vuotiasta työtöntä työnhakijaa. Heidän lukumääränsä kasvoi työttömien kokonaismäärän tapaan selvästi vuosina 2011 – 2015, mutta vuoden 2016 lopussa nuorisotyöttömiä oli kuutoskaupungeissa 2,7 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Nuorten työttömien määrä väheni eniten Helsingissä (-5,1 %) ja vähiten Vantaalla (-0,1%).

Vuoden 2016 lopussa alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista oli 12,2 prosenttia. Osuus vaihteli pääkaupunkiseudun kunnissa 8,5–

10,6 prosentin ja muissa kuutoskaupungeissa 13,4–19,2 prosentin välillä. Nuorisotyöttömyys on erityisesti Oulun haaste. Siellä alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä työhakijoista (19,2 %) oli yli kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi kuin Helsingissä, jossa se oli kuutoskaupunkien pienin (8,5 %). Kuitenkin myös Oulussa nuorten työttömien määrä kääntyi laskuun vuonna 2016.

Kuvio 24. Alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä vuosien 2012 – 2016 lopussa

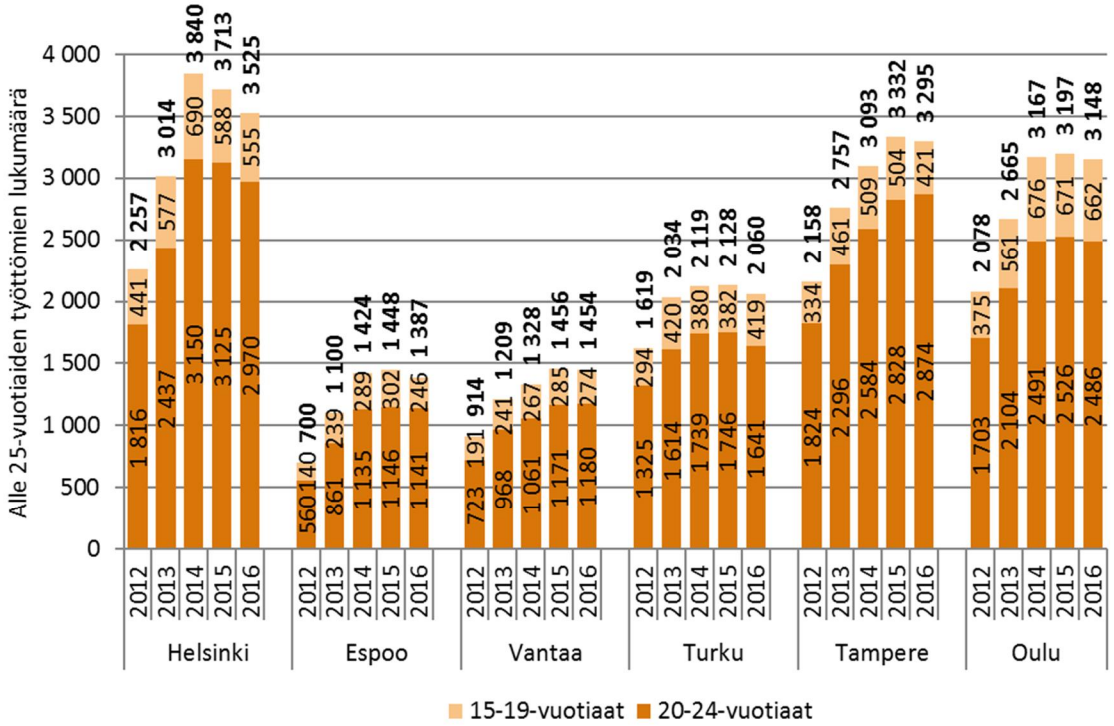

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 25. Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa

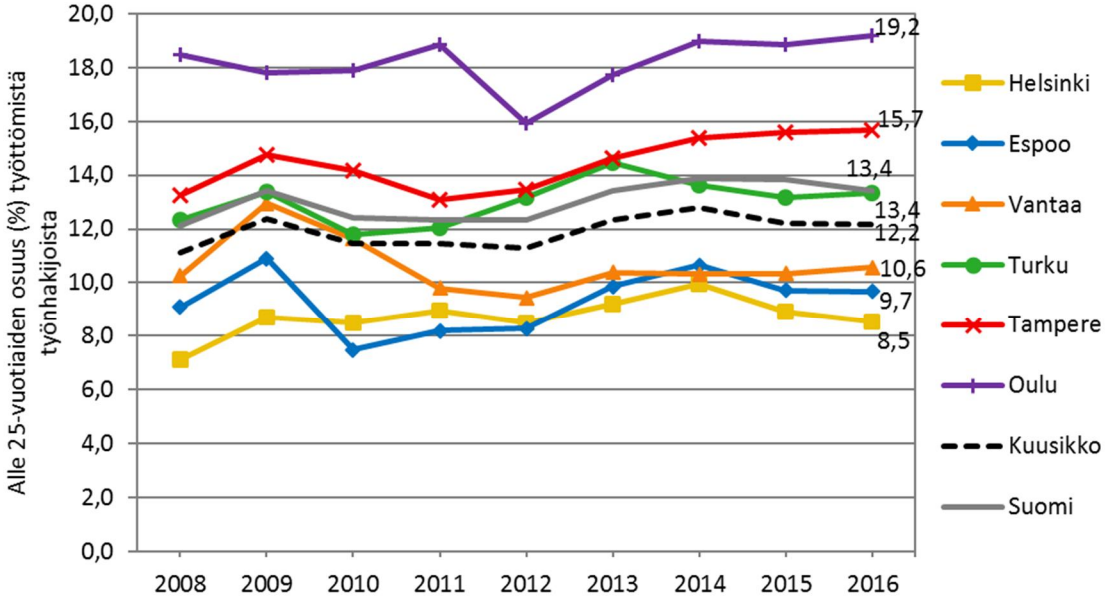

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

5.4 50 vuotta täyttäneet työttömät

Vuoden 2016 lopussa kuutoskaupungeissa oli hieman yli 38 300 viisikymmentä vuotta täyttänyttä työtöntä eli 31,4 prosenttia kaikista työttömistä. Tämä oli yli 5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin koko maassa. Myös 50 vuotta täyttäneiden työttömien määrä kääntyi kuutoskaupungeissa laskuun vuoden 2016 aikana lukuun ottamatta Helsinkiä, jossa heidän määränsä kasvoi edelleen prosentin. Pääkaupunkiseudun kunnissa yli 50-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä oli muuta Kuusikkoa korkeampi. Heidän osuutensa oli suurin Vantaalla (35,2 %) ja pienin Oulussa (25,9 %).

Kuvio 26. 50 vuotta täyttäneiden työttömien lukumäärä vuosien 2008–2016 lopussa

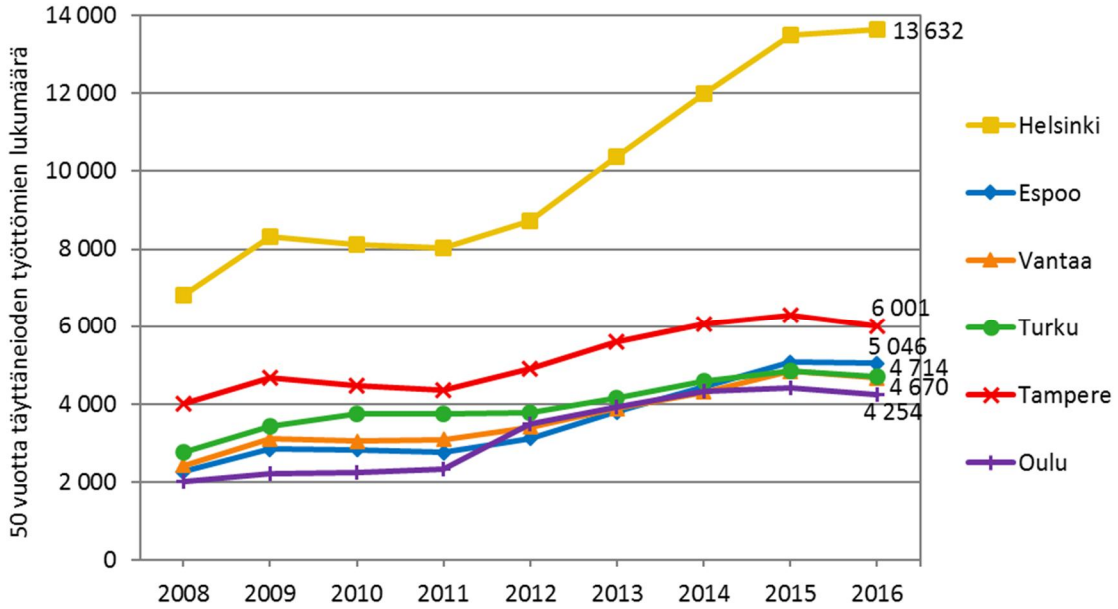

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 27. 50 vuotta täyttäneiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2008 – 2016 lopussa

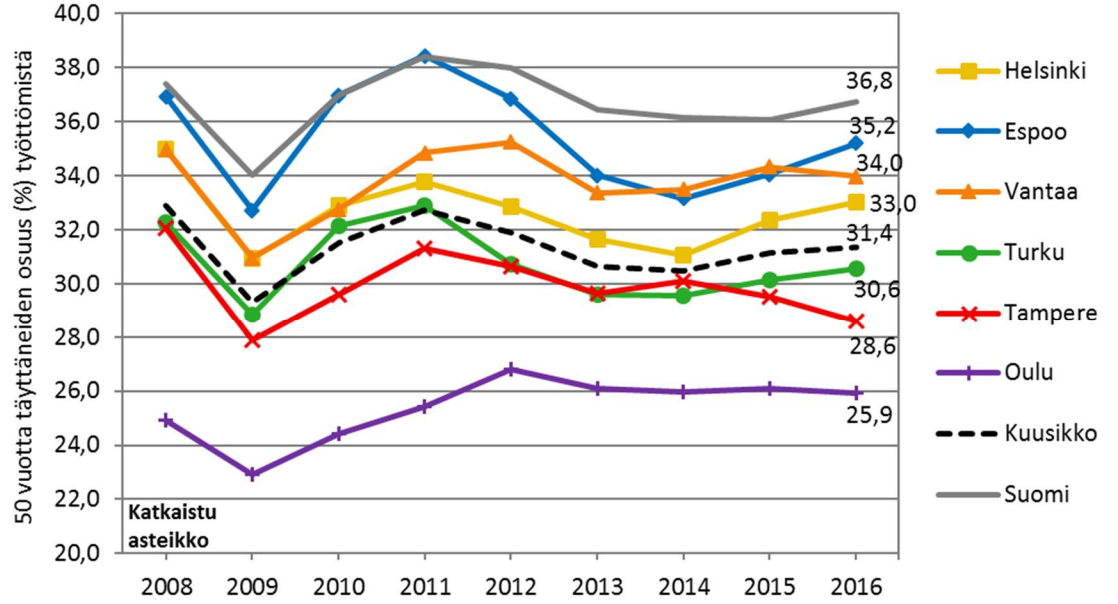

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

5.5 Työttömyysturvan estävät lausunnot

TE-toimisto laatii jokaisesta työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneesta työnhakijasta työvoimapoliittisen lausunnon. Lausunnossa todetaan, onko työnhakija työvoimapoliittisilta edellytyksiltään oikeutettu saamaan työttömyysetuutta. Kun työttömältä työnhakijalta puuttuu ensisijainen etuus, tarve toimeentulotuelle kasvaa.

Vuoden 2016 aikana työvoimaviranomaiset antoivat kuutoskaupungeissa yhteensä 39 940 työttömyysturvan estävää lausuntoa kaikkiaan 35 152 henkilölle. Lausuntojen kokonaismäärä väheni hieman edellisvuodesta, mutta lausuntoja annettiin aiempaa useammalle henkilölle. Yleisin peruste työttömyysturvan epäämiselle oli se, että hakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hän on eronnut työstä ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työsuhteen päättymisen (lausuntokoodi Q1, 1290/2002, 2 a luku 1 §). Työttömyysturvan estävistä lausunnoista 30,6 prosenttia annettiin tästä syystä. Toisiksi eniten lausuntoja annettiin siitä syystä, että hakija oli kieltäytynyt tarjotusta yli kaksi viikkoa kestävästä työstä ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työsuhteen syntymättä jäämisen (lausuntokoodi Q5, 1290/2002, 2 a luku 4 §). Lausunnoista 18,5 prosenttia annettiin tästä syystä.

Kuviossa 28 on tarkasteltu työttömyysturvan estäviä lausuntoja ikäryhmittäin. Kuutoskaupungeissa keskimäärin 35,0 prosenttia lausunnoista annettiin alle 25-vuotiaille. Nuorten osuus oli Oulussa, Turussa ja Tampereella pääkaupunkiseutua korkeampi. Vastaavasti pääkaupunkiseudulla yli 40-vuotiaiden osuus oli muita kaupunkeja suurempi.

Kuvio 28. Työttömyysturvan estävät lausunnot iän mukaan vuonna 2016

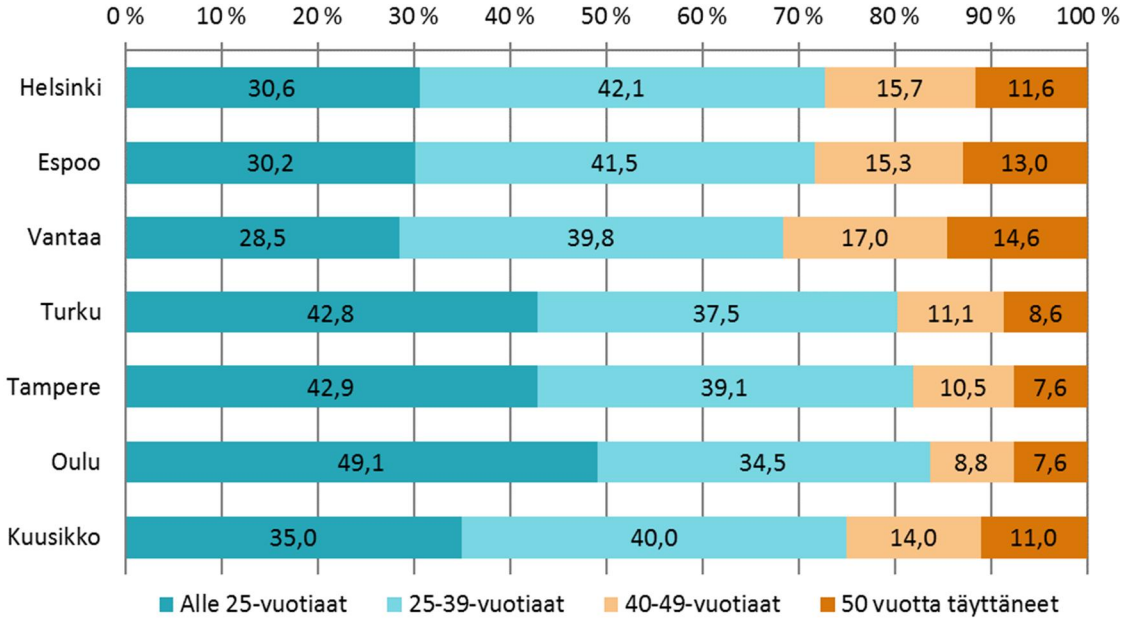

Lähde: TEM

5.6 Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta on lakisääteistä toimintaa (189/2001 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta), jonka tarkoituksena on parantaa pitkään työttömänä olleen henkilön elämänhallintaa sekä tukea hänen työllistymistään. Toiminnalla pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuus työtoimintaan ja muihin palveluihin. Lain toimeenpanosta on ensisijaisesti vastuussa kunta, jonka tehtävänä on järjestää pitkään työttömänä olleelle aktivointi- ja kuntoutustoimia.

Kunta voi järjestää kuntouttavan työtoiminnan itse, tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän tai rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. Kuntouttavassa työtoiminnassa ei synny virkasuhdetta eikä työsuhdetta henkilön ja toimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille.

Laki velvoittaa paitsi kuntia, myös työttömiä. Mikäli asiakas kieltäytyy osallistumasta aktivointisuunnitelman laadintaan tai suunnitelman mukaiseen toimenpiteeseen (esim. kuntouttavan työtoiminnan jaksoon), seurauksena on työmarkkinatuen katkaiseminen määräajaksi tai toimeentulotuen alentaminen (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2017).

5.6.1 Aktivointisuunnitelmat

Kuntouttavaan työtoimintaan ohjaudutaan aina aktivointisuunnitelman kautta. Kunta ja työ- ja elinkeinotoimistoa (TE-toimisto) ovat kuntouttavaa työtoimintaa säätelevän lain mukaan (189/2001) velvollisia laatimaan aktivointisuunnitelman työttömälle asiakkaalle, joka saa työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Suunnitelman tavoitteena on parantaa henkilön työllistymisedellytyksiä ja elämänhallintaa. Siihen voidaan sisällyttää TE-toimiston työllistymistä edistäviä palveluja, erilaisia sosiaali-, terveys-, koulutus- ja kuntoutuspalveluja sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Vuoden 2015 alusta alkaen kuntouttavan työtoiminnan piiriin ovat kuuluneet henkilöt, jotka on ohjattu työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun (TYP) ja joiden kanssa laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma. Monialainen työllistymissuunnitelma korvaa tällöin aktivointisuunnitelman (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2017; 1369/2014).

Taulukkoon 20 on koottu niiden henkilöiden lukumäärä, joille on vuoden 2016 aikana tehty aktivointisuunnitelma. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, sillä kuntien tapa kirjata aktivointisuunnitelmia vaihtelee. Esimerkiksi Tampereen luvuissa ovat mukana ainoastaan asiakkaat, joille on laadittu uusi aktivointisuunnitelma.

Taulukko 20. Henkilöt, joille on vuoden 2016 aikana tehty aktivointisuunnitelma

	Helsinki[1]	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere[2]	Oulu	Kuusikko
Henkilöt, joille tehty aktivointisuunnitelma	..	1 187	574	1 054	1 013	1 647	5 475
Alle 25-vuotiaat	..	166	47	384	245	435	1 277
25 vuotta täyttäneet	..	1 021	527	670	768	1 212	4 198

[1]Helsingissä ei ole mahdollista eritella aktivointisuunnitelmia monialaisista työllistymissuunnitelmista. Suunnitelmia tehtiin yhteensä 2241.
[2]Tampereen luvuissa mukana vain henkilöt, joille tehty uusi aktivointisuunnitelma.

5.6.2 Asiakkaat ja toimintapäivät

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2016 aikana yhteensä 8 208 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Tämä oli 28,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Tampereella asiakasmäärä kasvoi eniten ja oli kuutoskaupunkien suurin.

Kaupungit järjestävät kuntouttavaa työtoimintaa hieman eri tavoin. Helsingissä ja Vantaalla oman toiminnan osuus on muita suurempi. Tampereella puolestaan ostopalveluna järjestettyä toimintaa on muita enemmän. Oulussa muun toiminnan eli esimerkiksi kolmannen sektorin toiminnan osuus on merkittävä.

Taulukko 21. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät vuonna 2016 ja muutos edellisestä vuodesta

	Helsinki[1]	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä (lkm)	1 772	645	1 293	682	2 518	1 298	8 208
Kunnan oma toiminta (%)	*74,6*	*51,6*	*62,8*	*42,5*	*5,8*	*38,4*	*41,4*
Ostopalvelutoiminta (%)	*29,1*	*48,4*	*28,7*	*67,7*	*91,5*	*0,0*	*48,3*
Muu (%)	*0,0*	*0,0*	*8,5*	*0,0*	*2,7*	*67,0*	*12,8*
Muutos vuodesta 2015 (%)	*2,7*	*62,5*	*4,4*	*2,9*	*98,0*	*18,9*	*28,5*
Toimintapäivät yhteensä (lkm)	116 187	31 644	63 819	25 583	104 762	58 466	400 461
Kunnan oma toiminta (%)	*79,8*	*56,8*	*67,7*	*34,8*	*6,3*	*38,4*	*47,9*
Ostopalvelutoiminta (%)	*20,2*	*43,2*	*20,3*	*65,2*	*89,7*	*0,0*	*40,1*
Muu (%)	*0,0*	*0,0*	*11,9*	*0,0*	*4,0*	*61,8*	*12,0*
Muutos vuodesta 2015 (%)	*-1,1*	*35,6*	*2,6*	*39,7*	*37,7*	*0,7*	*12,7*

[1] Sama asiakas on voinut osallistua sekä omaan että ostopalvelutoimintaan, mutta kokonaisasiakasmäärässä asiakkaat ovat vain kertaalleen.Tästä johtuen Helsingin prosenttiosuudet asiakasmäärien osalta ovat yhteensä yli 100 prosenttia.

5.6.3 Kustannukset

Kuntouttavan työtoiminnan kustannusten vertailuun on suhtauduttava suuntaa-antavasti, sillä kaikkia kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä kuluja ei välttämättä saada eriteltyä kirjanpidossa. Kustannustietojen kokoamista on myös hankaloittanut se, että kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty monimuotoisesti eri hallintokuntien toimintana, ostopalveluina, tilaaja-tuottajamallilla jne. Kuntouttavan työtoiminnan kustannuksia korvataan kunnalle valtion varoista lain mukaisesti. Raportissa esitetyt kustannukset ovat bruttokustannuksia, joista ei ole vähennetty valtion korvauksia. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kaupungeissa paitsi Helsingissä.

Taulukko 22. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset vuonna 2016 sekä muutos edellisestä vuodesta. Luvut ovat suuntaa-antavia.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä (€)	2 211 670	1 533 328	1 583 924	1 906 934	6 179 444	1 306 486	14 721 787
Kunnan oma toiminta (%)	*74,2*	*54,7*	*65,3*	*24,1*	*24,1*	*33,1*	*40,0*
Ostopalvelutoiminta (%)	*25,8*	*45,3*	*34,7*	*73,4*	*75,9*	*..*	*53,7*
Muu (%)	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*2,6*	*0,0*	*66,9*	*6,3*
Muutos vuodesta 2015 (%)	*-3,6*	*158,4*	*35,9*	*105,2*	*35,7*	*26,9*	*39,4*

5.7 Työllistämispalvelujen kokonaiskustannukset

Taulukkoon 23 on koottu työllistämispalvelujen kokonaiskustannukset kaupungeittain vuonna 2016. Kustannukset ovat kunnallisia toimintamenoja eivätkä kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset ole niissä mukana (Kuviossa 29 on tarkasteltu kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen osuutta erikseen). Kustannusten vertailu on haasteellista johtuen kuntien erilaisesta tavasta organisoida ja toteuttaa työllistämispalveluja.

Työllistämispalvelujen kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta Turussa 25,2 prosenttia, Espoossa 13,7 prosenttia, Oulussa 7,6 prosenttia ja Vantaalla 5,5 prosenttia. Helsingissä kustannukset laskivat 11,1 prosenttia ja Tampereella 1,2 prosenttia. Turussa kustannusten kasvuun on vaikuttanut hieman yli miljoonan euron lisämääräraha erillishankkeita varten sekä vuoden 2015 maalis-huhtikuun aikana aloittaneiden hankkeiden toiminta koko

vuoden ajalta vuonna 2016. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan osalta kasvua (Taulukko 22) selittää pitkälti muutos kustannusten tilastointitavassa.

Suurin yksittäinen kustannuserä olivat palkkatukityöllistämisen kustannukset, jotka kattoivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 38,8 prosenttia työllistämispalvelujen kokonaiskustannuksista.

Taulukko 23. Työllistämispalveluiden kokonaiskustannukset (kunnalliset toimintamenot) vuonna 2016 sekä muutos edellisestä vuodesta (ilman kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksia)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (brutto, €)	33 610 000	10 974 816	14 273 395	15 999 747	14 756 174	10 748 408	100 362 541
TYP-toiminnan kustannukset (%)	*9,0*	*9,0*	*6,9*	*31,7*	*4,4*	*5,9*	*11,3*
Kuntouttava työtoiminta (%)	*6,6*	*14,0*	*11,1*	*11,9*	*41,9*	*12,2*	*14,7*
Palkkatukityöllistäminen (%)	*36,9*	*41,8*	*44,5*	*43,1*	*36,3*	*31,6*	*38,8*
Avustukset yrityksille ja yhteisöille (%)	*11,0*	*9,2*	*6,1*	*8,3*	*5,6*	*7,3*	*8,5*
Projektit ja hankkeet (%)	*23,1*	*6,5*	*7,0*	*4,9*	*1,5*	*12,5*	*11,8*
Muut kulut (%)	*13,3*	*19,6*	*24,4*	*0,0*	*10,3*	*30,6*	*14,9*
Kokonaiskustannusten muutos vuodesta 2015 (%)	*-11,1*	*13,7*	*5,5*	*25,2*	*-1,2*	*7,6*	*1,7*

Kuviossa 29 on kuvattu kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksia vuosina 2010 – 2016. Vuosina 2010 – 2014 kunnat rahoittivat 50 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden työttömien osalta, jotka olivat saaneet työmarkkinatukea vähintään 500 päivää. Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu kasvoi siten, että kunnat rahoittavat 50 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden osalta, joiden kohdalla työmarkkinatukea on maksettu vähintään 300 päivää mutta alle 1000 päivää, ja 70 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden osalta, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea vähintään 1000 päivän ajan (Kela 2014; 1290/2002, 14 luku 3 a §).

Työmarkkinatuen kuntaosuuden rahoitusvastuun laajeneminen nosti merkittävästi kustannuksia kaikissa kunnissa vuonna 2015, ja kustannusten nousu jatkui edelleen vuonna 2016: Espoossa kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset nousivat 42,4 prosenttia, Oulussa 10,5 prosenttia, Helsingissä 8,3 prosenttia, Vantaalla 8,0 prosenttia, Tampereella 4,9 prosenttia ja Turussa 2,7 prosenttia edellisvuodesta.

Kuvio 29. Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki vuosina 2010 – 2016

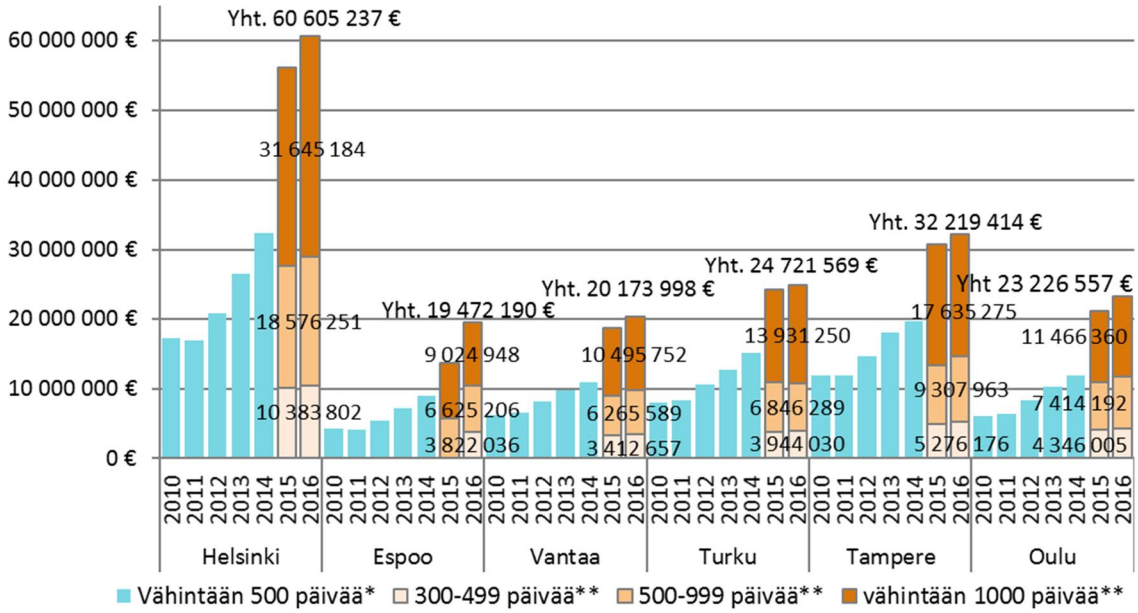

* Vuosina 2006–2014 kunnat rahoittivat 50 % työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuen saajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 päivää.
** Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu laajeni vähintään 300 päivää työttömyysajan tukea saaneisiin. 300–999 päivää tukea saaneiden osalta kunnan rahoittama osuus on 50 %. Vähintään 1 000 päivää tukea saaneiden työttömyysajan työmarkkinatuesta kunnat ovat rahoittaneet vuodesta 2015 alkaen 70 %.
Lähde: KELA. Tilasto Suomen työttömyysturvasta 2017

Työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset ovat pääkaupunkiseudulla muita kuutoskaupunkeja alhaisemmat ja ne vaihtelivat vuonna 2016 Espoon 140 eurosta Tampereen 281 euroon. Kustannukset työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden kasvoivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa suhteellisesti vähemmän kuin kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kokonaiskustannukset.

Kuvio 30. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden vuosina 2014 – 2016

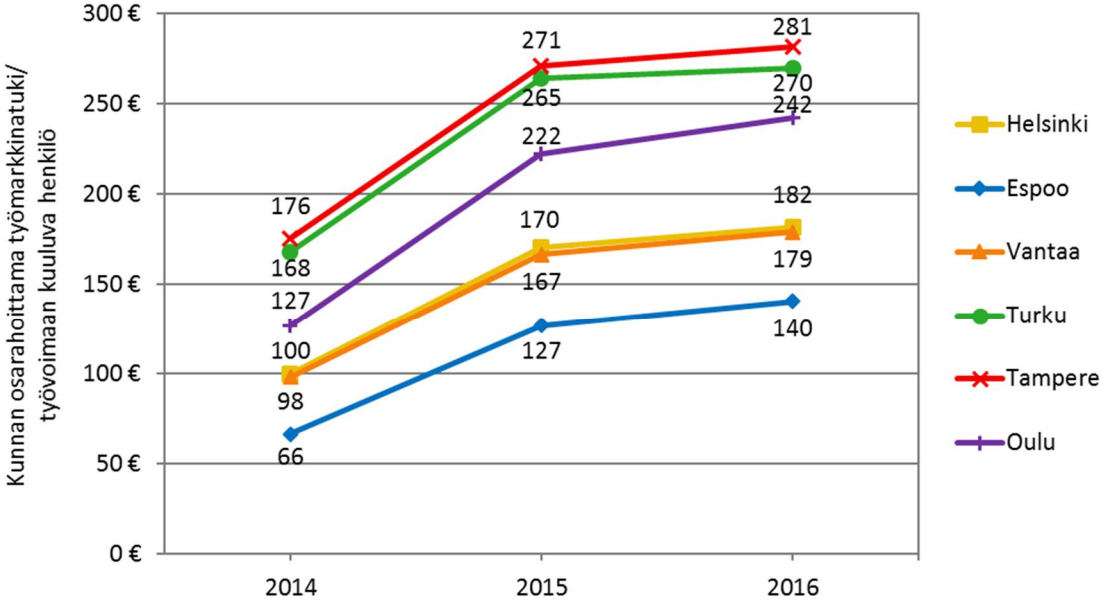

Lähde: KELA, Tilasto Suomen työttömyysturvasta 2017 ja TEM, työnvälitystilasto

6 YHTEENVETO

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa oli 109 614 toimeentulotukea saanutta kotitaloutta, joissa oli 165 034 henkilöä. Tukea saaneiden kotitalouksien ja henkilöiden lukumäärä kasvoi edellisvuodesta pääkaupunkiseudulla, mutta kääntyi laskuun Turussa ja Oulussa. Tampereella tukea saaneiden kotitalouksien määrä säilyi lähes ennallaan ja henkilöiden määrä väheni hieman. Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 90,7 prosenttia sai perustoimeentulotukea, 42,5 prosenttia täydentävää toimeentulotukea ja 10,2 prosenttia ehkäisevää toimeentulotukea.

Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista kolme neljästä oli yksin asuvia, joista enemmistö yksin asuvia miehiä. Lapsiperheitä oli tuensaajista noin viidennes. Lapsiväestöstä toimeentulotukea saaneeseen kotitalouteen kuului 13,8 prosenttia, mikä oli yli 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin 18 vuotta täyttäneiden toimeentulotuen saajien väestöosuus.

Toimeentulotuki on lähtökohtaisesti tarkoitettu avuksi tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Toimeentulotuen luonne on kuitenkin muuttunut ja yhä suurempi osuus tuensaajista tarvitsee pitkäaikaista tukea. Pitkäaikaista eli 10–12 kuukautta tukea saaneiden osuus oli kuutoskaupungeissa keskimäärin 35,6 prosenttia. Osuus oli suurin Helsingissä ja Vantaalla. Uusia tuensaajia oli 32,1 prosenttia tukea saaneista kotitalouksista eli suunnilleen saman verran kuin edellisvuonna.

Toimeentulotuen kokonaiskustannukset laskivat vuonna 2016 edellisvuoteen verrattuna kaikissa kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Vantaata, jossa ne nousivat prosentin. Kustannukset vähenivät Oulussa 4,6 prosenttia, Helsingissä ja Espoossa kummassakin 2,5 prosenttia, Turussa 1,2 prosenttia ja Tampereella prosentin.

Perustoimeentulotuen osuus kustannuksista oli 82,7 prosenttia. Täydentävän toimeentulotuen osuus oli 7,3 prosenttia. Täydentävän toimeentulotuen avulla voidaan ottaa huomioon hakijan erityiset tarpeet ja olosuhteet. Varsinkin eri syistä pitkään toimeentulotuen varassa elävillä on yleensä tarpeellisia elinkustannuksia, joihin toimeentulotuen perusosa on riittämätön. Ehkäisevän toimeentulotuen osuus kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 2,3 prosenttia.

Toimeentulotuen vuosikustannukset tukea saanutta kotitaloutta kohden olivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 3 186 euroa ja tuesta osalliseksi tullutta henkilöä kohden 2 116 euroa vuonna 2016. Toimeentulotuen kustannukset ovat pääkaupunkiseudun kunnissa muuta Kuusikkoa korkeammat. Selittäviä tekijöitä ovat pitkäaikaista tukea saavien kasvava osuus tuensaajista, tulottomien lukumäärä sekä korkeammat asumiskustannukset.

Heikko taloustilanne on lisännyt paitsi työttömien määrää, myös työttömyyden kestoa ja samalla toimeentulotukea tarvitsevien lukumäärä on kasvanut. Vaikka työttömien määrä kääntyi usean vuoden kasvun jälkeen laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa vuonna 2016, oli työttömyysaste silti selvästi korkeampi kuin vuosien 2008 – 2009 taantumassa. Kuutoskaupunkien toimeentulotuen saajista 56,7 prosenttia oli työttömiä. Riski joutua toimeentulotuen tarpeeseen kohdistuu nimenomaan vähimmäisetuuksien varassa eläviin. Työmarkkinatukea tai työttömyysturvan peruspäivärahaa sai 39,6 prosenttia toimeentulotuen saajista, kun työttömyysturvan ansiosidonnaista päivärahaa sai vain 2,0 prosenttia. Lisäksi on kasvanut niiden työttömien määrä, joiden työmarkkinatuen maksu estyy työttömyysturvan

estävän lausunnon vuoksi. Tulottomia oli kaikista toimeentulotuen saajista 13,5 prosenttia ja alle 25-vuotiaista tuensaajista lähes neljännes.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyivät kunnilta Kelalle vuoden 2017 alussa, mikä on muuttanut etuuskäsittelyn ja aikuissosiaalityön organisointia kunnissa. Etuuskäsittelijöiden vakanssien määrä on kaikissa kunnissa vähentynyt Kela-siirtoa edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna. Koska täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki ovat muutoksen jälkeenkin kuntien vastuulla, kuuluu etuuskäsittely edelleen aikuissosiaalityön tehtäviin.

LÄHTEET

Ahlgren-Leinvuo, Hanna (2015). Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö vuonna 2015. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja, 8/2015.

Ahlgren-Leinvuo, Hanna (2016). Kuuden suurimman kaupungin työllistämispalvelut vuonna 2015. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja, 8/2016.

Borg, Pekka (2011). Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki vuonna 2010. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 3/2011. Kuusikko-työryhmä.

Kauppinen, Timo M., Pasi Moisio ja Susanna Mukkila (2013). Toimeentulotuen saamisen toistuvuus ja etuuksien päällekkäisyys. Teoksessa Susan Kuivalainen (toim.) Toimeentulotuki 2010-luvulla. Tutkimus toimeentulotuen asiakkuudesta ja myöntämiskäytännöistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, raportti 9/2013.

Kela (2014). Kuntien työmarkkinatuen rahoitus. Osoitteessa *http://www.kela.fi/tyomarkkinatuen-kuntarahoitus1.* Luettu 7.3.2017.

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja (2017). Osoitteessa *www.thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja*. Luettu 3.3.2017.

STM (2013). Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajalle. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:4. STM, Helsinki.

Lainsäädäntö

HE 134/2000. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta. Osoitteessa *http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2000/20000134*. Luettu 7.3.2017.

HE 358/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta. Osoitteessa http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140358. Luettu 4/2016.

189/2001. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Osoitteessa *http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189.*

1290/2002. Työttömyysturvalaki. Osoitteessa *http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290#L14P3a.*

1369/2014. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Osoitteessa *http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141369.*

LIITTEET

Liite 1A Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2016 lukien

TOIMEENTULOTUEN PERUSOSIEN MÄÄRÄT 1.1.2016 LÄHTIEN
Toimeentulotuen perusosa on vuonna 2016 saman kuin vuonna 2015.

Tuen saaja	Euroa/kk	Euroa/pv [1]
Yksin asuva[2]	485,5	16,18
Yksinhuoltaja	534,05	17,8
Muu 18 vuotta täyttänyt		
Avio- ja avopuolisot kumpikin	412,68	13,76
Vanhempansa tai vanhempiensa luona asuva		
18 vuotta täyttänyt henkilö	354,42	11,81
10-17-vuotias lapsi		
10-17-vuotias 1. lapsi	339,85	11,81
10-17-vuotias 2. lapsi	315,58	10,52
10-17-vuotias 3. lapsi jne.	291,30	9,71
Alle 10-vuotias lapsi		
Alle 10-vuotias 1. lapsi	305,87	10,20
Alle 10-vuotias 2. lapsi	281,59	9,39
Alle 10-vuotias 3. lapsi jne.	257,32	8,58

[1] Kun toimeentulotukea myönnetään lyhyemmäksi ajaksi kuin kuukaudeksi (toimeentulotukilaki 15 §), toimeentulotuen perusosan määrä päivää kohti on laskettu jakamalla kuukausimäärä kolmellakymmenellä.

[2]Sekä yhdessä 18 vuotta täyttäneen lapsensa kanssa asuva vanhempi, joka ei ole avioliitossa tai elä toimeentulotukilain 3 § 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa olosuhteissa (toimeentulotukilaki 9 §)

Lähde: STM/Kuntainfo 12/2015 (3.12.2015) ja STM/Kuntainfo 5/2014 (26.11.2014)

Liite 1B Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2017 lukien

TOIMEENTULOTUEN PERUSOSIEN MÄÄRÄT 1.1.2017 LÄHTIEN

Tuen saaja	Euroa/kk	Euroa/pv [1]
Yksin asuva[2]	487,89	16,26
Yksinhuoltaja	536,68	17,89
Muu 18 vuotta täyttänyt		
Avio- ja avopuolisot kumpikin	414,71	13,82
Vanhempansa tai vanhempiensa luona asuva		
18 vuotta täyttänyt henkilö	356,16	11,87
10-17-vuotias lapsi		
10-17-vuotias 1. lapsi	341,52	11,38
10-17-vuotias 2. lapsi	317,13	10,57
10-17-vuotias 3. lapsi jne.	291,30	9,76
Alle 10-vuotias lapsi		
Alle 10-vuotias 1. lapsi	307,37	10,25
Alle 10-vuotias 2. lapsi	282,98	9,43
Alle 10-vuotias 3. lapsi jne.	258,58	8,62

[1] Kun toimeentulotukea myönnetään lyhyemmäksi ajaksi kuin kuukaudeksi (toimeentulotukilaki 15 §), toimeentulotuen perusosan määrä päivää kohti on laskettu jakamalla kuukausimäärä kolmellakymmenellä.

[2]Sekä yhdessä 18 vuotta täyttäneen lapsensa kanssa asuva vanhempi, joka ei ole avioliitossa tai elä toimeentulotukilain 3 § 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa olosuhteissa (toimeentulotukilaki 9 §)

Lähde: STM/Kuntainfo 10/2016 (22.11.2016)

Liite 2 Toimeentulotuen määritelmät 2016 ja tilastojen laatu

TOIMEENTULOTUEN TIEDONKERUUN MÄÄRITELMÄT 2016 JA TILASTOJEN LAATU

Raportissa käytettyjen tietojen lähteet

Raportin tilastotiedot on kerätty pääosin kuntien toimeentulotuen asiakasrekistereistä. Vertailtavaksi on otettu niitä tietoja, joita on kaikista Kuusikko-kunnista saatavissa. Kustannustiedot ovat kuntien kirjanpidosta. Lisäksi THL:lta on saatu kuuden kunnan tietoja toimeentulotuen uusista asiakkaista, tuensaajien pääasiallisesta toiminnasta ja tulolähteistä. Työttömyystiedot on poimittu ELY-keskusten joulukuun 2016 työllisyyskatsauksista. Työmarkkinatukitiedot on poimittu Kelan internet-sivuston Kelasto-tietokannasta. Kunnallisiin työllistämistoimiin osallistuneiden määrät perustuvat kuntien ilmoittamiin lukuihin.

Tilastotietojen vertailtavuus ja luotettavuus

Asiakasrekistereistä saatavat toimeentulotuen kotitalous- ja henkilötiedot on poimittu toimeentulotuen asiakasrekistereiden tietokannoista. Tiedot ovat vertailukelpoisia Kuusikko-kuntien kesken. Toimeentulotuen lajien erittelytiedot sekä tuensaajien ikä-, perhetyyppi- ja toimeentulotuen kestotilastot eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia, sillä osasta Kuusikko-kuntia ko. tilastot eivät sisällä tukea saaneita pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikan hakijoita ja toisissa kunnissa nämä ryhmät sisältyvät tilastoihin. Toimeentulotuen kestotilastojen osalta vertailtavuutta rajoittaa se, että Helsingissä ja Oulussa toimeentulotukikuukaudet on laskettu voimassaolevien toimeentulotukipäätösten perusteella ja muissa Kuusikko-kunnissa kuukauden aikaisten maksutapahtumien perusteella.

Toimeentulotuen saajien pääasiallisen toiminnan ja tulolähteiden tilastoinnin luotettavuus ja vertailtavuus ovat puutteellisia. Joissakin kunnissa pääasiallisen toiminnan luokittelu on tehty tietoteknisesti pakolliseksi, jolloin sen tiedon saa kaikista asiakkaista. Toisissa kunnissa toimeentulotukipäätöksen voi tehdä täyttämättä ko. tilastokenttiä, jolloin niin suuri osa tiedoista voi jäädä puuttumaan, että tilastot eivät anna oikeata kuvaa asiakaskunnan rakenteesta. Tilastointikäytännöt ja tulkinnat ilmeisesti myös vaihtelevat kuntien ja työntekijöiden välillä. Tulolähteiden osalta Vantaalla tiedonkeruu perustuu toimeentulotukilaskelmiin ja muissa Kuusikko-kunnissa toimeentulotukipäätöksen tekemisen yhteydessä täytettäviin tilastokenttiin. Tiedon merkittävyyttä heikentää lisäksi se, että tulolähdetietoja ei ole asetettu minkäänlaiseen tärkeysjärjestykseen. Tilastot eivät suoraan näytä, mikä on tuensaajan ensisijainen tulolähde.

Toimeentulotuen kustannustiedot ovat vertailun kannalta riittävän yhdenmukaisesti ilmoitettuja. Kuntouttavan työtoiminnan kustannusten osalta vertailtavuutta kuitenkin heikentää se, että ei ole riittävän tarkasti määritelty lukuihin sisältyviä menoja.

ELY-keskusten työllisyyskatsaukset antavat luotettavan tiedon työttömiksi työnhakijoiksi poikkileikkaustilanteessa rekisteröityjen henkilöiden määrästä. Toimeentulotuen kannalta relevanssiongelmana on, että ei ole luotettavaa tietoja työn ulkopuolella olevien henkilöiden määrästä, jotka ovat poistuneet/poistettu työttömyysrekistereistä, mutta jotka eivät täytä työkyvyttömyyseläkkeen kriteereitä. Kuntien työllistämistoimiin osallistuneiden nuorten luvut perustuvat kuntien ilmoituksiin, mutta tilastointiperusteita ei ole riittävästi yhdessä sovittu. Siten annetut tiedot eivät ole kattavia ja määrät eivät ole suoraan verrannollisia.

Määritelmät

Toimeentulotuella tarkoitetaan toimeentulotukilain (1412/97) mukaan kunnan varoista suoritettua viimesijaista taloudellista tukea kotitaloudelle silloin, kun henkilö tai perhe ei voi saada riittävää toimeentuloaan ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, varoistaan, ensisijaisten etuuksien avulla ym. tavalla.

Päättäessään toimeentulotuen myöntämisestä päättävä viranomainen voi samalla tietyin perustein määrätä, että toimeentulotuki tai osa siitä peritään takaisin (Laki toimeentulotuesta 1412 /1997 20-23§).

Toimeentulotukea voidaan myöntää kunnan päättämin perustein ehkäisevänä toimeentulotukena. Sen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Toimeentulotuen asiakkaita tarkastellaan kotitalouksina ja henkilöinä.

Kotitalouden muodostavat yksinäinen henkilö tai yhdessä asuvat perheenjäsenet. Avoliitto ja rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon. 18 vuotta täyttänyt tuen saaja muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisikin vanhempien luona.

Myös alle 18-vuotiaiden toimeentulotuen saajien katsotaan asuvan itsenäisessä kotitaloudessa, jos heillä on oma perhe tai he ovat vanhemmistaan taloudellisesti riippumattomia eivätkä asu vanhempiensa kanssa.

Toimeentulotukilaissa perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia, vanhemman alaikäistä lasta ja ottolasta, aviopuolisoita, sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä miestä ja naista (1412 / 1997 3§).

Lain mukaan toimeentulotukea myönnettäessä perheen kaikkia jäseniä pidetään toimeentulotuen saajina (Laki toimeentulotuesta 1412 / 1997 3§) ja käsitellään tässä raportissa henkilöinä.

Asiakas- ja kustannustietojen keruu

Kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset eritellään kahdella tavalla:

Kaikki kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset varsinaisesta sekä ehkäisevästä toimeentulotuesta sisältäen myös pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien määrän ja heidän kunnalle aiheuttamat toimeentulotuen kustannukset, jotka valtio korvaa kunnille.[5]

Kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset varsinaisesta sekä ehkäisevästä toimeentulotuesta ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita.

---

[5] Valtion korvauksen piirissä ovat seuraavien ryhmien toimeentulotukimenot:
- pakolainen: valtio korvaa kolmen ensimmäisen vuoden ajalta kaikki menot sisältäen toimeentulotuen
- paluumuuttaja: valtio korvaa puolen vuoden menot ja eläkeläisten sekä vammaisten osalta viiden vuoden menot sisältäen toimeentulotuen
- turvapaikanhakija: valtio korvaa kaikki kustannukset siihen asti, kunnes turvapaikka-anomus on käsitelty

Asiakastiedot

Kotitalouksien määrä

Kotitaloudet, joille on myönnetty toimeentulotukea vuoden aikana. Sama kotitalous on mukana vain kerran. Mukana ovat kotitaloudet, joille on tehty myönteinen tai osittain myönteinen toimeentulotuen päätös.

Kotitalouksien lukumäärään eivät sisälly toimeentulotukea hakeneet kotitaloudet, joille tukea ei ole myönnetty.

Henkilöiden määrä

Toimeentulotuesta osalliseksi tulleet henkilöt eli toimeentulotuen laskelman perusteena olevien henkilöiden lukumäärä. Sama henkilö on mukana vain kerran.

Muut asiakastiedot

Kotitalouksien perhetyyppi

Kaikkien toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien perhetyypit asiakkaan viimeksi ilmoittaman tilanteen mukaisena.

Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet vuoden aikana

Kaikki toimeentulotukea saaneet kotitaloudet jaoteltuna sen perusteella, kuinka monena kuukautena kotitalous on vuoden aikana saanut toimeentulotukea (neljännesvuosijaolla, lisäksi 12 kk tukea saaneet erikseen). Helsingissä ja Oulussa kestotilasto lasketaan sen mukaan, kuinka monelle kuukaudelle on voimassa oleva myönteinen toimeentulotukipäätös. Muissa Kuusikon kunnissa kesto lasketaan sen mukaan, kuinka monena kuukautena on toimeentulotuen maksutapahtumia.

Kotitaloudet jaotellaan kunnan määrittelemän kotitalouden päämiehen iän mukaisiin ryhmiin seuraavasti: alle 25-vuotiaat opiskelijat, alle 25-vuotiaat muut, 25 - 34-vuotiaat, 35 - 49-vuotiaat, 50 - 64-vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet.

Toimeentulotuen päätösten määrä vuoden aikana

Toimeentulotuen päätösten määrä vuoden aikana erittelyllä kielteiset ja myönteiset päätökset. Osittain myönteiset päätökset sisältyvät myönteisiin päätöksiin.

Uusi asiakas

Kotitalous, joka ei saanut tilastointivuotta edeltävänä vuonna toimeentulotukea.

Kustannustiedot

Sisältää varsinaisen ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle henkilölle toimeentulotuesta maksettavan toimintarahan ja matkakorvaukset. Takaisin perinnän osuutta ei vähennetä kustannuksista. Hallinnolliset kustannukset eivät sisälly kustannuksiin.

Lastensuojelulain mukaista taloudellista tukea ei lasketa kustannuksiin.

Muut kustannustiedot

Takaisin peritty toimeentulotuki

Päätöksiin perustuva takaisin peritty toimeentulotuki, sisältäen pakolaisilta, paluumuuttajilta ja turvapaikanhakijoilta takaisin perityn toimeentulotuen.

Ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset

Ehkäisevän toimeentulotuen kustannusten osuus toimeentulotuen kustannuksista (euroa / vuosi).

Suhteutukset asiakkaisiin tehdään jättäen pakolaiset, paluumuuttajat ja turvapaikanhakijat pois kustannustiedoista ja asiakaslukumääristä. Suhteutuksissa väestöön käytetään kustannuksia ilman pakolaisia, paluumuuttajia sekä turvapaikanhakijoita.

Kustannukset/kotitalous

Toimeentulotuen kustannukset (euroa) / Vuoden aikana tukea saaneiden kotitalouksien määrä.

Kustannukset/henkilö

Toimeentulotuen kustannukset (euroa) / Vuoden aikana toimeentulotuesta osalliseksi tulleiden henkilöiden määrä.

Kustannukset/väestö

Toimeentulotuen kustannukset (euroa) / Kunnan väestö kyseisen vuoden alussa.

Esimerkiksi vuoden 2016 toimeentulotuen menot sekä asiakkaat on suhteutettu vuodenvaihteen 2015/2016 (1.1.2016) väestöön.

Työttömyystietojen määritelmät

Raportissa esitettyjen työttömyystietojen lähteenä on Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto, joka sisältää tietoja työ- ja elinkeinotoimistoihin rekisteröityneistä työnhakijoista.

Työtön työnhakija

Työttömänä työnhakijana pidetään TE-toimistoon ilmoittautunutta työnhakijaa, joka ei ole työsuhteessa, ei työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään eikä ole päätoiminen opiskelija. Työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia.

Pitkäaikaistyötön

Pitkäaikaistyötön on henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä työnhakijana vähintään 12 kuukautta.

Rakennetyötön

TE-hallinnon määritelmän mukaisesti rakennetyöttömiin kuuluu neljä ryhmää:

1. Pitkäaikaistyöttömät: Pitkäaikaistyöttömiin kuuluvat vähintään 12 kuukautta yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt.

2. Rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (toistuvaistyöttömät): Rinnasteisiin pitkäaikaistyöttömiin lasketaan työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana.

3. Toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Toimenpiteiltä työttömäksi jääneisiin lasketaan toimenpiteen päättäneet, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi.

4. Toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Vastaavasti toimenpiteiltä toimenpiteille sijoittuneisiin lasketaan henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja he ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Työttömyysaste

Työttömyysaste on työttömien prosenttiosuus saman ikäisestä työvoimasta. Virallinen työttömyysaste lasketaan 15-74-vuotiaiden työttömien prosenttiosuutena saman ikäisestä työvoimasta.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastossa työttömyysastetta laskettaessa työvoimana käytetään Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston uusinta kyseisenä ajankohtana saatavilla olevaa työvoimaa, joka on yleensä kaksi vuotta vanha.

Työvoima

Työvoimaan kuuluvat työlliset ja työttömät. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastossa työvoimaan luetaan kaikki 15-74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat työllisiä tai työttömiä. Työvoimaan kuuluvuus on ratkaistu eri rekistereistä saatujen tietojen perusteella.

Liite 3A/1 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2016

TOIMEENTULOTUEN ASIAKKAAT JA KUSTANNUKSET VUONNA 2016	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kotitaloudet (lkm)							
Kotitaloudet yhteensä	51 895	14 588	15 037	9 749	17 136	9 132	117 537
Ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia	46 728	13 888	14 396	9 307	16 561	8 734	109 614
Pakolaiset ja paluumuuttajat vuoden aikana (kotitaloudet)	1 761	700	641	535	545	398	4 580
Turvapaikanhakijat vuoden aikana (kotitaloudet)	3 406	0	0	0	30	..	3 436
Henkilöt (lkm)							
Henkilöt yhteensä (=kaikki toimeentulotukea saavissa kotitalouksissa asuvat henkilöt)	75 293	24 294	24 580	14 987	24 714	13 822	177 690
Ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia	67 771	22 906	23 376	14 153	23 560	13 268	164 779
Pakolaiset ja paluumuuttajat vuoden aikana (henkilöt)	3 168	1 388	1 204	1 089	1 124	554	8 527
Pakolaisten ja paluumuuttajien osuus (%) toimeentulotukea saaneista henkilöistä	*4,2*	*5,7*	*4,9*	*7,3*	*4,5*	*4,0*	*4,8*
Turvapaikanhakijat vuoden aikana (henkilöt)	4 354	0	0	0	30	..	4 384
Henkilöitä/kotitalous (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)	*1,45*	*1,65*	*1,62*	*1,52*	*1,42*	*1,52*	*1,50*
Kustannukset (€)							
Kustannukset yhteensä	177 020 418	53 889 325	56 962 251	23 119 113	44 652 374	20 795 526	376 439 007
Ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia	161 365 987	49 955 368	54 682 402	21 342 398	42 579 870	19 263 704	349 189 729
Pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien valtion korvauksen alainen osuus	15 654 431	3 933 957	2 279 848	1 776 716	2 072 504	1 531 822	27 249 279
Takaisin peritty euromäärä (asiakkailta perityt)	7 204 725	2 248 699	1 391 751	1 259 035	2 839 722	850 210	15 794 142
Takaisinperintä kaikista menoista (%)	*4,1*	*4,2*	*2,4*	*5,4*	*6,4*	*4,1*	*4,2*
TOIMEENTULOTUEN ASIAKKAIDEN JA KUSTANNUSTEN TARKEMPI ERITTELY VUONNA 2016	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kotitaloudet (lkm)							
Varsinaista toimeentulotukea saaneet (=perus- ja pelkkää täydentävää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet)	44 685	13 573	14 838	8 914	16 977	8 885	107 872
josta perustoimeentulotukea saaneet	43 944	13 155	14 838	8 706	16 222	8 396	105 261
josta täydentävää toimeentulotukea saaneet	22 220	6 521	6 971	2 656	6 640	4 243	49 251
josta pelkkää täydentävää toimeentulotukea saaneet	741	418	..	208	755	489	2 611
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet	6 517	897	945	1 396	1 723	349	11 827
josta pelkkää ehkäisevää toimeentulotukea saaneet	725	92	..	252	253	115	1 437
Muuta toimeentulotukea saaneet	3 764	616	1 221	448	1 640	1 067	8 756
joista kuntouttavan työtoiminnan toimintarahaa tai matkakorvauksia saaneet	1 896	616	1 221	448	1 640	1 067	6 888
joista kotoutumistukea saaneet	1 868	0	..	0	0	0	1 868
Kaikki yhteensä, kotitalous kertaalleen	51 895	13 810	15 037	9 214	17 136	9 421	116 513
Henkilöt (lkm)							
Varsinaista toimeentulotukea saaneet (=perus- ja pelkkää täydentävää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet)	65 042	22 491	23 422	..	24 413	13 286	148 654
josta perustoimeentulotukea saaneet	63 984	21 924	23 422	..	23 093	12 477	144 900
josta täydentävää toimeentulotukea saaneet	35 739	12 299	13 274	..	10 974	7 122	79 408
josta pelkkää täydentävää toimeentulotukea saaneet	1 058	567	..	..	1 320	809	3 754
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet	11 994	1 610	1 852	..	2 813	917	19 186
josta pelkkää ehkäisevää toimeentulotukea saaneet	1 500	176	..	..	478	303	2 457
Muuta toimeentulotukea saaneet	5 286	1 115	1 971	..	2 511	1 543	12 426
joista kuntouttavan työtoiminnan toimintarahaa tai matkakorvauksia saaneet	1 902	1 115	1 971	..	2 511	1 543	9 042
joista kotoutumistukea saaneet	3 384	0	0	..	0	0	3 384
Kaikki yhteensä, henkilötunnus kertaalleen	75 293	22 906	24 345	..	24 714	14 246	161 504

Liite 3A/2 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2016

Kustannukset (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Toimeentulotuki yhteensä	177 020 418	53 889 325	57 323 644	23 119 113	46 722 710	20 795 526	378 870 737
Varsinainen toimeentulotuki yhteensä	155 878 206	48 902 985	53 594 847	20 529 535	43 203 163	18 735 492	340 844 228
josta perustoimeentulotuki	144 273 279	44 664 515	47 487 838	19 585 195	40 442 932	16 708 244	313 162 003
josta täydentävä toimeentulotuki	11 604 927	4 238 470	6 107 009	944 339	2 760 231	2 027 248	27 682 224
Ehkäisevä toimeentulotuki	4 928 823	885 415	1 080 080	745 024	975 157	225 591	8 840 090
Muu toimeentulotuki (Sisältää: kuntouttavan työtoiminnan, kotoutumistuen sekä paluumuuttajille, pakolaisille ja turvapaikanhakijoille maksetun valtion korvauksen alaisen perus-, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen)	16 213 389	4 100 925	2 648 717	1 844 555	2 544 390	1 834 443	29 186 419
Toimeentulotukea saaneiden perhetyyppi (lkm)							
Kotitalouksia yhteensä	51 895	13 810	15 037	9 264	17 559	9 421	116 986
Perheissä lapsia yhteensä	18 125	6 707	6 838	3 609	5 652	3 524	44 455
Yksin asuva	39 963	9 480	10 718	6 805	13 045	6 986	86 997
joista miehiä	24 301	5 633	6 907	4 049	7 652	4 385	52 927
joista naisia	15 662	3 847	3 811	2 756	5 393	2 601	34 070
Pari, ei lapsia	2 327	872	770	565	1 038	615	6 187
Yksinhuoltaja	6 018	1 941	2 155	1 068	1 950	1 134	14 266
joilla lapsia yhteensä	9 914	3 353	3 699	1 747	3 115	1 883	23 711
Pari, lapsia	3 587	1 517	1 394	826	1 526	686	9 536
joilla lapsia yhteensä	8 211	3 354	3 139	1 862	2 537	1 641	20 744
Sisältävätkö luvut (tt-tuki/tarkempi erittely: kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset): 1= kaikki kotitaloudet ja henkilöt vai 2= ovat ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia?	1	2	1	2	1	2	
Toimeentulotukipäätösten ja jaostossa käsiteltyjen muutoksenhakujen määrät (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Päätökset yhteensä	320 416	85 338	116 316	68 672	95 319	63 491	749 552
Myönteiset päätökset	228 464	71 921	86 531	55 722	74 297	46 870	563 805
Osittain myönteiset (Merkitään, mikäli kunta tilastoi erikseen. Muutoin sisältyy myönteisiin päätöksiin.)	48 248	0	6 462	..	0	..	54 710
Kielteiset päätökset	43 704	13 417	23 323	12 950	21 022	16 621	131 037
Kielteisten osuus %	*13,6*	*15,7*	*20,1*	*18,9*	*22,1*	*26,2*	*17,5*
Perintäpäätökset	26 069	9 617	..	4 768	0	2 697	43 151
Muutoksenhaut							
Jaostossa käsitellyt muutoksen haut	748	182	468	465	296	125	2 284
Itseoikeisut	..	76	..	..	176	219	471
Jaostossa muuttuneet päätökset	135	5	..	..	3	3	146
Toimeentulotukihakemukset (lkm)							
Kaikki vuoden aikana saapuneet toimeentulotukihakemukset yhteensä	283 848	85 576	99 775	65 804	91 897	57 602	684 502
joista sähköisenä saapuneet hakemukset	59 219	31 352	23 812	17 132	33 017	21 273	185 805
Pyydetyt lisäselvitykset	32 554	16 250	0	10 435	17 678	5 742	82 659
Sähköisenä saapuneiden hakemusten osuus kaikista hakemuksista (%)	*20,9*	*36,6*	*23,9*	*26,0*	*35,9*	*36,9*	*27,1*
Pyydettyjen lisäselvitysten osuus kaikista hakemuksista (%)	*11,5*	*19,0*	*0,0*	*15,9*	*19,2*	*10,0*	*12,1*

Liite 3B/1 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia

	Vuosi	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU	*Muutos %*	KUUSIKKO	*Muutos %*
Kotitaloudet (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)	2012	39 575	*3,5*	10 862	*3,5*	11 204	*3,9*	9 143	*-2,0*	14 301	*0,0*	7 127	*1,0*	92 212	*2,2*
	2013	41 901	*5,9*	11 746	*8,1*	12 014	*7,2*	9 199	*0,6*	14 689	*2,7*	8 558	*20,1*	98 107	*6,4*
	2014	44 944	*7,3*	12 536	*6,7*	12 999	*8,2*	9 180	*-0,2*	16 290	*10,9*	8 806	*2,9*	104 755	*6,8*
	2015	46 505	*3,5*	13 368	*6,6*	14 232	*9,5*	9 445	*2,9*	16 549	*1,6*	8 928	*1,4*	109 027	*4,1*
	2016	46 728	*0,5*	13 888	*3,9*	14 396	*1,2*	9 307	*-1,5*	16 561	*0,1*	8 734	*-2,2*	109 614	*0,5*
Kotitalouksissa henkilöitä (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)	2012	57 314	*3,5*	17 903	*2,9*	18 988	*3,8*	14 118	*-1,4*	20 751	*-1,1*	10 389	*1,0*	139 463	*2,1*
	2013	60 681	*5,9*	19 214	*7,3*	20 455	*7,7*	14 064	*-0,4*	21 991	*6,0*	13 044	*25,6*	149 449	*7,2*
	2014	65 186	*7,4*	20 728	*7,9*	21 939	*7,3*	14 021	*-0,3*	23 721	*7,9*	13 319	*2,1*	158 914	*6,3*
	2015	67 205	*3,1*	22 329	*7,7*	23 334	*6,4*	14 560	*3,8*	23 744	*0,1*	13 622	*2,3*	164 794	*3,7*
	2016	67 771	*0,8*	22 906	*2,6*	23 376	*0,2*	14 153	*-2,8*	23 560	*-0,8*	13 268	*-2,6*	165 034	*0,1*
Henkilöitä/kotitalous	2012	*1,4*		*1,6*		*1,7*		*1,5*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2013	*1,4*		*1,6*		*1,7*		*1,5*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2014	*1,5*		*1,7*		*1,7*		*1,5*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2015	*1,4*		*1,7*		*1,6*		*1,5*		*1,4*		*1,5*		*1,5*	
	2016	*1,5*		*1,6*		*1,6*		*1,5*		*1,4*		*1,5*		*1,5*	
Tuensaajien (henkilöt) osuus (%) koko väestöstä	2012	*9,6*		*7,1*		*9,4*		*7,9*		*9,6*		*7,2*		*8,8*	
	2013	*10,0*		*7,5*		*10,0*		*7,8*		*10,1*		*6,8*		*9,0*	
	2014	*10,6*		*7,9*		*10,5*		*7,7*		*10,8*		*6,9*		*9,5*	
	2015	*10,8*		*8,4*		*11,1*		*7,9*		*10,6*		*6,9*		*9,7*	
	2016	*10,8*		*8,5*		*10,9*		*7,6*		*10,5*		*6,7*		*9,6*	

Liite 3B/2 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia

	Vuosi	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU[1]	*Muutos %*	KUUSIKKO	*Muutos %*
Kustannukset (euroa) ilman pakolaisia, turvapaikan-hakijoita ja paluumuuttajia[1]	2012	145 721 330	*12,7*	44 996 163	*12,7*	44 744 960	*12,7*	22 619 630	*3,7*	35 551 314	*7,8*	18 630 583	*15,4*	312 263 979	*11,6*
	2013	158 784 179	*9,0*	48 217 917	*7,2*	50 366 138	*12,6*	23 116 571	*2,2*	38 198 468	*7,4*	21 919 222	*17,7*	340 602 495	*9,1*
	2014	165 020 258	*3,9*	51 092 616	*6,0*	53 112 314	*5,5*	22 103 768	*-4,4*	41 963 993	*9,9*	22 564 041	*2,9*	355 856 991	*4,5*
	2015	165 501 497	*0,3*	51 249 704	*0,3*	54 137 842	*1,9*	21 592 478	*-2,3*	43 020 352	*2,5*	20 184 077	*-10,5*	355 685 951	*0,0*
	2016	161 365 987	*-2,5*	49 955 368	*-2,5*	54 682 402	*1,0*	21 342 398	*-1,2*	42 579 870	*-1,0*	19 263 704	*-4,6*	349 189 729	*-1,8*
Josta ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset (euroa)[1]	2012	4 663 355	*2,4*	947 285	*23,6*	611 777	*-12,9*	692 257	*-16,5*	686 823	*30,5*	1 959 229	*39,8*	9 560 726	*6,5*
	2013	5 538 584	*18,8*	711 535	*-24,9*	780 122	*27,5*	674 147	*-2,6*	758 360	*10,4*	2 203 286	*12,5*	10 666 034	*11,6*
	2014	5 174 982	*-6,6*	900 082	*26,5*	678 417	*-13,0*	753 929	*11,8*	892 563	*17,7*	2 264 417	*2,8*	10 664 390	*0,0*
	2015	4 882 117	*-5,7*	751 308	*-16,5*	789 845	*16,4*	657 506	*-12,8*	980 714	*9,9*	348 116	*-84,6*	8 409 606	*-21,1*
	2016	4 928 823	*1,0*	885 415	*17,8*	1 080 080	*36,7*	745 024	*13,3*	975 157	*-0,6*	225 591	*-35,2*	8 840 090	*5,1*
Ehkäisevän toimeentulotuen kustannusten osuus (%) kokonaiskustannuksista [1]	2012	*3,2*		*2,1*		*1,4*		*3,1*		*1,9*		*10,5*		*3,1*	
	2013	*3,5*		*1,5*		*1,5*		*2,9*		*2,0*		*10,1*		*3,1*	
	2014	*3,1*		*1,8*		*1,3*		*3,4*		*2,1*		*10,0*		*3,0*	
	2015	*2,9*		*1,5*		*1,5*		*3,0*		*2,3*		*1,7*		*2,4*	
	2016	*3,1*		*1,8*		*2,0*		*3,5*		*2,3*		*1,2*		*2,5*	
Asiakkailta takaisin peritty toimeentulotuki (euroa)	2012	7 802 240	*21,0*	1 576 711	*24,4*	1 634 570	*29,5*	1 864 706	*49,5*	1 808 433	*37,2*	863 998	*-8,1*	15 550 657	*24,5*
	2013	7 882 367	*1,0*	1 398 253	*-11,3*	1 497 984	*-8,4*	1 792 660	*-3,9*	2 118 624	*17,2*	926 949	*7,3*	15 616 837	*0,4*
	2014	8 365 804	*6,1*	2 312 153	*65,4*	1 606 176	*7,2*	1 277 745	*-28,7*	2 944 154	*39,0*	934 534	*0,8*	17 440 566	*11,7*
	2015	8 058 907	*-3,7*	2 419 371	*4,6*	1 654 041	*3,0*	1 161 298	*-9,1*	2 258 816	*-23,3*	946 936	*1,3*	16 499 369	*-5,4*
	2016	7 204 725	*-10,6*	2 248 699	*-7,1*	1 391 751	*-15,9*	1 259 035	*8,4*	2 839 722	*25,7*	850 210	*-10,2*	15 794 142	*-4,3*
Asiakkailta takaisin perityn toimeentulotuen osuus (%) kokonaiskustannuksista	2012	*5,4*		*3,5*		*3,7*		*8,2*		*5,1*		*4,6*		*5,0*	
	2013	*5,0*		*2,9*		*3,0*		*7,8*		*5,5*		*4,2*		*4,6*	
	2014	*5,1*		*4,5*		*3,0*		*5,8*		*7,0*		*4,1*		*4,9*	
	2015	*4,9*		*4,7*		*3,1*		*5,4*		*5,3*		*4,7*		*4,6*	
	2016	*4,5*		*4,5*		*2,5*		*5,9*		*6,7*		*4,4*		*4,5*	

[1] Oulussa ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen.

Taulukon eurot ovat kunkin vuoden absoluuttisia euroja, joita ei ole deflatoitu vuoden 2016 rahan arvoon.

Liite 3B/3 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia

	Vuosi	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU	*Muutos %*	KUUSIKKO	*Muutos %*
Takaisinperittyjä ei vähennetty															
Kustannukset (euroa)/kotitalous	2012	*3 682,2*	*8,9*	*4 142,5*	*8,9*	*3 993,7*	*8,5*	*2 474,0*	*5,8*	*2 485,9*	*7,9*	*2 614,1*	*14,3*	*3 386,4*	*9,2*
	2013	*3 789,5*	*2,9*	*4 105,1*	*-0,9*	*4 192,3*	*5,0*	*2 512,9*	*1,6*	*2 600,5*	*4,6*	*2 561,3*	*-2,0*	*3 471,7*	*2,5*
	2014	*3 671,7*	*-3,1*	*4 075,7*	*-0,7*	*4 085,9*	*-2,5*	*2 407,8*	*-4,2*	*2 576,1*	*-0,9*	*2 562,3*	*0,0*	*3 397,0*	*-2,2*
	2015	*3 558,8*	*-3,1*	*3 833,8*	*-5,9*	*3 804,0*	*-6,9*	*2 286,1*	*-5,1*	*2 599,6*	*0,9*	*2 260,8*	*-11,8*	*3 262,4*	*-4,0*
	2016	*3 453,3*	*-3,0*	*3 597,0*	*-6,2*	*3 798,4*	*-0,1*	*2 293,2*	*0,3*	*2 571,1*	*-1,1*	*2 205,6*	*-2,4*	*3 185,6*	*-2,4*
Kustannukset (euroa)/henkilö	2012	*2 542,5*	*8,9*	*2 513,3*	*9,5*	*2 356,5*	*8,6*	*1 602,2*	*5,2*	*1 713,2*	*9,0*	*1 793,3*	*14,3*	*2 239,0*	*9,3*
	2013	*2 616,7*	*2,9*	*2 509,5*	*-0,2*	*2 462,3*	*4,5*	*1 643,7*	*2,6*	*1 737,0*	*1,4*	*1 680,4*	*-6,3*	*2 279,1*	*1,8*
	2014	*2 531,5*	*-3,3*	*2 464,9*	*-1,8*	*2 420,9*	*-1,7*	*1 576,5*	*-4,1*	*1 769,1*	*1,8*	*1 694,1*	*0,8*	*2 239,3*	*-1,7*
	2015	*2 462,6*	*-2,7*	*2 295,2*	*-6,9*	*2 320,1*	*-4,2*	*1 483,0*	*-5,9*	*1 811,8*	*2,4*	*1 481,7*	*-12,5*	*2 158,4*	*-3,6*
	2016	*2 381,0*	*-3,3*	*2 180,9*	*-5,0*	*2 339,3*	*0,8*	*1 508,0*	*1,7*	*1 807,3*	*-0,3*	*1 451,9*	*-2,0*	*2 115,9*	*-2,0*
Kustannukset (euroa)/asukas	2012	*244,8*	*11,4*	*178,2*	*10,7*	*220,4*	*11,1*	*126,6*	*2,9*	*165,2*	*6,9*	*129,5*	*13,6*	*196,6*	*10,2*
	2013	*262,9*	*7,4*	*187,7*	*5,3*	*245,3*	*11,3*	*128,3*	*1,3*	*175,7*	*6,3*	*114,9*	*-11,3*	*205,9*	*4,7*
	2014	*269,3*	*2,5*	*195,9*	*4,4*	*255,2*	*4,0*	*121,4*	*-5,4*	*190,4*	*8,4*	*116,4*	*1,4*	*212,1*	*3,0*
	2015	*266,6*	*-1,0*	*193,0*	*-1,5*	*256,8*	*0,6*	*117,5*	*-3,2*	*192,9*	*1,3*	*102,8*	*-11,7*	*209,2*	*-1,4*
	2016	*256,9*	*-3,7*	*185,2*	*-4,1*	*254,8*	*-0,8*	*114,8*	*-2,3*	*189,1*	*-2,0*	*97,0*	*-5,6*	*202,8*	*-3,1*
Väkiluku 1.1.[1]	2012	595 384	*1,2*	252 439	*1,8*	203 001	*1,5*	178 630	*0,7*	215 168	*0,9*	143 909	*1,6*	1 588 531	*1,3*
	2013	603 968	*1,4*	256 824	*1,7*	205 312	*1,1*	180 225	*0,9*	217 421	*1,0*	190 847	*32,6*	1 654 597	*4,2*
	2014	612 664	*1,4*	260 753	*1,5*	208 098	*1,4*	182 072	*1,0*	220 446	*1,4*	193 798	*1,5*	1 677 831	*1,4*
	2015	620 715	*1,3*	265 543	*1,8*	210 803	*1,3*	183 824	*1,0*	223 004	*1,2*	196 291	*1,3*	1 700 180	*1,3*
	2016	628 208	*1,2*	269 802	*1,6*	214 605	*1,8*	185 908	*1,1*	225 118	*0,9*	198 525	*1,1*	1 722 166	*1,3*

[1] Toimeentulotuen Kuusikko-raportissa käytetään vuoden alun väestötietoa. Muissa Kuusikko-raporteissa vuoden lopun tietoa.

Taulukon eurot ovat kunkin vuoden absoluuttisia euroja, joita ei ole deflatoitu vuoden 2016 rahan arvoon.

Liite 3C Toimeentulotuen deflatoidut kustannukset vuosina 2012 – 2016 ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia

Vuosien 2012–2015 kustannukset on deflatoitu vuoden 2016 rahan arvoon kuluttajahintaindeksillä.

	Vuosi	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU[1]	*Muutos %*	KUUSIKKO	*Muutos %*
Kustannukset (euroa) ilman pakolaisia, turvapaikan-hakijoita ja paluumuuttajia[1]	2012	149 642 926	*9,6*	46 207 082	*9,7*	45 949 119	*9,6*	23 228 361	*0,9*	36 508 057	*4,9*	19 131 962	*12,3*	320 667 506	*8,5*
	2013	160 675 217	*7,4*	48 792 168	*5,6*	50 965 973	*10,9*	23 391 877	*0,7*	38 653 392	*5,9*	22 180 269	*15,9*	344 658 896	*7,5*
	2014	165 266 634	*2,9*	51 168 898	*4,9*	53 191 611	*4,4*	22 136 769	*-5,4*	42 026 646	*8,7*	22 597 729	*1,9*	356 388 288	*3,4*
	2015	166 100 998	*0,5*	51 435 348	*0,5*	54 333 947	*2,1*	21 670 694	*-2,1*	43 176 186	*2,7*	20 257 190	*-10,4*	356 974 363	*0,2*
	2016	161 365 987	*-2,9*	49 955 368	*-2,9*	54 682 402	*0,6*	21 342 398	*-1,5*	42 579 870	*-1,4*	19 263 704	*-4,9*	349 189 729	*-2,2*
Josta ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset (euroa)[1]	2012	4 788 853	*-0,4*	972 778	*-4,2*	628 241	*-15,3*	710 887	*-18,8*	705 307	*26,9*	2 011 955	*35,9*	9 818 020	*3,6*
	2013	5 604 546	*17,0*	720 009	*-26,0*	789 413	*25,7*	682 176	*-4,0*	767 392	*8,8*	2 229 526	*10,8*	10 793 061	*9,9*
	2014	5 182 708	*-7,5*	901 426	*25,2*	679 430	*-13,9*	755 055	*10,7*	893 895	*16,5*	2 267 798	*1,7*	10 680 312	*-1,0*
	2015	4 899 802	*-5,5*	754 030	*-16,4*	792 706	*16,7*	659 887	*-12,6*	984 266	*10,1*	349 377	*-84,6*	8 440 068	*-21,0*
	2016	4 928 823	*0,6*	885 415	*17,4*	1 080 080	*36,3*	745 024	*12,9*	975 157	*-0,9*	225 591	*-35,4*	8 840 090	*4,7*
Asiakkailta takaisin peritty toimeentulotuki (euroa)	2012	8 012 211	*17,7*	1 619 143	*21,0*	1 678 559	*26,0*	1 914 888	*45,4*	1 857 101	*33,5*	887 250	*-10,6*	15 969 151	*21,1*
	2013	7 976 242	*-0,4*	1 414 905	*-12,6*	1 515 824	*-9,7*	1 814 010	*-5,3*	2 143 856	*15,4*	937 988	*5,7*	15 802 825	*-1,0*
	2014	8 378 294	*5,0*	2 315 605	*63,7*	1 608 574	*6,1*	1 279 653	*-29,5*	2 948 550	*37,5*	935 929	*-0,2*	17 466 605	*10,5*
	2015	8 088 099	*-3,5*	2 428 135	*4,9*	1 660 033	*3,2*	1 165 504	*-8,9*	2 266 998	*-23,1*	950 366	*1,5*	16 559 135	*-5,2*
	2016	7 204 725	*-10,9*	2 248 699	*-7,4*	1 391 751	*-16,2*	1 259 035	*8,0*	2 839 722	*25,3*	850 210	*-10,5*	15 794 142	*-4,6*
Takaisinperittyjä ei vähennetty															
Kustannukset (euroa)/kotitalous	2012	*3 781,2*	*6,0*	*4 254,0*	*5,9*	*4 101,1*	*5,5*	*2 540,6*	*3,0*	*2 552,8*	*4,9*	*2 684,4*	*11,2*	*3 477,5*	*6,2*
	2013	*3 834,6*	*1,4*	*4 153,9*	*-2,4*	*4 242,2*	*3,4*	*2 542,9*	*0,1*	*2 631,5*	*3,1*	*2 591,8*	*-3,5*	*3 513,1*	*1,0*
	2014	*3 677,2*	*-4,1*	*4 081,8*	*-1,7*	*4 092,0*	*-3,5*	*2 411,4*	*-5,2*	*2 579,9*	*-2,0*	*2 566,2*	*-1,0*	*3 402,1*	*-3,2*
	2015	*3 571,7*	*-2,9*	*3 847,6*	*-5,7*	*3 817,7*	*-6,7*	*2 294,4*	*-4,9*	*2 609,0*	*1,1*	*2 269,0*	*-11,6*	*3 274,2*	*-3,8*
	2016	*3 453,3*	*-3,3*	*3 597,0*	*-6,5*	*3 798,4*	*-0,5*	*2 293,2*	*-0,1*	*2 571,1*	*-1,5*	*2 205,6*	*-2,8*	*3 185,6*	*-2,7*
Kustannukset (euroa)/henkilö	2012	*2 610,9*	*5,9*	*2 581,0*	*6,5*	*2 419,9*	*5,6*	*1 645,3*	*2,3*	*1 759,3*	*6,0*	*1 841,6*	*11,2*	*2 299,3*	*6,3*
	2013	*2 647,9*	*1,4*	*2 539,4*	*-1,6*	*2 491,6*	*3,0*	*1 663,2*	*1,1*	*1 757,7*	*-0,1*	*1 700,4*	*-7,7*	*2 306,2*	*0,3*
	2014	*2 535,3*	*-4,3*	*2 468,6*	*-2,8*	*2 424,5*	*-2,7*	*1 578,8*	*-5,1*	*1 771,7*	*0,8*	*1 696,7*	*-0,2*	*2 242,6*	*-2,8*
	2015	*2 471,6*	*-2,5*	*2 303,5*	*-6,7*	*2 328,5*	*-4,0*	*1 488,4*	*-5,7*	*1 818,4*	*2,6*	*1 487,1*	*-12,4*	*2 166,2*	*-3,4*
	2016	*2 381,0*	*-3,7*	*2 180,9*	*-5,3*	*2 339,3*	*0,5*	*1 508,0*	*1,3*	*1 807,3*	*-0,6*	*1 451,9*	*-2,4*	*2 115,9*	*-2,3*
Kustannukset (euroa)/asukas	2012	*251,3*	*8,4*	*183,0*	*7,7*	*226,3*	*8,0*	*130,0*	*0,1*	*169,7*	*3,9*	*132,9*	*10,5*	*201,9*	*7,2*
	2013	*266,0*	*5,8*	*190,0*	*3,8*	*248,2*	*9,7*	*129,8*	*-0,2*	*177,8*	*4,8*	*116,2*	*-12,6*	*208,3*	*3,2*
	2014	*269,8*	*1,4*	*196,2*	*3,3*	*255,6*	*3,0*	*121,6*	*-6,3*	*190,6*	*7,2*	*116,6*	*0,3*	*212,4*	*2,0*
	2015	*267,6*	*-0,8*	*193,7*	*-1,3*	*257,7*	*0,8*	*117,9*	*-3,0*	*193,6*	*1,6*	*103,2*	*-11,5*	*210,0*	*-1,2*
	2016	*256,9*	*-4,0*	*185,2*	*-4,4*	*254,8*	*-1,1*	*114,8*	*-2,6*	*189,1*	*-2,3*	*97,0*	*-6,0*	*202,8*	*-3,4*

[1] Oulussa ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset ennen vuotta 2015 sisältävät lastensuojelun avohuollon tukitoimena maksetun taloudellisen tuen.

Liite 3D/1 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat

	Vuosi	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU	*Muutos %*	KUUSIKKO	*Muutos %*
Kotitaloudet	2012	42 480	*2,2*	11 257	*2,0*	12 337	*3,0*	9 622	*-1,5*	14 622	*0,2*	7 577	*0,9*	97 895	*1,5*
	2013	44 866	*5,6*	12 125	*7,7*	12 992	*5,3*	9 662	*0,4*	15 020	*2,7*	8 999	*18,8*	103 664	*5,9*
	2014	48 070	*7,1*	12 930	*6,6*	14 225	*9,5*	9 636	*-0,3*	16 737	*11,4*	9 170	*1,9*	110 768	*6,9*
	2015	52 613	*9,5*	13 850	*7,1*	14 687	*3,2*	9 803	*1,7*	16 960	*1,3*	9 294	*1,4*	117 207	*5,8*
	2016	51 895	*-1,4*	14 588	*5,3*	15 037	*2,4*	9 749	*-0,6*	17 136	*1,0*	9 132	*-1,7*	117 537	*0,3*
Kotitalouksissa henkilöitä	2012	61 588	*2,7*	18 596	*2,3*	20 557	*3,1*	14 959	*-0,6*	21 323	*-0,8*	11 089	*1,4*	148 112	*1,8*
	2013	65 130	*5,8*	19 952	*7,3*	21 821	*6,1*	14 905	*-0,4*	22 506	*5,5*	13 692	*23,5*	158 006	*6,7*
	2014	70 143	*7,7*	21 589	*8,2*	23 616	*8,2*	14 944	*0,3*	24 669	*9,6*	13 881	*1,4*	168 842	*6,9*
	2015	75 895	*8,2*	23 415	*8,5*	24 311	*2,9*	15 277	*2,2*	24 610	*-0,2*	14 191	*2,2*	177 699	*5,2*
	2016	75 293	*-0,8*	24 294	*3,8*	24 580	*1,1*	14 987	*-1,9*	24 714	*0,4*	13 822	*-2,6*	177 690	*0,0*
Henkilöitä/kotitalous	2012	*1,4*		*1,7*		*1,7*		*1,6*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2013	*1,5*		*1,6*		*1,7*		*1,5*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2014	*1,5*		*1,7*		*1,7*		*1,6*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2015	*1,4*		*1,7*		*1,7*		*1,6*		*1,5*		*1,5*		*1,5*	
	2016	*1,5*		*1,7*		*1,6*		*1,5*		*1,4*		*1,5*		*1,5*	
Tuensaajien (henkilöt) osuus (%) väestöstä	2012	*10,3*		*7,4*		*10,1*		*8,4*		*9,9*		*7,7*		*9,3*	
	2013	*10,8*		*7,8*		*10,6*		*8,3*		*10,4*		*7,2*		*9,5*	
	2014	*11,4*		*8,3*		*11,3*		*8,2*		*11,2*		*7,2*		*10,1*	
	2015	*12,2*		*8,8*		*11,5*		*8,3*		*11,0*		*7,2*		*10,5*	
	2016	*12,0*		*9,0*		*11,5*		*8,1*		*11,0*		*7,0*		*10,3*	
Kustannukset (euroa)	2012	154 716 207	*11,9*	46 755 179	*12,7*	46 384 506	*12,6*	23 943 605	*4,3*	36 798 258	*5,4*	20 174 773	*12,3*	328 772 528	*10,8*
	2013	168 781 849	*9,1*	50 157 850	*7,3*	52 160 495	*12,5*	24 521 026	*2,4*	40 172 249	*9,2*	23 432 316	*16,1*	359 225 785	*9,3*
	2014	175 779 761	*4,1*	53 590 887	*6,8*	55 246 611	*5,9*	23 892 323	*-2,6*	43 569 901	*8,5*	24 018 543	*2,5*	376 098 026	*4,7*
	2015	177 709 278	*1,1*	54 183 015	*1,1*	55 983 127	*1,3*	23 519 102	*-1,6*	44 444 343	*2,0*	21 534 118	*-10,3*	377 372 984	*0,3*
	2016	177 020 418	*-0,4*	53 889 325	*-0,5*	56 962 251	*1,7*	23 119 113	*-1,7*	44 652 374	*0,5*	20 795 526	*-3,4*	376 439 007	*-0,2*
Asiakkailta takaisin peritty toimeentulotuki (euroa)	2012	7 802 240	*21,0*	1 576 711	*24,4*	1 634 570	*29,5*	1 864 706	*49,5*	1 808 433	*37,2*	863 998	*-8,1*	15 550 657	*24,5*
	2013	7 882 367	*1,0*	1 398 253	*-11,3*	1 497 984	*-8,4*	1 792 660	*-3,9*	2 118 624	*17,2*	926 949	*7,3*	15 616 837	*0,4*
	2014	8 365 804	*6,1*	2 312 153	*65,4*	1 606 176	*7,2*	1 277 745	*-28,7*	2 944 154	*39,0*	934 534	*0,8*	17 440 566	*11,7*
	2015	8 058 907	*-3,7*	2 419 371	*4,6*	1 654 041	*3,0*	1 161 298	*-9,1*	2 258 816	*-23,3*	946 936	*1,3*	16 499 369	*-5,4*
	2016	7 204 725	*-10,6*	2 248 699	*-7,1*	1 391 751	*-15,9*	1 259 035	*8,4*	2 839 722	*25,7*	850 210	*-10,2*	15 794 142	*-4,3*
Asiakkailta takaisin perityn toimeentulotuen osuus (%) kustannuksista	2012	*5,0*		*3,4*		*3,5*		*7,8*		*4,9*		*4,3*		*4,7*	
	2013	*4,7*		*2,8*		*2,9*		*7,3*		*5,3*		*4,0*		*4,3*	
	2014	*4,8*		*4,3*		*2,9*		*5,3*		*6,8*		*3,9*		*4,6*	
	2015	*4,5*		*4,5*		*3,0*		*4,9*		*5,1*		*4,4*		*4,4*	
	2016	*4,1*		*4,2*		*2,4*		*5,4*		*6,4*		*4,1*		*4,2*	

Taulukon eurot ovat kunkin vuoden absoluuttisia euroja, joita ei ole deflatoitu vuoden 2016 rahanarvoon.

Liite 3D/2 Toimeentulotuen asiakkaat ja kustannukset vuosina 2012 – 2016 sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat

	Vuosi	HELSINKI	Muutos %	ESPOO	Muutos %	VANTAA	Muutos %	TURKU	Muutos %	TAMPERE	Muutos %	OULU	Muutos %	KUUSIKKO	Muutos %
Takaisinperittyjä ei vähennetty															
Kustannukset (euroa)/kotitalous	2012	3 642,1	9,6	4 153,4	10,5	3 759,8	9,4	2 488,4	5,8	2 516,6	5,2	2 662,6	11,3	3 358,4	9,2
	2013	3 761,9	3,3	4 136,7	-0,4	4 014,8	6,8	2 537,9	2,0	2 674,6	6,3	2 603,9	-2,2	3 465,3	3,2
	2014	3 656,7	-2,8	4 144,7	0,2	3 883,8	-3,3	2 479,5	-2,3	2 603,2	-2,7	2 619,3	0,6	3 395,4	-2,0
	2015	3 377,7	-7,6	3 912,1	-5,6	3 811,7	-1,9	2 399,2	-3,2	2 620,5	0,7	2 317,0	-11,5	3 219,7	-5,2
	2016	3 411,1	1,0	3 694,1	-5,6	3 788,1	-0,6	2 371,4	-1,2	2 605,8	-0,6	2 277,2	-1,7	3 202,7	-0,5
Kustannukset (euroa)/henkilö	2012	2 512,1	9,0	2 514,3	10,2	2 256,4	9,2	1 600,6	4,8	1 725,8	6,3	1 819,4	10,8	2 219,8	8,9
	2013	2 591,5	3,2	2 513,9	0,0	2 390,4	5,9	1 645,2	2,8	1 785,0	3,4	1 711,4	-5,9	2 273,5	2,4
	2014	2 506,0	-3,3	2 482,3	-1,3	2 339,4	-2,1	1 598,8	-2,8	1 766,2	-1,1	1 730,3	1,1	2 227,5	-2,0
	2015	2 341,5	-6,6	2 314,0	-6,8	2 302,8	-1,6	1 539,5	-3,7	1 805,9	2,3	1 517,4	-12,3	2 123,7	-4,7
	2016	2 351,1	0,4	2 218,2	-4,1	2 317,4	0,6	1 542,6	0,2	1 806,8	0,0	1 504,5	-0,9	2 118,5	-0,2
Kustannukset (euroa)/asukas	2012	259,9	10,7	185,2	10,7	228,5	11,0	134,0	3,5	171,0	4,5	140,2	10,5	207,0	9,4
	2013	279,5	7,5	195,3	5,4	254,1	11,2	136,1	1,5	184,8	8,0	122,8	-12,4	217,1	4,9
	2014	286,9	2,7	205,5	5,2	265,5	4,5	131,2	-3,6	197,6	7,0	123,9	0,9	224,2	3,2
	2015	286,3	-0,2	204,0	-0,7	265,6	0,0	127,9	-2,5	199,3	0,8	109,7	-11,5	222,0	-1,0
	2016	281,8	-1,6	199,7	-2,1	265,4	-0,1	124,4	-2,8	198,4	-0,5	104,8	-4,5	218,6	-1,5

Taulukon eurot ovat kunkin vuoden absoluuttisia euroja, joita ei ole deflatoitu vuoden 2016 rahanarvoon.

Liite 4A Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien perhetyypit vuosina 2012 – 2016

	Vuosi	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Yksin asuva, mies	2012	20 085	4 583	5 165	4 108	6 407	3 390	43 738
	2013	20 911	5 015	5 623	4 100	6 677	3 992	46 318
	2014	22 147	5 267	6 545	4 060	7 383	4 095	49 497
	2015	25 192	5 439	6 599	4 152	7 436	4 324	53 142
	2016	24 301	5 633	6 907	4 049	7 652	4 385	52 927
Yksin asuva, nainen	2012	12 902	2 900	2 860	2 542	4 348	2 043	27 595
	2013	13 761	3 119	3 150	2 643	4 584	2 399	29 656
	2014	14 740	3 376	3 773	2 646	5 032	2 411	31 978
	2015	15 497	3 690	3 720	2 717	5 113	2 553	33 290
	2016	15 662	3 847	3 811	2 756	5 393	2 601	34 070
Yksin asuva, yhteensä	2012	32 987	7 483	8 025	6 650	10 755	5 433	71 333
	2013	34 672	8 134	8 773	6 743	11 261	6 391	75 974
	2014	36 887	8 643	10 318	6 706	12 415	6 506	81 475
	2015	40 689	9 129	10 319	6 869	12 549	6 877	86 432
	2016	39 963	9 480	10 718	6 805	13 045	6 986	86 997
Pari, ei lapsia	2012	1 885	612	742	569	895	517	5 220
	2013	2 089	699	795	549	961	571	5 664
	2014	2 248	747	704	571	1 075	580	5 925
	2015	2 441	863	803	597	1 393	620	6 717
	2016	2 327	872	770	565	1 038	615	6 187
Yksinhuoltaja	2012	4 857	1 663	1 936	1 061	1 668	842	12 027
	2013	5 146	1 700	2 111	1 073	1 734	1 053	12 817
	2014	5 607	1 796	1 910	1 060	1 952	1 133	13 458
	2015	5 810	1 879	2 295	1 071	1 989	1 119	14 163
	2016	6 018	1 941	2 155	1 068	1 950	1 134	14 266
Pari, lapsia	2012	2 751	1 104	1 216	863	983	538	7 455
	2013	2 959	1 213	1 313	834	1 064	702	8 085
	2014	3 328	1 350	1 293	843	1 482	710	9 006
	2015	3 673	1 497	1 422	908	1 211	778	9 489
	2016	3 587	1 517	1 394	826	1 526	686	9 536
Kotitaloudet yhteensä	2012	42 480	10 862	11 919	9 143	14 301	7 330	96 035
	2013	44 866	11 746	12 992	9 199	15 020	8 717	102 540
	2014	48 070	12 536	14 225	9 180	16 924	8 929	109 864
	2015	52 613	13 368	14 839	9 445	17 142	9 394	116 801
	2016	51 895	13 810	15 037	9 264	17 559	9 421	116 986

Perhetyyppien osuus kaikista kotitalouksista, %

	Vuosi	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Yksin asuva, mies	2012	*47,3*	*42,2*	*43,3*	*44,9*	*44,8*	*46,2*	*45,5*
	2013	*46,6*	*42,7*	*43,3*	*44,6*	*44,5*	*45,8*	*45,2*
	2014	*46,1*	*42,0*	*46,0*	*44,2*	*43,6*	*45,9*	*45,1*
	2015	*47,9*	*40,7*	*44,5*	*44,0*	*43,4*	*46,0*	*45,5*
	2016	*46,8*	*40,8*	*45,9*	*43,7*	*43,6*	*46,5*	*45,2*
Yksin asuva, nainen	2012	*30,4*	*26,7*	*24,0*	*27,8*	*30,4*	*27,9*	*28,7*
	2013	*30,7*	*26,6*	*24,2*	*28,7*	*30,5*	*27,5*	*28,9*
	2014	*30,7*	*26,9*	*26,5*	*28,8*	*29,7*	*27,0*	*29,1*
	2015	*29,5*	*27,6*	*25,1*	*28,8*	*29,8*	*27,2*	*28,5*
	2016	*30,2*	*27,9*	*25,3*	*29,7*	*30,7*	*27,6*	*29,1*
Yksin asuva, yhteensä	2012	*77,7*	*68,9*	*67,3*	*72,7*	*75,2*	*74,1*	*74,3*
	2013	*77,3*	*69,2*	*67,5*	*73,3*	*75,0*	*73,3*	*74,1*
	2014	*76,7*	*68,9*	*72,5*	*73,1*	*73,4*	*72,9*	*74,2*
	2015	*77,3*	*68,3*	*69,5*	*72,7*	*73,2*	*73,2*	*74,0*
	2016	*77,0*	*68,6*	*71,3*	*73,5*	*74,3*	*74,2*	*74,4*
Pari, ei lapsia	2012	*4,4*	*5,6*	*6,2*	*6,2*	*6,3*	*7,1*	*5,4*
	2013	*4,7*	*6,0*	*6,1*	*6,0*	*6,4*	*6,6*	*5,5*
	2014	*4,7*	*6,0*	*4,9*	*6,2*	*6,4*	*6,5*	*5,4*
	2015	*4,6*	*6,5*	*5,4*	*6,3*	*8,1*	*6,6*	*5,8*
	2016	*4,5*	*6,3*	*5,1*	*6,1*	*5,9*	*6,5*	*5,3*
Yksinhuoltaja	2012	*11,4*	*15,3*	*16,2*	*11,6*	*11,7*	*11,5*	*12,5*
	2013	*11,5*	*14,5*	*16,2*	*11,7*	*11,5*	*12,1*	*12,5*
	2014	*11,7*	*14,3*	*13,4*	*11,5*	*11,5*	*12,7*	*12,2*
	2015	*11,0*	*14,1*	*15,5*	*11,3*	*11,6*	*11,9*	*12,1*
	2016	*11,6*	*14,1*	*14,3*	*11,5*	*11,1*	*12,0*	*12,2*
Pari, lapsia	2012	*6,5*	*10,2*	*10,2*	*9,4*	*6,9*	*7,3*	*7,8*
	2013	*6,6*	*10,3*	*10,1*	*9,1*	*7,1*	*8,1*	*7,9*
	2014	*6,9*	*10,8*	*9,1*	*9,2*	*8,8*	*8,0*	*8,2*
	2015	*7,0*	*11,2*	*9,6*	*9,6*	*7,1*	*8,3*	*8,1*
	2016	*6,9*	*11,0*	*9,3*	*8,9*	*8,7*	*7,3*	*8,2*

Liite 4B Lapsien määrä toimeentulotukiperheissä vuosina 2012 – 2016

	Vuosi	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Yksinhuoltajilla lapsia yhteensä	2012	7 840	2 891	3 290	1 712	2 571	1 354	19 658
	2013	8 424	2 908	3 540	1 709	2 782	1 797	21 160
	2014	9 131	3 151	3 180	1 738	3 157	1 962	22 319
	2015	9 522	3 304	3 321	1 716	3 044	1 823	22 730
	2016	9 914	3 353	3 699	1 747	3 115	1 883	23 711
Pareilla lapsia yhteensä	2012	6 257	2 434	2 742	1 831	2 001	1 157	16 422
	2013	6 669	2 648	3 003	1 773	2 163	1 682	17 938
	2014	7 507	2 944	2 854	1 788	3 241	1 756	20 090
	2015	8 331	3 297	2 929	1 985	2 325	1 866	20 733
	2016	8 211	3 354	3 139	1 862	2 537	1 641	20 744
Kotitalouksissa lapsia yhteensä	2012	14 097	5 325	6 032	3 543	4 572	2 511	36 080
	2013	15 093	5 556	6 543	3 482	4 945	3 479	39 098
	2014	16 638	6 095	6 034	3 526	6 398	3 718	42 409
	2015	17 853	6 601	6 250	3 701	5 369	3 689	43 463
	2016	18 125	6 707	6 838	3 609	5 652	3 524	44 455
Yksinhuoltajien lasten osuus (%) tt-tukea saaneiden perheiden lapsista	2012	*55,6*	*54,3*	*54,5*	*48,3*	*56,2*	*53,9*	*54,5*
	2013	*55,8*	*52,3*	*54,1*	*49,1*	*56,3*	*51,7*	*54,1*
	2014	*54,9*	*51,7*	*52,7*	*49,3*	*49,3*	*52,8*	*52,6*
	2015	*53,3*	*50,1*	*53,1*	*46,4*	*56,7*	*49,4*	*52,3*
	2016	*54,7*	*50,0*	*54,1*	*48,4*	*55,1*	*53,4*	*53,3*
Kahden huoltajan lasten osuus (%) tt-tukea saaneiden perheiden lapsista	2012	*44,4*	*45,7*	*45,5*	*51,7*	*43,8*	*46,1*	*45,5*
	2013	*44,2*	*47,7*	*45,9*	*50,9*	*43,7*	*48,3*	*45,9*
	2014	*45,1*	*48,3*	*47,3*	*50,7*	*50,7*	*47,2*	*47,4*
	2015	*46,7*	*49,9*	*46,9*	*53,6*	*43,3*	*50,6*	*47,7*
	2016	*45,3*	*50,0*	*45,9*	*51,6*	*44,9*	*46,6*	*46,7*
Ttt-perheiden lasten osuus (%) alle 18-v. väestöstä (1.1.)	2012	*14,5*	*9,1*	*13,6*	*12,6*	*12,9*	*8,6*	*12,3*
	2013	*15,3*	*9,4*	*14,7*	*12,5*	*13,9*	*7,9*	*12,6*
	2014	*16,6*	*10,2*	*13,5*	*12,6*	*17,8*	*8,4*	*13,5*
	2015	*17,6*	*10,8*	*13,8*	*13,0*	*14,8*	*8,2*	*13,7*
	2016	*17,5*	*10,8*	*14,9*	*12,6*	*15,5*	*7,9*	*13,8*

Liite 5 Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet vuosina 2016 ja 2015

2016	1-3 kk	4-6kk	7-9kk	10-12kk	josta 10-11kk	josta 12kk	Kotitaloudet yhteensä
Lukumäärä							
Helsinki	14 347	8 534	6 803	22 211	5 722	16 489	51 895
Espoo	4 756	2 459	2 431	4 164	2 327	1 837	13 810
Vantaa	4 362	2 559	1 990	6 069	2 200	3 869	14 980
Turku	3 746	1 886	1 650	1 982	1 246	736	9 264
Tampere	6 205	3 146	2 592	5 193	2 214	2 979	17 136
Oulu	4 816	1 490	1 201	1 914	942	972	9 421
Kuusikko	38 232	20 074	16 667	41 533	14 651	26 882	116 506
Osuus (%)							
Helsinki	*27,6*	*16,4*	*13,1*	*42,8*	*11,0*	*31,8*	*100,0*
Espoo	*34,4*	*17,8*	*17,6*	*30,2*	*16,9*	*13,3*	*100,0*
Vantaa	*29,1*	*17,1*	*13,3*	*40,5*	*14,7*	*25,8*	*100,0*
Turku	*40,4*	*20,4*	*17,8*	*21,4*	*13,4*	*7,9*	*100,0*
Tampere	*36,2*	*18,4*	*15,1*	*30,3*	*12,9*	*17,4*	*100,0*
Oulu	*51,1*	*15,8*	*12,7*	*20,3*	*10,0*	*10,3*	*100,0*
Kuusikko	*32,8*	*17,2*	*14,3*	*35,6*	*12,6*	*23,1*	*100,0*

2015	1-3 kk	4-6kk	7-9kk	10-12kk	josta 10-11kk	josta 12kk	Kotitaloudet yhteensä
Lukumäärä							
Helsinki	15 540	9 499	6 646	20 928	5 625	15 303	52 613
Espoo	4 533	2 375	2 351	4 109	2 015	2 094	13 368
Vantaa	4 314	2 469	1 976	5 866	2 132	3 734	14 625
Turku	3 921	1 878	1 572	2 074	1 265	809	9 445
Tampere	6 407	3 091	2 544	4 918	2 452	2 466	16 960
Oulu	4 150	1 827	1 312	2 105	1 010	1 095	9 394
Kuusikko	38 865	21 139	16 401	40 000	14 499	25 501	116 405
Osuus (%)							
Helsinki	*29,5*	*18,1*	*12,6*	*39,8*	*10,7*	*29,1*	*100,0*
Espoo	*33,9*	*17,8*	*17,6*	*30,7*	*15,1*	*15,7*	*100,0*
Vantaa	*29,5*	*16,9*	*13,5*	*40,1*	*14,6*	*25,5*	*100,0*
Turku	*41,5*	*19,9*	*16,6*	*22,0*	*13,4*	*8,6*	*100,0*
Tampere	*37,8*	*18,2*	*15,0*	*29,0*	*14,5*	*14,5*	*100,0*
Oulu	*44,2*	*19,4*	*14,0*	*22,4*	*10,8*	*11,7*	*100,0*
Kuusikko	*33,4*	*18,2*	*14,1*	*34,4*	*12,5*	*21,9*	*100,0*

Liite 6A Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet iän mukaan vuonna 2016

	1-3 kk	4-6kk	7-9kk	10-12kk	josta 10-11kk	josta 12kk	Kotitaloudet yhteensä
Helsinki							
-24 v opiskelijat	676	572	431	844	306	538	2 523
-24 v muut	3 039	1 780	1 308	2 712	899	1 813	8 839
25 - 34 v	4 254	2 432	1 901	5 309	1 610	3 699	13 896
35 - 49 v	3 016	1 986	1 642	6 508	1 469	5 039	13 152
50 - 64 v	2 023	1 225	1 139	5 575	1 122	4 453	9 962
65 v täyttäneet	1 339	539	382	1 263	316	947	3 523
Kaikki kotitaloudet yhteensä	14 347	8 534	6 803	22 211	5 722	16 489	51 895
Espoo							
-24 v opiskelijat	614	285	248	203	141	62	1 350
-24 v muut	822	439	382	394	252	142	2 037
25 - 34 v	1 275	651	629	892	552	340	3 447
35 - 49 v	1 050	562	600	1 217	672	545	3 429
50 - 64 v	644	369	419	1 234	595	639	2 666
65 v täyttäneet	351	153	153	224	115	109	881
Kaikki kotitaloudet yhteensä	4 756	2 459	2 431	4 164	2 327	1 837	13 810
Vantaa							
-24 v opiskelijat	217	153	148	289	120	169	807
-24 v muut	1 048	581	426	821	387	434	2 876
25 - 34 v	1 061	660	502	1 459	579	880	3 682
35 - 49 v	906	593	466	1 888	571	1 317	3 853
50 - 64 v	692	422	364	1 454	469	985	2 932
65 v täyttäneet	438	150	84	158	74	84	830
Kaikki kotitaloudet yhteensä	4 362	2 559	1 990	6 069	2 200	3 869	14 980
Turku							
-24 v opiskelijat	428	174	111	85	12	73	798
-24 v muut	612	348	273	248	227	21	1 481
25 - 34 v	1 122	568	424	389	263	126	2 503
35 - 49 v	746	418	471	665	388	277	2 300
50 - 64 v	560	315	349	574	345	229	1 798
65 v täyttäneet	278	63	22	21	11	10	384
Kaikki kotitaloudet yhteensä	3 746	1 886	1 650	1 982	1 246	736	9 264
Tampere							
-24 v opiskelijat	892	484	408	605	300	305	2 389
-24 v muut	940	419	337	608	301	307	2 304
25 - 34 v	1 684	1 003	795	1 414	670	744	4 896
35 - 49 v	1 239	656	571	1 396	544	852	3 862
50 - 64 v	845	427	415	1 132	375	757	2 819
65 v täyttäneet	605	157	66	38	24	14	866
Kaikki kotitaloudet yhteensä	6 205	3 146	2 592	5 193	2 214	2 979	17 136
Oulu							
-24 v opiskelijat	591	191	129	..	47	36	..
-24 v muut	868	361	259	343	200	143	1 831
25 - 34 v	1 455	481	375	509	294	215	2 820
35 - 49 v	1 021	284	267	549	236	313	2 121
50 - 64 v	634	158	165	426	162	264	1 383
65 v täyttäneet	247	15	6	4	3	1	272
Kaikki kotitaloudet yhteensä	4 816	1 490	1 201	1 831	942	972	9 338
Kuusikko							
-24 v opiskelijat	3 418	1 859	1 475	2 026	926	1 183	8 778
-24 v muut	7 329	3 928	2 985	5 126	2 266	2 860	19 368
25 - 34 v	10 851	5 795	4 626	9 972	3 968	6 004	31 244
35 - 49 v	7 978	4 499	4 017	12 223	3 880	8 343	28 717
50 - 64 v	5 398	2 916	2 851	10 395	3 068	7 327	21 560
65 v täyttäneet	3 258	1 077	713	1 708	543	1 165	6 756
Kaikki kotitaloudet yhteensä	38 232	20 074	16 667	41 450	14 651	26 882	116 423

Liite 6B Kotitalouksille maksetut toimeentulotukikuukaudet perhetyypin mukaan vuonna 2016

	1-3 kk	4-6kk	7-9kk	10-12kk	josta 10-11kk	josta 12kk	Kotitaloudet yhteensä
Helsinki							
Yksin asuvat yhteensä	11 127	6 657	5 216	16 963	4 165	12 798	39 963
Yksin asuvat miehet	6 407	3 930	3 209	10 755	2 547	8 208	24 301
Yksin asuvat naiset	4 720	2 727	2 007	6 208	1 618	4 590	15 662
Aikuinen ja lapsia	1 340	916	845	2 917	826	2 091	6 018
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	906	390	303	728	252	476	2 327
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	974	571	439	1 603	479	1 124	3 587
Kaikki kotitaloudet yhteensä	14 347	8 534	6 803	22 211	5 722	16 489	51 895
Espoo							
Yksin asuvat yhteensä	3 364	1 702	1 636	2 784	1 524	1 260	9 486
Yksin asuvat miehet	1 942	971	1 016	1 704	932	772	5 633
Yksin asuvat naiset	1 422	731	620	1 080	592	488	3 853
Aikuinen ja lapsia	631	328	368	614	376	238	1 941
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	354	151	134	233	131	102	872
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	407	278	293	539	296	243	1 517
Kaikki kotitaloudet yhteensä	4 756	2 459	2 431	4 170	2 327	1 843	13 816
Vantaa							
Yksin asuvat yhteensä	2 850	1 593	1 248	3 861	0	0	9 552
Yksin asuvat miehet	1 664	1 042	776	2 648	..	..	6 130
Yksin asuvat naiset	1 186	551	472	1 213	..	..	3 422
Aikuinen ja lapsia	446	336	259	904	..	..	1 945
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	233	119	88	274	..	..	714
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	255	184	160	669	..	..	1 268
Kaikki kotitaloudet yhteensä	3 784	2 232	1 755	5 708	0	0	13 479
Turku							
Yksin asuvat yhteensä	2 828	1 398	1 200	1 379	849	530	6 805
Yksin asuvat miehet	1 558	844	783	864	536	328	4 049
Yksin asuvat naiset	1 270	554	417	515	313	202	2 756
Aikuinen ja lapsia	393	229	204	242	162	80	1 068
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	271	120	79	95	60	35	565
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	254	139	167	266	175	91	826
Kaikki kotitaloudet yhteensä	3 746	1 886	1 650	1 982	1 246	736	9 264
Tampere							
Yksin asuvat yhteensä	4 723	2 389	1 916	3 718	1 463	2 255	12 746
Yksin asuvat miehet	2 499	1 416	1 142	2 401	938	1 463	7 458
Yksin asuvat naiset	2 224	973	774	1 317	525	792	5 288
Aikuinen ja lapsia	719	359	283	534	270	264	1 895
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	494	191	147	181	107	74	1 013
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	580	282	226	384	188	196	1 472
Kaikki kotitaloudet yhteensä	6 516	3 221	2 572	4 817	2 028	2 789	17 126
Oulu							
Yksin asuvat yhteensä	3 480	1 148	897	1 461	708	753	6 986
Yksin asuvat miehet	2 087	699	580	1 019	490	529	4 385
Yksin asuvat naiset	1 393	449	317	442	218	224	2 601
Aikuinen ja lapsia	654	142	150	188	105	83	1 134
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	364	102	68	81	47	34	615
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	318	98	86	184	82	102	686
Kaikki kotitaloudet yhteensä	4 816	1 490	1 201	1 914	942	972	9 421
Kuusikko							
Yksin asuvat yhteensä	28 372	14 887	12 113	30 166	8 709	17 596	85 538
Yksin asuvat miehet	16 157	8 902	7 506	19 391	5 443	11 300	51 956
Yksin asuvat naiset	12 215	5 985	4 607	10 775	3 266	6 296	33 582
Aikuinen ja lapsia	4 183	2 310	2 109	5 399	1 739	2 756	14 001
Pari, ilman lapsia (avio- ja avoparit)	2 622	1 073	819	1 592	597	721	6 106
Pari, lapsia (avio- ja avoparit)	2 788	1 552	1 371	3 645	1 220	1 756	9 356
Kaikki kotitaloudet yhteensä	37 965	19 822	16 412	40 802	12 265	22 829	115 001

Liite 7/1 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Kaikki työttömät työnhakijat ja pitkäaikaistyöttömät

		Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos
31.12.	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Työttömät työnhakijat yhteensä																								
2010	24 648	-2 230	*-8,3*	7 647	-1 068	*-12,3*	9 293	-746	*-7,4*	11 688	-168	*-1,4*	15 139	-1 644	*-9,8*	9 150	-518	*-5,4*	77 565	-6 374	*-7,6*	269 499	-32 340	*-10,7*
2011	23 793	-855	*-3,5*	7 185	-462	*-6,0*	8 888	-405	*-4,4*	11 356	-332	*-2,8*	13 937	-1 202	*-7,9*	9 208	58	*0,6*	74 367	-3 198	*-4,1*	255 467	-14 032	*-5,2*
2012	26 580	2 787	*11,7*	8 463	1 278	*17,8*	9 666	778	*8,8*	12 289	933	*8,2*	16 027	2 090	*15,0*	13 028	3 820	*41,5*	86 053	11 686	*15,7*	282 174	26 707	*10,5*
2013	32 785	6 205	*23,3*	11 155	2 692	*31,8*	11 642	1 976	*20,4*	14 053	1 764	*14,4*	18 848	2 821	*17,6*	15 027	1 999	*15,3*	103 510	17 457	*20,3*	329 899	47 725	*16,9*
2014	38 585	5 800	*17,7*	13 368	2 213	*19,8*	12 870	1 228	*10,5*	15 527	1 474	*10,5*	20 115	1 267	*6,7*	16 696	1 669	*11,1*	117 161	13 651	*13,2*	363 268	33 369	*10,1*
2015	41 714	3 129	*8,1*	14 904	1 536	*11,5*	14 086	1 216	*9,4*	16 134	607	*3,9*	21 356	1 241	*6,2*	16 943	247	*1,5*	125 137	7 976	*6,8*	377 926	14 658	*4,0*
2016	41 308	-406	*-1,0*	14 336	-568	*-3,8*	13 744	-342	*-2,4*	15 423	-711	*-4,4*	20 995	-361	*-1,7*	16 397	-546	*-3,2*	122 203	-2 934	*-2,3*	358 083	-19 843	*-5,3*
Työttömyysaste, työttömiä työnhakijoiden osuus (%) työvoimasta																								
2010	*7,8*			*5,8*			*8,6*			*13,2*			*13,8*			*13,2*			*9,5*			*10,3*		
2011	*7,6*			*5,5*			*8,2*			*12,9*			*12,8*			*13,3*			*9,1*			*9,9*		
2012	*8,4*			*6,5*			*8,9*			*13,9*			*14,7*			*14,4*			*10,2*			*10,9*		
2013	*10,3*			*8,4*			*10,5*			*15,8*			*17,1*			*16,3*			*12,1*			*12,6*		
2014	*11,9*			*9,9*			*11,6*			*17,3*			*18,0*			*17,9*			*13,5*			*13,9*		
2015	*12,7*			*10,9*			*12,6*			*17,7*			*18,9*			*17,9*			*14,3*			*14,4*		
2016	*12,4*			*10,3*			*12,2*			*16,8*			*18,3*			*17,1*			*13,8*			*13,6*		
Työttömistä työhakijoista yli vuoden työttömänä olleet (pitkäaikaistyöttömät)																								
2010	5 409	1 422	*35,7*	1 643	256	*18,5*	2 344	557	*31,2*	3 294	987	*42,8*	4 424	853	*23,9*	1 982	232	*13,3*	19 096	4 307	*29,1*	57 959	10 722	*22,7*
2011	5 136	-273	*-5,0*	1 386	-257	*-15,6*	2 310	-34	*-1,5*	3 244	-50	*-1,5*	3 925	-499	*-11,3*	2 020	38	*1,9*	18 021	-1 075	*-5,6*	57 033	-926	*-1,6*
2012	6 079	943	*18,4*	1 690	304	*21,9*	2 635	325	*14,1*	3 083	-161	*-5,0*	5 048	1 123	*28,6*	3 088	1 068	*52,9*	21 623	3 602	*20,0*	66 047	9 014	*15,8*
2013	8 515	2 436	*40,1*	2 896	1 206	*71,4*	2 922	287	*10,9*	3 511	428	*13,9*	6 845	1 797	*35,6*	3 666	578	*18,7*	28 355	6 732	*31,1*	82 747	16 700	*25,3*
2014	12 540	4 025	*47,3*	4 142	1 246	*43,0*	3 706	784	*26,8*	4 282	771	*22,0*	5 591	-1 254	*-18,3*	4 498	832	*22,7*	34 759	6 404	*22,6*	98 537	15 790	*19,1*
2015	16 292	3 752	*29,9*	6 025	1 883	*45,5*	5 002	1 296	*35,0*	5 477	1 195	*27,9*	7 164	1 573	*28,1*	5 266	768	*17,1*	45 226	10 467	*30,1*	118 161	19 624	*19,9*
2016	17 835	1 543	*9,5*	5 922	-103	*-1,7*	4 877	-125	*-2,5*	5 581	104	*1,9*	8 598	1 434	*20,0*	5 222	-44	*-0,8*	48 035	2 809	*6,2*	121 951	3 790	*3,2*
Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2010	*1,7*			*1,3*			*2,2*			*3,7*			*4,0*			*2,9*			*2,3*			*2,2*		
2011	*1,6*			*1,1*			*2,1*			*3,7*			*3,6*			*2,9*			*2,2*			*2,2*		
2012	*1,9*			*1,3*			*2,4*			*3,5*			*4,6*			*3,4*			*2,6*			*2,5*		
2013	*2,7*			*2,2*			*2,6*			*3,9*			*6,2*			*4,0*			*3,3*			*3,2*		
2014	*3,9*			*3,1*			*3,3*			*4,8*			*5,0*			*4,8*			*4,0*			*3,8*		
2015	*5,0*			*4,4*			*4,5*			*6,0*			*6,3*			*5,6*			*5,2*			*4,5*		
2016	*5,4*			*4,3*			*4,3*			*6,1*			*7,5*			*5,4*			*5,4*			*4,6*		
Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2010	*21,9*			*21,5*			*25,2*			*28,2*			*29,2*			*21,7*			*24,6*			*21,5*		
2011	*21,6*			*19,3*			*26,0*			*28,6*			*28,2*			*21,9*			*24,2*			*22,3*		
2012	*22,9*			*20,0*			*27,3*			*25,1*			*31,5*			*23,7*			*25,1*			*23,4*		
2013	*26,0*			*26,0*			*25,1*			*25,0*			*36,3*			*24,4*			*27,4*			*25,1*		
2014	*32,5*			*31,0*			*28,8*			*27,6*			*27,8*			*26,9*			*29,7*			*27,1*		
2015	*39,1*			*40,4*			*35,5*			*33,9*			*33,5*			*31,1*			*36,1*			*31,3*		
2016	*43,2*			*41,3*			*35,5*			*36,2*			*41,0*			*31,8*			*39,3*			*34,1*		

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

Liite 7/2 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Nuoret ja työvoima

		Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos
31.12.	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Alle 25-vuotiaat työttömät (nuorisotyöttömät)																								
2010	2 091	-251	-10,7	572	-379	-39,9	1 082	-218	-16,8	1 377	-208	-13,1	2 144	-334	-13,5	1 638	-84	-4,9	8 904	-1 474	-14,2	33 437	-7 036	-17,4
2011	2 131	40	1,9	589	17	3,0	871	-211	-19,5	1 367	-10	-0,7	1 827	-317	-14,8	1 736	98	6,0	8 521	-383	-4,3	31 557	-1 880	-5,6
2012	2 257	126	5,9	700	111	18,8	914	43	4,9	1 619	252	18,4	2 158	331	18,1	2 078	342	19,7	9 726	1 205	14,1	34 836	3 279	10,4
2013	3 014	757	33,5	1 100	400	57,1	1 209	295	32,3	2 034	415	25,6	2 757	599	27,8	2 665	587	28,2	12 779	3 053	31,4	44 229	9 393	27,0
2014	3 840	826	27,4	1 424	324	29,5	1 328	119	9,8	2 119	85	4,2	3 093	336	12,2	3 167	502	18,8	14 971	2 192	17,2	50 382	6 153	13,9
2015	3 713	-127	-3,3	1 448	24	1,7	1 456	128	9,6	2 128	9	0,4	3 332	239	7,7	3 197	30	0,9	15 274	303	2,0	52 323	1 941	3,9
2016	3 525	-188	-5,1	1 387	-61	-4,2	1 454	-2	-0,1	2 060	-68	-3,2	3 295	-37	-1,1	3 148	-49	-1,5	14 869	-405	-2,7	48 064	-4 259	-8,1
Nuorisotyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2010	0,7			0,4			1,0			1,6			2,0			2,4			1,1			1,3		
2011	0,7			0,5			0,8			1,6			1,7			2,5			1,0			1,2		
2012	0,7			0,5			0,8			1,8			2,0			2,3			1,2			1,3		
2013	0,9			0,8			1,1			2,3			2,5			2,9			1,5			1,7		
2014	1,2			1,1			1,2			2,4			2,8			3,4			1,7			1,9		
2015	1,1			1,1			1,3			2,3			2,9			3,4			1,7			2,0		
2016	1,1			1,0			1,3			2,3			2,9			3,3			1,7			1,8		
Nuorisotyöttämien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2010	8,5			7,5			11,6			11,8			14,2			17,9			11,5			12,4		
2011	9,0			8,2			9,8			12,0			13,1			18,9			11,5			12,4		
2012	8,5			8,3			9,5			13,2			13,5			16,0			11,3			12,3		
2013	9,2			9,9			10,4			14,5			14,6			17,7			12,3			13,4		
2014	10,0			10,7			10,3			13,6			15,4			19,0			12,8			13,9		
2015	8,9			9,7			10,3			13,2			15,6			18,9			12,2			13,8		
2016	8,5			9,7			10,6			13,4			15,7			19,2			12,2			13,4		
Työvoima yhteensä																								
2010	314 261	5 400	1,7	130 865	2 263	1,8	108 375	1 865	1,8	88 394	661	0,8	109 495	1 417	1,3	69 312	1 680	2,5	820 702	13 286	1,6	2 610 668	22 929	0,9
2011	315 022	761	0,2	130 069	-796	-0,6	108 283	-92	-0,1	87 717	-677	-0,8	108 608	-887	-0,8	69 222	-90	-0,1	818 921	-1 781	-0,2	2 589 838	-20 830	-0,8
2012	315 455	433	0,1	130 645	576	0,4	108 814	531	0,5	88 193	476	0,5	109 232	624	0,6	90 289	21 067	30,4	842 628	23 707	2,9	2 593 914	4 076	0,2
2013	319 286	3 831	1,2	132 772	2 127	1,6	110 387	1 573	1,4	89 182	989	1,1	110 394	1 162	1,1	92 042	1 753	1,9	854 063	11 435	1,4	2 611 164	17 250	0,7
2014	323 952	4 666	1,5	134 866	2 094	1,6	111 140	753	0,7	90 003	821	0,9	111 936	1 542	1,4	93 191	1 149	1,2	865 088	11 025	1,3	2 621 312	10 148	0,4
2015	328 798	4 846	1,5	136 499	1 633	1,2	112 171	1 031	0,9	91 005	1 002	1,1	113 259	1 323	1,2	94 612	1 421	1,5	876 344	11 256	1,3	2 630 122	8 810	0,3
2016	333 021	4 223	1,3	138 605	2 106	1,5	112 681	510	0,5	91 542	537	0,6	114 468	1 209	1,1	95 863	1 251	1,3	886 180	9 836	1,1	2 636 703	6 581	0,3

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

Liite 7/3 Kuutoskaupunkien työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Yli 50-vuotiaat ja ulkomaan kansalaiset

		Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos
31.12.	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Yli 50-vuotiaat työttömät																								
2010	8 109	-209	-2,5	2 827	-25	-0,9	3 044	-65	-2,1	3 759	340	9,9	4 482	-198	-4,2	2 236	22	1,0	24 457	-135	-0,5	99 659	-3 003	-2,9
2011	8 035	-74	-0,9	2 762	-65	-2,3	3 098	54	1,8	3 737	-22	-0,6	4 365	-117	-2,6	2 342	106	4,7	24 339	-118	-0,5	98 126	-1 533	-1,5
2012	8 734	699	8,7	3 118	356	12,9	3 406	308	9,9	3 775	38	1,0	4 914	549	12,6	3 493	1 151	49,1	27 440	3 101	12,7	107 240	9 114	9,3
2013	10 381	1 647	18,9	3 794	676	21,7	3 885	479	14,1	4 158	383	10,1	5 588	674	13,7	3 921	428	12,3	31 727	4 287	15,6	120 286	13 046	12,2
2014	11 985	1 604	15,5	4 433	639	16,8	4 311	426	11,0	4 587	429	10,3	6 053	465	8,3	4 337	416	10,6	35 706	3 979	12,5	131 280	10 994	9,1
2015	13 495	1 510	12,6	5 076	643	14,5	4 835	524	12,2	4 861	274	6,0	6 304	251	4,1	4 419	82	1,9	38 990	3 284	9,2	136 247	4 967	3,8
2016	13 632	137	1,0	5 046	-30	-0,6	4 670	-165	-3,4	4 714	-147	-3,0	6 001	-303	-4,8	4 254	-165	-3,7	38 317	-673	-1,7	131 598	-4 649	-3,4
Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus (%) työvoimasta																								
2010	2,6			2,2			2,9			4,3			4,1			3,3			3,0			3,9		
2011	2,6			2,1			2,9			4,2			4,0			3,4			3,0			3,8		
2012	2,8			2,4			3,1			4,3			4,5			5,0			3,4			4,1		
2013	3,3			2,9			3,6			4,7			5,1			4,3			3,8			4,6		
2014	3,8			3,3			3,9			5,1			5,5			4,7			4,2			5,0		
2015	4,2			3,8			4,4			5,4			5,6			4,7			4,5			5,2		
2016	4,1			3,7			4,2			5,2			5,3			4,5			4,4			5,0		
Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2010	30,2			32,4			30,3			31,7			26,7			23,1			29,1			33,0		
2011	32,6			36,1			33,3			32,0			28,8			25,6			31,4			36,4		
2012	36,7			43,4			38,3			33,2			35,3			37,9			36,9			42,0		
2013	39,1			44,8			40,2			33,8			34,9			30,1			36,9			42,6		
2014	36,6			39,7			37,0			32,6			32,1			28,9			34,5			39,8		
2015	35,0			38,0			37,6			31,3			31,3			26,5			33,3			37,5		
2016	32,7			33,9			33,2			29,2			28,1			25,1			30,6			34,8		
Työttömät ulkomaan kansalaiset																								
2010	4 556	53	1,2	1 206	-93	-7,2	1 737	78	4,7	1 577	119	8,2	1 375	29	2,2	548	130	31,1	10 999	316	3,0	20 826	660	3,3
2011	4 547	-9	-0,2	1 321	115	9,5	1 862	125	7,2	1 594	17	1,1	1 355	-20	-1,5	494	-54	-9,9	11 173	174	1,6	21 487	661	3,2
2012	5 366	819	18,0	1 615	294	22,3	2 141	279	15,0	1 929	335	21,0	1 489	134	9,9	607	113	22,9	13 147	1 974	17,7	24 941	3 454	16,1
2013	6 680	1 314	24,5	2 160	545	33,7	2 596	455	21,3	2 129	200	10,4	1 636	147	9,9	797	190	31,3	15 998	2 851	21,7	29 984	5 043	20,2
2014	7 804	1 124	16,8	2 736	576	26,7	3 048	452	17,4	2 329	200	9,4	1 759	123	7,5	759	-38	-4,8	18 435	2 437	15,2	33 709	3 725	12,4
2015	8 071	267	3,4	3 203	467	17,1	3 176	128	4,2	2 326	-3	-0,1	1 911	152	8,6	836	77	10,1	19 523	1 088	5,9	35 301	1 592	4,7
2016	7 826	-245	-3,0	3 245	42	1,3	3 183	7	0,2	2 277	-49	-2,1	1 842	-69	-3,6	968	132	15,8	19 341	-182	-0,9	35 180	-121	-0,3
Työttömien ulkomaan kansalaisten osuus (%) työvoimasta																								
2010	1,5			0,9			1,6			1,8			1,3			0,8			1,4			0,8		
2011	1,4			1,0			1,7			1,8			1,2			0,7			1,4			0,8		
2012	1,7			1,2			2,0			2,2			1,4			0,9			1,6			1,0		
2013	2,1			1,7			2,4			2,4			1,5			0,9			1,9			1,2		
2014	2,4			2,1			2,8			2,6			1,6			0,8			2,2			1,3		
2015	2,5			2,4			2,9			2,6			1,7			0,9			2,3			1,3		
2016	2,4			2,4			2,8			2,5			1,6			1,0			2,2			1,3		
Työttömien ulkomaan kansalaisten osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2010	17,0			13,8			17,3			13,3			8,2			5,7			13,1			6,9		
2011	18,4			17,3			20,0			13,6			9,0			5,4			14,4			8,0		
2012	22,6			22,5			24,1			17,0			10,7			6,6			17,7			9,8		
2013	25,1			25,5			26,9			17,3			10,2			6,1			18,6			10,6		
2014	23,8			24,5			26,2			16,6			9,3			5,1			17,8			10,2		
2015	20,9			24,0			24,7			15,0			9,5			5,0			16,7			9,7		
2016	18,8			21,8			22,6			14,1			8,6			5,7			15,5			9,3		

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

Liite 7/4 Kuutoskaupunkien työttömyystietoja joulukuun lopussa 2010 – 2016: Rakennetyöttömyys

31.12.	HELSINKI	Muutos Lkm	Muutos %	ESPOO	Muutos Lkm	Muutos %	VANTAA	Muutos Lkm	Muutos %	TURKU	Muutos Lkm	Muutos %	TAMPERE	Muutos Lkm	Muutos %	OULU	Muutos Lkm	Muutos %	KUUSIKKO	Muutos Lkm	Muutos %	KOKO MAA	Muutos Lkm	Muutos %
Rakennetyöttömät[1]																								
2010	13 393	1 421	*11,9*	4 157	501	*13,7*	5 229	847	*19,3*	6 390	888	*16,1*	8 995	1 161	*14,8*	5 793	276	*5,0*	43 957	5 094	*13,1*	146 149	13 471	*10,2*
2011	13 259	-134	*-1,0*	3 876	-281	*-6,8*	5 240	11	*0,2*	6 776	386	*6,0*	8 364	-631	*-7,0*	6 115	322	*5,6*	43 630	-327	*-0,7*	142 801	-3 348	*-2,3*
2012	13 704	445	*3,4*	4 342	466	*12,0*	5 374	134	*2,6*	7 017	241	*3,6*	8 995	631	*7,5*	6 581	466	*7,6*	46 013	2 383	*5,5*	148 235	5 434	*3,8*
2013	16 957	3 253	*23,7*	5 648	1 306	*30,1*	6 144	770	*14,3*	7 966	949	*13,5*	10 810	1 815	*20,2*	7 652	1 071	*16,3*	55 177	9 164	*19,9*	170 740	22 505	*15,2*
2014	21 596	4 639	*27,4*	7 367	1 719	*30,4*	7 126	982	*16,0*	9 248	1 282	*16,1*	12 589	1 779	*16,5*	8 932	1 280	*16,7*	66 858	11 681	*21,2*	199 556	28 816	*16,9*
2015	25 118	3 522	*16,3*	8 948	1 581	*21,5*	8 387	1 261	*17,7*	10 126	878	*9,5*	13 174	585	*4,6*	9 687	755	*8,5*	75 440	8 582	*12,8*	216 417	16 861	*8,4*
2016	26 569	1 451	*5,8*	9 001	53	*0,6*	8 321	-66	*-0,8*	9 982	-144	*-1,4*	13 472	298	*2,3*	9 451	-236	*-2,4*	76 796	1 356	*1,8*	215 127	-1 290	*-0,6*
Rakennetyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2010	*4,3*			*3,2*			*4,9*			*7,3*			*8,3*			*8,6*			*5,4*			*5,6*		
2011	*4,2*			*3,0*			*4,8*			*7,7*			*7,6*			*8,8*			*5,3*			*5,5*		
2012	*4,4*			*3,3*			*5,0*			*8,0*			*8,3*			*9,5*			*5,6*			*5,7*		
2013	*5,4*			*4,3*			*5,6*			*9,0*			*9,9*			*8,5*			*6,5*			*6,6*		
2014	*6,8*			*5,5*			*6,5*			*10,4*			*11,4*			*9,7*			*7,8*			*7,6*		
2015	*7,8*			*6,6*			*7,5*			*11,3*			*11,8*			*10,4*			*8,7*			*8,3*		
2016	*8,1*			*6,6*			*7,4*			*11,0*			*11,9*			*10,0*			*8,8*			*8,2*		
Rakennetyöttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2010	*49,8*			*47,7*			*52,1*			*53,9*			*53,6*			*59,9*			*52,4*			*48,4*		
2011	*53,8*			*50,7*			*56,4*			*58,0*			*55,2*			*66,8*			*56,2*			*53,0*		
2012	*57,6*			*60,4*			*60,5*			*61,8*			*64,5*			*71,5*			*61,9*			*58,0*		
2013	*63,8*			*66,7*			*63,6*			*64,8*			*67,4*			*58,7*			*64,1*			*60,5*		
2014	*65,9*			*66,0*			*61,2*			*65,8*			*66,8*			*59,4*			*64,6*			*60,5*		
2015	*65,1*			*66,9*			*65,2*			*65,2*			*65,5*			*58,0*			*64,4*			*59,6*		
2016	*63,7*			*60,4*			*59,1*			*61,9*			*63,1*			*55,8*			*61,4*			*56,9*		

[1]Rakennetyöttömiin kuuluvat pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteiltä työttömäksi jääneet sekä toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

Liite 8 Väestörakennetietoja 1.1.2012 – 1.1.2017 (Aluejako 1.1.2017 kaikkien vuosien osalta.)

	HELSINKI	*Muutos %*	ESPOO	*Muutos %*	VANTAA	*Muutos %*	TURKU	*Muutos %*	TAMPERE	*Muutos %*	OULU[1]	*Muutos %*	KOKO MAA	*Muutos %*
Väestö 1.1. (kyseisen vuoden aluejaolla)														
2012	595 384	*1,2*	252 439	*1,8*	203 001	*1,5*	178 630	*0,7*	215 168	*0,9*	143 909	*1,6*	5 401 267	*0,5*
2013	603 968	*1,4*	256 824	*1,7*	205 312	*1,1*	180 225	*0,9*	217 421	*1,0*	190 847	*32,6*	5 426 674	*0,5*
2014	612 664	*1,4*	260 753	*1,5*	208 098	*1,4*	182 072	*1,0*	220 446	*1,4*	193 798	*1,5*	5 451 270	*0,5*
2015	620 715	*1,3*	265 543	*1,8*	210 803	*1,3*	183 824	*1,0*	223 004	*1,2*	196 291	*1,3*	5 471 753	*0,4*
2016	628 208	*1,2*	269 802	*1,6*	214 605	*1,8*	185 908	*1,1*	225 118	*0,9*	198 525	*1,1*	5 487 308	*0,3*
2017	635 181	*1,1*	274 583	*1,8*	219 341	*2,2*	187 604	*0,9*	228 274	*1,4*	200 526	*1,0*	5 503 297	*0,3*
	HELSINKI	*Muutos %-yks.*	ESPOO	*Muutos %-yks.*	VANTAA	*Muutos %-yks.*	TURKU	*Muutos %-yks.*	TAMPERE	*Muutos %-yks.*	OULU	*Muutos %-yks.*	KOKO MAA	*Muutos %-yks.*
Väestöllinen huoltosuhde eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään)														
2012	40,8		46,1		44,8		46,1		43,4		47,4		*52,9*	
2013	41,6		47,2		46,2		47,0		44,5		48,3		*54,3*	
2014	42,6		48,4		47,4		47,8		45,6		49,4		*55,8*	
2015	43,4		49,5		48,4		48,6		46,5		50,0		*57,1*	
2016	44,0		50,2		49,0		49,2		47,2		50,6		*58,2*	
2017	44,5		50,7		49,0		49,5		47,8		51,2		*59,1*	
Alle 15-vuotiaiden osuus (%) väestöstä														
2012	*13,6*	*0,1*	*19,4*	*-0,1*	*18,2*	*-0,1*	*12,9*	*-0,1*	*13,5*	*0,0*	*19,5*	*0,0*	*16,5*	*0,0*
2013	*13,6*	*0,0*	*19,4*	*0,0*	*18,2*	*0,0*	*12,8*	*-0,1*	*13,5*	*0,0*	*19,4*	*-0,1*	*16,4*	*-0,1*
2014	*13,7*	*0,1*	*19,5*	*0,1*	*18,2*	*0,0*	*12,8*	*0,0*	*13,6*	*0,1*	*19,5*	*0,1*	*16,4*	*0,0*
2015	*13,9*	*0,2*	*19,6*	*0,1*	*18,1*	*-0,1*	*12,9*	*0,1*	*13,7*	*0,1*	*19,3*	*-0,2*	*16,4*	*0,0*
2016	*14,0*	*0,1*	*19,5*	*-0,1*	*18,1*	*0,0*	*12,9*	*0,0*	*13,7*	*0,0*	*19,2*	*-0,1*	*16,3*	*-0,1*
2017	*14,1*	*0,1*	*19,5*	*0,0*	*17,9*	*-0,2*	*12,9*	*0,0*	*13,7*	*0,0*	*19,0*	*-0,2*	*16,2*	*-0,1*
15-64-vuotiaiden osuus (%) väestöstä														
2012	*71,0*	*-0,5*	*68,5*	*-0,5*	*69,0*	*-0,7*	*68,4*	*-0,5*	*69,7*	*-0,5*	*67,9*	*-0,4*	*65,4*	*-0,6*
2013	*70,6*	*-0,4*	*67,9*	*-0,6*	*68,4*	*-0,6*	*68,0*	*-0,4*	*69,2*	*-0,5*	*67,4*	*-0,5*	*64,8*	*-0,6*
2014	*70,1*	*-0,5*	*67,4*	*-0,5*	*67,8*	*-0,6*	*67,7*	*-0,3*	*68,7*	*-0,5*	*66,9*	*-0,5*	*64,2*	*-0,6*
2015	*69,8*	*-0,3*	*66,9*	*-0,5*	*67,4*	*-0,4*	*67,3*	*-0,4*	*68,3*	*-0,4*	*66,7*	*-0,2*	*63,7*	*-0,5*
2016	*69,4*	*-0,4*	*66,6*	*-0,3*	*67,1*	*-0,3*	*67,0*	*-0,3*	*67,9*	*-0,4*	*66,4*	*-0,3*	*63,2*	*-0,5*
2017	*69,2*	*-0,2*	*66,4*	*-0,2*	*67,1*	*0,0*	*66,9*	*-0,1*	*67,7*	*-0,2*	*66,1*	*-0,3*	*62,9*	*-0,3*
65 vuotta täyttäneiden osuus (%) väestöstä														
2012	*15,4*	*0,4*	*12,1*	*0,6*	*12,7*	*0,6*	*18,6*	*0,5*	*16,8*	*0,5*	*12,7*	*0,5*	*18,1*	*0,6*
2013	*15,8*	*0,4*	*12,6*	*0,5*	*13,4*	*0,7*	*19,2*	*0,6*	*17,3*	*0,5*	*13,1*	*0,4*	*18,8*	*0,7*
2014	*16,1*	*0,3*	*13,2*	*0,6*	*14,0*	*0,6*	*19,5*	*0,3*	*17,7*	*0,4*	*13,5*	*0,4*	*19,4*	*0,6*
2015	*16,4*	*0,3*	*13,6*	*0,4*	*14,5*	*0,5*	*19,8*	*0,3*	*18,0*	*0,3*	*14,0*	*0,5*	*19,9*	*0,5*
2016	*16,6*	*0,2*	*13,9*	*0,3*	*14,8*	*0,3*	*20,1*	*0,3*	*18,4*	*0,4*	*14,4*	*0,4*	*20,5*	*0,6*
2017	*16,7*	*0,1*	*14,2*	*0,3*	*15,0*	*0,2*	*20,3*	*0,2*	*18,7*	*0,3*	*14,8*	*0,4*	*20,9*	*0,4*
Ulkomaalaistaustaisten[2] osuus (%) väestöstä														
2012	*11,8*	*0,6*	*10,5*	*1,0*	*11,2*	*0,9*	*8,4*	*0,4*	*5,7*	*0,3*	*2,8*	*0,2*	*4,8*	*0,4*
2013	*12,6*	*0,8*	*11,4*	*0,9*	*12,3*	*1,1*	*9,0*	*0,6*	*6,0*	*0,3*	*3,0*	*0,2*	*5,2*	*0,4*
2014	*13,2*	*0,6*	*12,4*	*1,0*	*13,6*	*1,3*	*9,6*	*0,6*	*6,4*	*0,4*	*3,2*	*0,2*	*5,5*	*0,3*
2015	*13,8*	*0,6*	*13,4*	*1,0*	*14,7*	*1,1*	*10,0*	*0,4*	*6,7*	*0,3*	*3,4*	*0,2*	*5,9*	*0,4*
2016	*14,3*	*0,5*	*14,3*	*0,9*	*15,8*	*1,1*	*10,4*	*0,4*	*6,9*	*0,2*	*3,6*	*0,2*	*6,2*	*0,3*
2017	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

[1]Oulussa kuntaliitos 1.1.2013

[2]Molemmat/ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla tai ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä

Lähde: Tilastokeskus, väestötilastot, StatFin-tietokanta, Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain ja Väestöllisiä tunnuslukuja alueittain

Liite 9 Asiakaspalaute vuonna 2016

Kunta	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU
Kyselyn/Julkaisun nimi tai kuvaus tilanteesta		Arvioi Espoon aikuisten sosiaalipalveluita	Vantaan kaupungin sosiaalija terveydenhuollon toimialan asiakastyytyväisyyskysely 2016			Hyvinvointipalveluiden asukaskysely 2016, mutta etuuskäsittelyä koskevien vastausten määrä jäi vähäiseksi
Selvityksen kohde		Alueellinen aikuissosiaalityö ja pakolaisten vastaanotto				
Kyselyn toteutusajankohta		vuosi 2016	2016			
Tulosten julkaisuvuosi		vuosi 2017	2016			
Kyselyn kohderyhmä		Espoon kaupungin www-sivuilla oleva kysely sekä aikuissosiaalityön ja maahanmuuttajapalveluiden toimipisteissä jaettu vastaava lomakekysely	Sosiaali- ja terveystoimen asiakkaat			
Tavoiteltu vastaajamäärä						
Kyselyyn vastanneiden määrä			144 aikuissosiaalityön asiakasta (kaikki vastaajat 3051)			
Vastausprosentti						
Kuusikon yhteisen palvelumittarin kysymys						
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa			4,03			
2. Olen saanut asiallista kohtelua		3,18	4,26			
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa			4,19			
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani		2,98	4,08			
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti		2,91	3,87			
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin		2,98	3,73			
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani			3,88			
Yleisarvioni palvelusta		2,95	8,24			
		Asteikko 1-4	Asteikko 1-4 (yleisarvosana 4-10)			

Liite 10 Aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen asiantuntijatyöryhmä vuonna 2017

Työryhmän puheenjohtaja

Timo Ruohola
Suunnittelupäällikkö
Psykososiaalisen tuen palvelulinja
Avo- ja asumispalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut
timo.ruohola@tampere.fi

Helsinki

Anne Kuvaja
Erityissuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Henkilöstö- ja kehittämispalvelut
anne.kuvaja@hel.fi

Anne Qvist
Pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö
anne.qvist@hel.fi

Anne Peltola
Johtava sosiaalityöntekijä
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö
anne.peltola@hel.fi

Marja Heikkinen
Kehittämissuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talouden ja toiminnan suunnittelu
marja.heikkinen@hel.fi

Akhilleus Sironen
Suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
akhilleus.sironen@hel.fi

Espoo

Tua Ekblad
Erityissuunnittelija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Esikunta
tua.ekblad@espoo.fi

Saara Lehtonen
Talousasiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Esikunta
saara.lehtonen@espoo.fi

Tapio Nieminen
Perhekeskuspäällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
tapio.e.nieminen@espoo.fi

Pasi Sipola
Aluepäällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
pari.sipola@espoo.fi

Eveliina Cammarano
Vs. aluepäällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
eveliina.cammarano@espoo.fi

Heidi Nihtilä
Työllisyyspalvelujen päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
heidi.nihtila@espoo.fi

Vantaa

Kirsti Huvinen
Sosiaalityön koordinaattori
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
kirsti.huvinen@vantaa.fi

Virve Flinkkilä
Aikuissosiaalityön palvelupäällikkö
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
virve.flinkkila@vantaa.fi

Assi Sihvonen
Sosiaalityön esimies
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
assi.sihvonen@vantaa.fi

Anne Karjalainen
Suunnittelija
Vantaan konserni- ja asukaspalveluiden toimiala
Työllisyyspalvelut
anne.karjalainen@vantaa.fi

Ada Pentinmikko
Suunnittelija
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi,
Perhepalvelut
ada.pentinmikko@vantaa.fi

Turku

Ritva-Liisa Riitakorpi
Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Avohuollon sosiaalityö
ritva-liisa.riitakorpi@turku.fi

Jaana Hakamäki
Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Avohuollon sosiaalityö
jaana.hakamaki@turku.fi

Johanna Heikkilä
Järjestelmäkoordinaattori
Turun hyvinvointitoimiala
Tietopalvelu ja kehittäminen
johanna.e.heikkila@turku.fi

Mirjam Jarhio
Suunnittelija
Turun hyvinvointitoimiala
Tietopalvelu ja kehittäminen
mirjam.jarhio@turku.fi

Juha Salminen
Työllisyysasiantuntija
Turun konsernihallinto
Työllisyyspalvelukeskus
juha.salminen@turku.fi

Inkeri Huuhka
Kuntoutussuunnittelija
Turun konsernihallinto
Työllisyyspalvelukeskus
inkeri.huuhka@turku.fi

Tampere

Mika Itänen
Kehitysjohtaja
Tampereen konsernihallinto
Työllisyydenhoidon palveluyksikkö
mika.itanen@tampere.fi

Terhikki Ahonen
Johtava sosiaalityöntekijä
Avo- ja asumispalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut/toimeentulotuki
terhikki.ahonen@tampere.fi

Ari Maijanen
Palveluvastaava
Tampereen konsernihallinto
Toiminnan tuki- ja ohjausjärjestelmät
ari.maijanen@tampere.fi

Maritta Närhi
Sosiaalipalvelupäällikkö
Psykososiaalisen tuen palvelulinja
Avo- ja asumispalvelut
maritta.narhi@tampere.fi

Piia Wallenius
Johtava sosiaalityöntekijä
Avo-ja asumispalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut/aikuissosiaalityö
piia.wallenius@tampere.fi

Merja Vänttinen-Ala
Koordinaattori
Tampereen konsernihallinto
Työllisyydenhoidon palveluyksikkö
merja.vanttinen-ala@tampere.fi

Oulu

Marja Salo
Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
marja.salo@ouka.fi

Esa Yritys
Palveluesimies
Oulun hyvinvointipalvelut
esa.yritys@ouka.fi

Anna-Liisa Karppinen
Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
Sosiaalinen hyvinvointi
anna-liisa.karppinen@ouka.fi

Mirva Ylianttila
Palveluesimies
Oulun hyvinvointipalvelut
Sosiaalinen hyvinvointi
mirva.ylianttila@ouka.fi

Seija Mustonen
Kehittämispäällikkö
Oulun hallinnon palvelualue
Työllisyyden edistäminen
seija.mustonen@ouka.fi

Mika Vierimaa
Suunnittelija
Oulun hallinnon palvelualue
Työllisyyden edistäminen
mika.vierimaa@ouka.fi

Tuovi Mattanen
Pääkäyttäjä
Oulun hyvinvointipalvelut
Sosiaalipalvelut
tuovi.mattanen@ouka.fi

Työryhmän sihteeri

Aino Hiekkavuo
Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
aino.hiekkavuo@hel.fi

ISSN 1457-5078